

ພາກ ຄ:
ທັກສະຊີວິດທີ່ສາມາດ
ຊ່ວຍຕົນເອງໄດ້

13 ບົດທີ 12: ທັກສະໃນການສື່ສານ

ຈຸດປະສົງ: ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈເຖິງການສື່ສານແບບມີເຫດຜົນ, ການສື່ສານແບບແຂງກະດ້າງ ແລະ ການສື່ສານແບບຍິນຍອມ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຍັງຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ເຖິງທັກສະໃນການສື່ສານທີ່ມີເຫດຜົນ, ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງປະຕິເສດສິດທິຂອງຕົນເອງ.

ເວລາ:

75 ນາທີ

ການກະກຽມ

ຕັດຂໍ້ຄວາມການສື່ສານອອກເປັນຕອນແລ້ວເອົາໃສ່ຖົງ. ທາງເລືອກອີກທາງໜຶ່ງ: ຕັດຂໍ້ຄວາມແລ້ວຕິດໃສ່ປ້າຍແຕ່ລະອັນ, ດັ່ງນັ້ນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດເອົາອອກຂອງໃຜລາວ.

ອຸປະກອນ

- ❖ ສໍາເນົາ13ກ: ເນື້ອໃນຂອງການສື່ສານ
- ❖ ສະກັອດຕິດ
- ❖ ຖົງໜຶ່ງອັນ
- ❖ ເຂົ້າໜົມໜຶ່ງຫໍ່
- ❖ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່

ການແນະນຳບົດຮຽນ:

ຍິນດີຕ້ອນຮັບ:

ຍິນດີຕ້ອນຮັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຍິນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໃຫ້ຄູຝຶກເດັກນຳພາໃນການໃຊ້ເກມທີ່ມີຢູ່ໃນລາຍການ.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ບໍ່ມີ

ການແນະນຳທັກສະຊີວິດ

ອະທິບາຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮູ້ວ່າ: ບົດຮຽນຕອນຕໍ່ໄປແມ່ນເວົ້າເຖິງທັກສະຊີວິດທີ່ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຄົນເອົາສາມາດເອົາຕົວລອດຈາກການຖືກຄ້າມະນຸດໄດ້. ບົດຮຽນທຳອິດຈະເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍການຄິດກ່ຽວກັບທັກສະໃນການສື່ສານ.

ສົນທະນາບົດຮຽນ

ບົດຮຽນດັ່ງກ່າວຈະເວົ້າກ່ຽວກັບ:

ໃນປະເທດຂອງເຮົາ ຜູ້ໃຫຍ່ຕ້ອງການໃຫ້ເດັກນ້ອຍເວົ້າອອກມາໃນທາງທີ່ຖືກຕ້ອງ. ຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ:

- ຄູເຄີຍຖາມຄຳຖາມກ່ຽວກັບຄຳເຫັນຂອງເຈົ້າບໍ່? (ບໍ່ຈຳເປັນຈະແມ່ນຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ, ແຕ່ພວກເຂົາຖາມກ່ຽວກັບຄຳເຫັນຂອງເຈົ້າ)
- ພໍ່ແມ່ຂອງເຈົ້າຖາມເຈົ້າເພື່ອອອກຄຳເຫັນກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆ ເຊິ່ງກະທົບຕໍ່ຄອບຄົວບໍ່?
- ໃຜສາມາດຍົກຕົວຢ່າງວ່າຜູ້ໃຫຍ່ຄາດຫວັງຢາກໃຫ້ເດັກນ້ອຍເວົ້າຫຍັງກັບພວກເຂົາ?
- ເຈົ້າໄດ້ໂອ້ລົມເລື່ອງນີ້ກັບພໍ່ແມ່ຂອງເຈົ້າແນວໃດ?
- ເຈົ້າລົມກັບເພື່ອນຂອງເຈົ້າແນວໃດ? ມີສິ່ງທີ່ເຈົ້າບໍ່ສາມາດເວົ້າກັບຜູ້ໃຫຍ່ບໍ່ ແຕ່ເຈົ້າສາມາດເວົ້າກັບໝູ່ໄດ້?
- ມີຫົວຂໍ້ທີ່ເດັກນ້ອຍບໍ່ສາມາດເວົ້າອອກມາບໍ່? ຖ້າມີຫົວຂໍ້ດັ່ງກ່າວແມ່ນເລື່ອງຫຍັງ?

ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂອ້ລົມກ່ຽວກັບຄຳຖາມດັ່ງກ່າວ ແລະ ເພື່ອຊອກຫາແນວຄວາມຄິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ເມື່ອພວກເຂົາລົມກັນສຳເລັດແລ້ວກໍ່ໃຫ້ເບິ່ງວ່າກຸ່ມໃດທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ຕົວຢ່າງທີ່ຍົກເຫດຜົນກັບຄຳອະທິບາຍກ່ຽວກັບເດັກນ້ອຍຢູ່ໃນບ້ານນີ້ ວ່າພວກເຂົາມີຄວາມຄາດຫວັງແນວໃດເພື່ອທີ່ຈະນຳອອກມາເວົ້າ.

ຄູ່ມືທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ ພວກເຂົາກໍ່ຈະນຳເອົາໄປປະຕິບັດໃນການຮຽນເວົ້າ. ການເວົ້າອອກມາເປັນການສະແດງຄຳຄິດຄຳເຫັນ, ການຕອບຄຳຖາມຕ່າງໆ ແລະ ການໂອ້ລົມກ່ຽວກັບເລື່ອງທີ່ສຳຄັນ.

ຢູ່ໃນວັດທະນະທຳນີ້ມັນກໍ່ບໍ່ສະເໝີໄປທີ່ເດັກນ້ອຍຈະມີຄວາມສາມາດເວົ້າອອກມາ (ໃນບັນດາປະເທດທີ່ແຕກຕ່າງກັນຢູ່ໃນຂົງເຂດຕ່າງໆ, ເດັກນ້ອຍກໍ່ມີທັດສະນະໃນການເວົ້າອອກມາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ເປັນໂອກາດທີ່ດີແລ້ວສຳລັບບັນດາຄູຝຶກທີ່ໂອ້ລົມກ່ຽວກັບຄວາມຄາດຫວັງຂອງເດັກນ້ອຍຢູ່ໃນປະເທດຂອງເຈົ້າ). ໃນຍຸກໃໝ່ນີ້ ເປັນເລື່ອງທີ່ສຳຄັນທີ່ຈະສະແດງຄຳຄິດຄຳເຫັນເພື່ອເປັນການປົກປ້ອງຕົວຂອງເຈົ້າເອງຈາກການຄ້າມະນຸດ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍອື່ນໆ ແລະ ກໍ່ເພື່ອໃຫ້ພວກເຂົາໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າຊີວິດຂອງເຈົ້າຕ້ອງການຫຍັງ.

ມີການສື່ສານທີ່ແຕກຕ່າງກັນ

ຈິ່ງແຕ້ມເສັ້ນຍາວໆໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ໃນຕົ້ນແຖວຂອງເສັ້ນດັ່ງກ່າວໃຫ້ຂຽນຄຳວ່າ: **ການສື່ສານທີ່ແຂງກະດ້າງ**, ໃນຕອນກາງຂອງແຖວໃຫ້ຂຽນຄຳວ່າ: **ການສື່ສານທີ່ສະແດງເຖິງສິດທິຂອງຕົນເອງ**, ໃນຕອນທ້າຍໃຫ້ຂຽນຄຳວ່າ**ການສື່ສານທີ່ສະແດງເຖິງການຍິນຍອມ** ຫຼື ຍອມແພ້.

ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງສິດຂອງຕົນເອງ ຫຼື ມີເຫດຜົນ

ໃຫ້ຖາມບັນດາກຸ່ມວ່າ ພວກເຂົາຄິດວ່າການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດທິຂອງຕົນເອງແມ່ນໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດ?

ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດທິຂອງຕົນເອງແມ່ນ ເມື່ອຄົນໃດໜຶ່ງເວົ້າອອກມາໃນວິທີທາງທີ່ເປັນການນຳບູຮູ້ຄົນອື່ນແຕ່ເວົ້າດ້ວຍຄວາມເຄົາລົບ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນເຂົາກໍ່ໄດ້ໃຊ້ສິດທິຂອງພວກເຂົາໃນການເວົ້າອອກມາເຊັ່ນນັ້ນ.

ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດທິຂອງຕົນເອງມີຄວາມໝາຍກັບທ່ານວ່າ:

ມັງເນີນຢ່າງສຸພາບ ແລະ ກຳນົດຖືຢ່າງມີຄວາມຍຸດຕິທຳ (ຍົກຕົວຢ່າງ ການອະທິບາຍເຖິງຄຳສຸພາບໝາຍຄວາມວ່າບັນດາເດັກຍິງກໍ່ມີສິດທິທີ່ຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາເທົ່າທຽມກັບເດັກນ້ອຍຜູ້ຊາຍ)

ການເວົ້າຢ່າງຕົງປະເດັ່ນ. (ຍົກຕົວຢ່າງ ຖ້າຄົນແປກໜ້າຄົນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ລົດເມມາສະເໜີວຽກໃຫ້ກັບເຈົ້າ ແລະ ເຈົ້າກໍ່ເວົ້າຕອບກັບໄປວ່າ “ບໍ່ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ຈັກກັບເຈົ້າ ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດຍອມຮັບວຽກຈາກຄົນແປກໜ້າ”.

ເວົ້າສະເພາະໃນເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງ (ຍົກຕົວຢ່າງ ຖ້ານາຍຈ້າງຄົນໜຶ່ງເວົ້າກັບເຈົ້າວ່າ: ເຈົ້າຈະໄດ້ຮັບເງິນເດືອນດີເຈົ້າກໍ່ຈະຖາມດ້ວຍຄວາມສຸພາບວ່າເງິນເດືອນດີນັ້ນແມ່ນເທົ່າໃດ? ເມື່ອເງິນເດືອນທີ່ຈະນຳເອົາມາຈ່າຍນັ້ນຈະເປັນການຈ່າຍເງິນເດືອນໃນຮູບລັກສະນະໃດ).

ຈົ່ງເບິ່ງຄົນຜູ້ທີ່ເຈົ້າກຳລັງເວົ້ານຳ. (ໃນບາງວັດທະນະທຳມັນກໍ່ຈະບໍ່ເໝາະສົມທີ່ເດັກນ້ອຍຈະຈ້ອງຕາເບິ່ງຜູ້ໃຫຍ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມຖ້າເຈົ້າຮູ້ສຶກວ່າເຈົ້າໃຫຍ່ແລ້ວ ທີ່ຈະເດີນທາງ ແລະ ໄປເຮັດວຽກຄົນດຽວໄດ້ ເຈົ້າກໍ່ໃຫຍ່ພຽງພໍທີ່ຈະເບິ່ງຄົນທີ່ເຈົ້າກຳລັງໂອ້ລົມນຳ. ຍົກຕົວຢ່າງ ຖ້າມີຄົນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ສະຖານີລົດເມເຂົາກຳລັງພະຍາຍາມຊັກຊວນເຈົ້າໃຫ້ໄປກັບເຂົາ ພວກເຂົາກໍ່ຈະໜີຈາກເຈົ້າຖ້າວ່າເຈົ້າຈ້ອງໄປທີ່ຕາຂອງເຂົາ ແລະ ເວົ້າວ່າ: ບໍ່).

ບໍ່ຕ້ອງຖືກໃສ່ສ່ວນຕົວ (ຍົກຕົວຢ່າງ: ຖ້ານາຍຂອງເຈົ້າພະຍາຍາມພັກດັນໃຫ້ເຈົ້າເຮັດໃນສິ່ງທີ່ຜິດກົດໝາຍຕະຫຼອດ ບໍ່ຕ້ອງເອີ້ນຊື່ລາວດ້ວຍຄຳເວົ້າທີ່ບໍ່ສຸພາບ ພຽງແຕ່ໃຫ້ເຈົ້າເວົ້າດ້ວຍນ້ຳສຽງອ່ອນໂຍນເຊິ່ງກົດໝາຍໄດ້ກ່າວວ່າ ເຮົາບໍ່ຄວນເຮັດວຽກເກີນເວລາ).

• ການສື່ສານແບບແຂງກະດ້າງ

ການສື່ສານທີ່ແຂງກະດ້າງແມ່ນໃນເມື່ອເຮົາເວົ້າອອກມາໃນທາງທີ່ບໍ່ເປັນການເຄົາລົບ ແລະ ເປັນລັກສະນະທີ່ບໍ່ສຸພາບ ຫຼື ໃຈຮ້າຍ.

ຍົກຕົວຢ່າງ: ການສື່ສານທີ່ແຂງກະດ້າງ ຖ້າບຸກຄົນໜຶ່ງມາຂໍຢືມບິກດ້ວຍຄຳເວົ້າທີ່ສຸພາບແຕ່ເຈົ້າພັດຮ້ອງໃສ່ເຂົາໂລດ.

• ການສື່ສານທີ່ເປັນການຍິນຍອມ

ແມ່ນບຸກຄົນໜຶ່ງເວົ້າອອກມາດ້ວຍຈາກໃຈແຕ່ວ່າໃນທາງທີ່ສຸພາບ ແລະ ອ່ອນໂຍນເຊິ່ງພວກເຂົາປະຕິເສດສິດທິຂອງພວກເຂົາເອງ. ໃນການສື່ສານທີ່ຍອມແພ້ນີ້ ຄົນເຮົາເປັນຫ່ວງກ່ຽວກັບສິດຂອງຄົນອື່ນຫຼາຍກ່ວາສິດຂອງຕົນເອງ.

ຕົວຢ່າງ: ການສື່ສານທີ່ຍິນຍອມແມ່ນ: ຖ້າມີຜູ້ໜຶ່ງຢູ່ໃນຫ້ອງຮຽນຂອງເຈົ້າຂໍກ່າຍວຽກບ້ານຂອງເຈົ້າ ແລະ ເຈົ້າກໍ່ເວົ້າວ່າ “ໄດ້ຕົກລົງທັງໝົດທີ່ເຈົ້າກໍ່ບໍ່ຕ້ອງການໃຫ້ລາວກ່າຍ”.

ເກມທີ່ໃຊ້ໃນການສື່ສານ

ບອກໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຕົບມື ແລະ ຍື່ນຖົງຂໍ້ຄວາມທີ່ໃຊ້ໃນການສື່ສານ, ຍື່ນອ້ອມເປັນວົງ. ໃນເມື່ອພວກເຂົາຍົກມືຂຶ້ນກໍ່ໃຫ້ກຸ່ມຢຸດຕົບມືຖ້າຜູ້ໃດຫາກຖືກຖືກກໍ່ໃຫ້ຫຼັບຕາ ແລະ ຈົກເອົາຂໍ້ຄວາມສື່ສານອອກມາຈາກຖົງ ຫຼັງຈາກ

ນັ້ນໃຫ້ອ່ານຂໍ້ຄວາມດັ່ງໆ ຜູ້ນັ້ນຕ້ອງຕັດສິນໃຈວ່າຂໍ້ຄວາມນັ້ນເປັນການສື່ສານແບບໃດ: ການສື່ສານແບບຍິນຍອມ? ອ້າງສິດ? ຫຼື ແຂງກະດ້າງ?.

ໃນການຫຼິ້ນເກມອີກວິທີໜຶ່ງໃຫ້ພັບເຈ້ຍຂໍ້ຄວາມ ແລະ ຕິດຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວໃສ່ໝາກບານ ແລະ ໂຍນໝາກບານດັ່ງກ່າວນັ້ນອ້ອມໄປມາພ້ອມທັງເປີດເພງ, ເມື່ອໃດເພງຢຸດແລ້ວຖ້າຜູ້ໃດຖືຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ແກະ ແລະ ອ່ານຂໍ້ຄວາມ (ບັນດາຄູຝຶກສາມາດຕັດສິນໃຈວ່າເກມໃດທີ່ເໝາະສົມໃນການຫຼິ້ນ).

ເມື່ອຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຖືກອ່ານແລ້ວໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາໄປຕິດໃສ່ໃນບ່ອນທີ່ວ່າຂໍ້ຄວາມໃດໝາຍເຖິງການສື່ສານຕ່າງໆ. (ຍົກຕົວຢ່າງ ຂໍ້ຄວາມທີ່ແຂງກະດ້າງທີ່ສຸດໃຫ້ຕິດຢູ່ເບື້ອງຂວາມືສຸດ, ຂໍ້ຄວາມທີ່ມີຄວາມແຂງກະດ້າງໜ້ອຍໜຶ່ງກໍ່ໃຫ້ເອົາໄປຕິດຢູ່ລະຫວ່າງກາງ, ຂໍ້ຄວາມທີ່ອ້າງອີງເຖິງສິດ ແລະ ຂໍ້ຄວາມແຂງກະດ້າງທີ່ສຸດ.

ເກມທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໜົມ

ຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບ່ງເປັນ 2 ກຸ່ມຢາຍເຂົ້າໜົມໃຫ້ທຸກໆຄົນພ້ອມທັງບອກພວກເຂົາບໍ່ພ້າວກິນຈົນກວ່າເກມຈະຈົບລົງ ແລະ ກໍ່ແບ່ງກຸ່ມໜຶ່ງແຍກອອກຈາກຫ້ອງ ແລະ ບອກພວກເຂົາໃຫ້ລືມຄຳແນະນຳຕ່າງໆໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ໃຫ້ກັບເຂົ້າມາຫ້ອງພ້ອມທັງກິນເຂົ້າໜົມໃຫ້ໝົດ. ໃຫ້ພວກເຂົາໄປຫາກຸ່ມອື່ນອີກ ແລະ ກໍ່ໄປບອກໃຫ້ກຸ່ມນັ້ນກິນເຂົ້າໜົມ.

ຫຼັງຈາກ 2-3 ນາທີ ຜ່ານໄປແລ້ວໃຫ້ອະທິບາຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດວ່າມີຫຍັງໄດ້ເກີດຂຶ້ນຜ່ານໄປແລ້ວນັ້ນ, ຂໍອະໄພສຳລັບການຫຼິ້ນແບບຂີ້ຕົວະ.

ອະທິບາຍໃນກິດຈະກຳທີ່ຈົບລົງໄປແລ້ວນັ້ນ, ໃຫ້ພວກທ່ານຄິດເຖິງກ່ຽວກັບຄຳຊັກຊວນຂອງໝູ່ເພື່ອນ. ການຊັກຊວນຂອງໝູ່ເພື່ອນ ແມ່ນເມື່ອຄົນເຮົາຫາກເຮັດໃນສິ່ງຕ່າງໆນັ້ນກໍ່ເພາະວ່າພວກເຂົາໄດ້ມີຄວາມຄຸ້ນເຄີຍໃນການເຮັດສິ່ງນັ້ນ ແລະ ພວກເຂົາຕ້ອງການຢາກໃຫ້ສິ່ງດັ່ງກ່າວຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມກັບພວກເຂົາ.

ສົນທະນາກັນໃນກຸ່ມ:

- ເຈົ້າໄດ້ບອກວ່າບໍ່ພ້າວກິນເຂົ້າໜົມ. ເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກແນວໃດຫາກເດັກນ້ອຍຄົນອື່ນພະຍາຍາມຊັກຊວນໃຫ້ເຈົ້າກິນເຂົ້າໜົມດັ່ງກ່າວນັ້ນ.
- ມີໃຜແດ່ຮູ້ສຶກຫົວຂຶ້ນມາ?
- ເຈົ້າຮູ້ສຶກຢາກຮ້າຍ ຫຼື ສັບສິນ?
- ເຈົ້າຮູ້ສຶກວ່າເປັນສິ່ງລໍ້ໃຈບໍ່?
- ໃຫ້ທຸກໆຄົນຄິດເບິ່ງວ່າມີຄັ້ງໜຶ່ງໃນຊີວິດເມື່ອເຈົ້າຖືກກົດດັນຈາກຄົນອື່ນໃຫ້ເຮັດໃນສິ່ງທີ່ຕົນເອງບໍ່ຕ້ອງການຢາກເຮັດ?.

ອ່ານບົດເລື່ອງດັ່ງກ່າວໃຫ້ໝູ່ຟັງ:

ນ. ເອັດ ກຳລັງກິນເຝືອນຊ້າງຖະໜົນໃນໃຈກາງເມືອງແຫ່ງໜຶ່ງ ແລະ ກໍ່ມີຜູ້ຊາຍຄົນໜຶ່ງຢູ່ໃກ້ກັບລາວ ແລະ ໂອ້ລົມກັບລາວວ່າ. ນ ເອັດໄດ້ໃຊ້ຄຳສຸພາບອອກມາລົມກັບຜູ້ໃຫຍ່, ລາວກໍ່ໄດ້ຖາມຄຳຖາມຊາຍຄົນ

ນັ້ນຄືນຫຼາຍຄຳຖາມ, ລາວບໍ່ຮູ້ວ່າມັນເປັນສິ່ງທີ່ປອດໄພສຳລັບແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ ເຊັ່ນລາວທີ່ໄດ້ໂອ້ລົມກັບຄົນແປກໜ້າ. ຄວາມຈິງແລ້ວຊາຍຄົນນັ້ນແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ ແລະ ລາວກໍໄດ້ຖາມ ນາງ ເອັດວ່າ:

- ເຈົ້າເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນີ້ບໍ່?
- ເຈົ້າອາໄສຢູ່ທີ່ນີ້ດົນປານໃດແລ້ວ?
- ເຈົ້າມີເພື່ອນຢູ່ໃນເມືອງນີ້ບໍ່?
- ຄອບຄົວຂອງເຈົ້າມີເພື່ອນຢູ່ໃນເມືອງນີ້ບໍ່?
- ເຈົ້າຕ້ອງການຢາກໃຫ້ຂ້ອຍຊອກຫາວຽກໃຫ້ເຈົ້າບໍ່ ? ເຊິ່ງວ່າມີເງິນເດືອນດີໃດ ?
- ຂ້ອຍຂໍເບິ່ງເອກະສານເດີນທາງຂອງເຈົ້າແດ່?

ໃຫ້ກຸ່ມສົນທະນາກ່ຽວກັບຄຳຖາມເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ກໍໃຫ້ມີການສົນທະນາສືບຕໍ່ດົນປານໃດກໍໄດ້:

- ມີຄຳຕອບທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດທິຈັກອັນທີ່ ນ. ເອັດໄດ້ຕອບຜູ້ຊາຍຄົນນັ້ນແລ້ວເຮັດໃຫ້ຊາຍຄົນນັ້ນໜີຈາກ ນ. ເອັດ?
- ມີວິທີການແນວໃດແດ່ທີ່ເວົ້າໃຫ້ປະສົບຜົນສຳເລັດ?
- ມັນຍາກບໍ່ທີ່ຈະຫຼີກລ້ຽງກັບຄຳຖາມກົດດັນດັ່ງກ່າວ? ເປັນຫຍັງ?
- ມັນເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ດີບໍ່ ທີ່ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ແຂງກະດ້າງກັບຄົນແປກໜ້າ ຫຼື ໃຊ້ກັບຜູ້ຄ້າມະນຸດ?
- ເຈົ້າຄິດບໍ່ວ່າເພື່ອນແທ້ຂອງເຮົາຈະຖາມຫຼາຍຄຳຖາມທັງໆທີ່ຫາກຮູ້ຈັກກັນ?

ບໍ່ມີການບັນທຶກລາຍວັນ ຫຼື ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດໃນຕອນທ້າຍຂອງບົດຮຽນນີ້.

ສະຫຼຸດບົດຮຽນ

- ໃນວັດທະນະທຳຂອງພວກເຮົາບໍ່ໄດ້ຄາດຫວັງໃຫ້ເດັກນ້ອຍມາແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນກັບຜູ້ໃຫຍ່.
- ໃນປະຈຸບັນນີ້ພວກເຮົາຕ້ອງການຢາກໃຫ້ເດັກນ້ອຍໂອ້ລົມກັບຜູ້ໃຫຍ່ເພື່ອທີ່ຈະໃຫ້ພວກເຂົາໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງ. ພວກເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດທິໃນການໂອ້ລົມເລື່ອງດັ່ງກ່າວ.
- ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດ: ແມ່ນເມື່ອເຈົ້າເວົ້າອອກມາໂດຍການເຄົາລົບຄົນອື່ນ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນກໍບໍ່ໄດ້ປະຕິເສດສິດຂອງຕົນເອງ.

ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອງແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈນຳທຸກໆຄົນທີ່ມາເຂົ້າຮ່ວມໃນມື້ນີ້ ພົບກັນໃນເທື່ອໜ້າ, ມື້ນີ້ທຸກໆຄົນທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມແມ່ນໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ1 ດວງ.

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມນຳໃຊ້ການສື່ສານແບບອ້າງອີງສິດທິຂອງຕົນເອງເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນຕະຫຼອດໄປ.

ເອກະສານ 13 ກ: ຂໍ້ຄວາມໃນການສື່ສານ

ເຈົ້າຕ້ອງອອກຈາກໂຮງຮຽນເພື່ອໄປເຮັດວຽກທີ່ໂຮງງານດິນຈີ່.

ຄວາມຈິງແລ້ວຂ້ອຍມັກຮຽນໜັງສື ແລະ ຂ້ອຍຕ້ອງການຮຽນໜັງສືໃຫ້ຈົບກ່ອນ

ໂອ້ຍ ໂຮງຮຽນເປັນສິ່ງທີ່ໜ້າເປື່ອ, ເຈົ້າຕ້ອງຫາເຮັດວຽກຄືກັນກັບຂ້ອຍນີ້.

ເຈົ້າເວົ້າຖືກແລ້ວ.

ເຈົ້າຊ່ວຍຂ້ອຍຖືຖືງນີ້ໄດ້ບໍ່?

ບໍ່, ລືມມັນສະ, ບໍ່ມີທາງ

ຂ້ອຍບໍ່ເຄີຍໄດ້ເຮັດວຽກທີ່ດີກ່ວາວຽກທີ່ຂ້ອຍເຮັດຢູ່ໃນທົ່ງນານີ້ເລີຍ.

ນັ້ນກໍ່ເພາະວ່າເຈົ້າເປັນຄົນທີ່ບໍ່ສະຫຼາດ

(ຈາກຜູ້ຍິງເຖົ້າຄົນໜຶ່ງຢູ່ເທິງລົດເມ)

ເຈົ້າບໍ່ມີຄວາມປອດໄພເດີຢູ່ໃນເມືອງນີ້, ເຈົ້າຈົ່ງມາພັກນຳຂ້ອຍ.

ຂໍໂທດ, ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດໄປຢູ່ນຳເຈົ້າເພາະຂ້ອຍຫາກຮູ້ຈັກເຈົ້າ.

ເຈົ້າຕ້ອງການເລຍເພີ່ມບໍ່?

ບໍ່, ຂອບໃຈຂ້ອຍມີແລ້ວ.

ຂຶ້ນລົດຂ້ອຍຈະພາເຈົ້າໄປຂີ່ເລາະເມືອງ.

ບໍ່, ຂອບໃຈຂ້ອຍມັກຢ່າງ.

ໄປກັບຂ້ອຍ, ຍ້າຍເຂົ້າໄປຢູ່ໃນເມືອງ ອາໄສຢູ່ທີ່ນີ້ມັນບໍ່ດີດອກ.

ຂໍໂທດຂ້ອຍບໍ່ສາມາດໄປ, ຂ້ອຍຕ້ອງການຮຽນຈົບກ່ອນ.

(ຈາກເພື່ອນຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ໄດ້ຕື່ມເຫຼົ້າຫຼາຍ).

ຖ້າເຈົ້າເປັນເພື່ອນແທ້ກັບຂ້ອຍ, ເຈົ້າຕ້ອງຂີ່ລົດເມືອເຮືອນກັບຂ້ອຍ.

ຂ້ອຍກໍເປັນເພື່ອນກັບເຈົ້າຢູ່ ແຕ່ຂ້ອຍຮູ້ສຶກບໍ່ສະບາຍໃຈເລີຍ ທີ່ຈະຂີ່ລົດຈັກກັບເຈົ້າ ໃນເມື່ອທີ່ເຈົ້າກຳລັງເມົາເຫຼົ້າຢູ່.

ເຈົ້າຕ້ອງການໄປຢ່າງເລາະເບິ່ງແມ່ນ້ຳກັບຂ້ອຍບໍ່.

ບໍ່, ຂອບໃຈຂ້ອຍຕ້ອງການຢູ່ກັບເພື່ອນຂອງຂ້ອຍ.

ມັນເປັນການສິ້ນເບືອງເງິນທີ່ຈະສົ່ງເຈົ້າໄປຮຽນໜັງສື ເພາະວ່າເຈົ້າເປັນຜູ້ຍິງ.

ຂ້ອຍເສຍໃຈຫຼາຍ

ເຈົ້າບໍ່ຄວນຂີ່ລົດເມເຂົ້າເມືອງກຸງເພື່ອໄປຊອກວຽກເຮັດງານທຳໂດຍບໍ່ມີການວາງແຜນມາກ່ອນ.

ຂ້ອຍບໍ່ສົນ, ເຈົ້າມີແຕ່ຄັດຄ້ານຂ້ອຍຕະຫຼອດ ຂ້ອຍຈະເຮັດໃນສິ່ງທີ່ຂ້ອຍຕ້ອງການເທົ່ານັ້ນ.

ຈິ່ງກິນຢາເມັດນີ້ມັນຈະເຮັດໃຫ້ເຈົ້າຮູ້ສຶກດີເມື່ອເວລາທີ່ເຈົ້າເຮັດວຽກ.

ຕົກລົງ

ເດັກຊາຍຄົນນັ້ນເປັນຄົນທຸກຍາກ. ພວກເຮົາບໍ່ຄວນຈະຫຼິ້ນນຳລາວອີກ

ຕົກລົງ, ຂ້ອຍຈະບໍ່ເວົ້ານຳລາວ

ເຈົ້າຈະຫາເງິນໄດ້ຫຼາຍຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າໄດ້ໄປເຮັດວຽກຢູ່ໃນເມືອງ.

ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ກ່ຽວກັບຕົວເມືອງນັ້ນ ແລະ ຂ້ອຍກໍຢ້ານວ່າຂ້ອຍຈະບໍ່ປອດໄພ. ຂ້ອຍຕ້ອງການຢາກຮຽນໜັງສືໃຫ້ຫຼາຍໆ ແລະ ກໍຈະໄປເຮັດວຽກຢູ່ໃນເມືອງຕອນທີ່ຂ້ອຍໃຫ່ຍແລ້ວ.

ເອກະສານ 14 ກ: ທັກສະໃນການຟັງ (ທັກສະໃນການສື່ສານ)

14

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ. ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາສາມາດປ້ອງກັນຕົວຂອງພວກເຂົາຈາກຄວາມບໍ່ເຂົ້າໃຈ ແລະ ໂອກາດທີ່ຈະຖືກຄ້າມະນຸດໄດ້.

ເວລາ:

75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ❖ ສຳເລັດ 14 ກ: ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ
- ❖ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່.

ການແນະນຳຕົວ:

ຍິນດີຕ້ອນຮັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ:

ໂດຍການເອິ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຍິ້ນໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ຄູຝຶກເດັກຕ້ອງເລືອກເອົາເກມຈາກລາຍການ.

ຫວນຄົນບົດຮຽນ:

ໃຫ້ຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າມີໃຜແດ່ໄດ້ໃຊ້ການສື່ສານແບບອ້າງສິດໃນບົດຮຽນຜ່ານມາ? ຖ້າພວກເຂົາຫາກໄດ້ນຳໃຊ້ ພວກເຂົາມີຄວາມຮູ້ສຶກແນວໃດ?

ຄົນອື່ນໆເດີມີປະຕິກິລິຍາໂຕ້ຕອບແນວໃດ ?

ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ

ການແນະນຳບົດຮຽນກ່ຽວກັບທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ

ໃນບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາໄດ້ເວົ້າເຖິງທັກສະຂອງການສື່ສານທີ່ອ້າງອີງເຖິງສິດ. ທັກສະໃນການເວົ້າແມ່ນເປັນພາກສ່ວນທີ່ສຳຄັນຂອງສາຍພົວພັນຕ່າງໆ ແຕ່ວ່າທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີແມ່ນສຳຄັນກວ່າ, ເວົ້າຫຼາຍຄືນເລື່ອງດັ່ງກ່າວໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຟັງຄືນ ຜູ້ທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ມີໂອກາດເວົ້າ, ຖ້າຫາກວ່າຄົນແປກໜ້າຫາກເວົ້າກັບເຂົາ ພວກເຂົາກໍສາມາດໃຊ້ວິທີແບບນັ້ນເສີຍໆຢູ່ ແຕ່ວ່າຖ້າພວກເຂົາຫາກເວົ້າກັບຄົນແປກໜ້າ ຫຼື ນາຍຈ້າງ ກໍໃຫ້ພວກເຂົານຳໃຊ້ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ.

ການຟັງທີ່ບໍ່ດີ.

ເມື່ອຄົນເຮົາຫາກບໍ່ມີການຟັງທີ່ດີພວກເຂົາກໍ່ຈະ:

- ຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ພວກເຂົາຕ້ອງການຢາກຈະເວົ້າໃນຕອນຕໍ່ໄປ ແທນທີ່ຈະຕັ້ງໃຈຟັງຄົນອື່ນທີ່ກຳລັງເວົ້າ.
- ລົມເລື່ອງທີ່ສຳຄັນສິ່ງທີ່ຕົນເອງໄດ້ຍິນ.
- ໝາຍຄວາມວ່າຈື່ແຕ່ເລື່ອງທີ່ບໍ່ຈຳເປັນ.
- ຖ້າວ່າເລື່ອງດັ່ງກ່າວຫາກສັບສົນພວກເຂົາກໍ່ຈະສ້າງເລື່ອງອື່ນຂຶ້ນມາໃສ່ຫົວ ແລະ ເພື່ອທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ເລື່ອງນັ້ນຈະແຈ້ງຂຶ້ນມາ ແລະ ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນກໍ່ບໍ່ຢູ່ໃນປະເດັນດັ່ງກ່າວ.
- ລົບກວນຄົນອື່ນໆ ໃນເລື່ອງເກົ່າ.

ການຟັງທີ່ດີ.

ຄົນທີ່ມີການຟັງທີ່ດີພວກເຂົາກໍ່ຈະເປັນ:

- ຄິດກ່ຽວກັບຜູ້ທີ່ກຳລັງເວົ້າຢູ່.
- ຖາມຄຳຖາມໃນສິ່ງທີ່ຕົນບໍ່ເຂົ້າໃຈ.
- ຖາມຄົນໃນສິ່ງທີ່ຫາກໍ່ເວົ້າອອກໄປ.
- ຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ຕົນເອງຢາກຈະຮູ້ ແລະ ຕ້ອງການເພີ່ມຕື່ມ ຫຼື ກໍ່ຕັ້ງຄຳຖາມເລີຍ.

ເກມທີ່ໃຊ້ໃນການຟັງທີ່ດີ

ຢາຍສຳເນົາເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 14 ກ: ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊອກຫາໝູ່ຄົນໜຶ່ງໃນການໂອ້ລົມ, ໃຫ້ປຸງນອນອ່ານເລື່ອງດັ່ງກ່າວ ຖ້າພວກເຂົາບໍ່ຮູ້ວ່າຈະໂອ້ລົມແນວໃດກໍ່ໃຫ້ພວກເຂົາເລົ່າເລື່ອງສິ່ງທີ່ພວກເຂົາເຫັນຈາກໂທລະພາບກໍ່ໄດ້ ຫຼື ສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນໂຮງຮຽນກໍ່ໄດ້ ຫຼື ເລື່ອງທີ່ພວກເຂົາໄດ້ເຮັດໃນບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາກໍ່ໄດ້.

ຖ້າຜູ້ໃດເປັນຜູ້ເລົ່າເລື່ອງເປັນຄົນທຳອິດ, ຄົນອື່ນກໍ່ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມໃນການເປັນນັກຟັງທີ່ດີ, ໃຫ້ເບິ່ງຕາມເອກະສານທີ່ສຳເນົາໄວ້ໃນເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 14 ກ : ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີ ເພື່ອໃຫ້ພວກເຂົາໝັ້ນໃຈວ່າພວກເຂົາໄດ້ປະຕິບັດໝົດທຸກໆທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີນັ້ນ.

ການຟັງທີ່ດີສາມາດຊ່ວຍເຈົ້າໃນການປ້ອງກັນຕົວຂອງເຈົ້າໄດ້

ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ເຈົ້າປ້ອງກັນຕົວເຈົ້າເອງໄດ້ ຈາກໄພອັນຕະລາຍຕ່າງໆ. ຈິ່ງບອກໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະຕິບັດຕາມເລື່ອງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ (ໃຫ້ອ່ານເລື່ອງດັ່ງກ່າວດັ່ງໆ).

ນ. ເຄ ໄດ້ເດີນທາງໄປດ້ວຍລົດເມຄັນໜຶ່ງເພື່ອເຂົ້າໄປໃນເມືອງ ແລະ ເພື່ອຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳ, ຄົນທີ່ນັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບລາວໄດ້ເລີ່ມໂອ້ລົມກັບລາວວ່າ: ນີ້ແມ່ນຄຳເວົ້າທີ່ພວກເຂົາລົມກັນໃນລົດເມ.

ຄົນແປກໜ້າເວົ້າວ່າ:“ເບິ່ງເຈົ້າຄືຈະເປັນເດັກຍິງທີ່ສະຫຼາດນໍ, ທັງງານ ແລະ ໜ້າເຄົາລົບ. ຂ້ອຍມີພີ່ນ້ອງຜູ້ທີ່ເຂົາກຳລັງຊອກຫາຄົນດີມາເຮັດວຽກນຳເຂົາ, ເປັນຄົນງານທີ່ໜ້າເຄົາລົບ ແລະ ນັບຖື. ລາວມີໂຮງງານຕັດຫຍິບທີ່ເປັນຂອງຕົນເອງຢູ່ນອກເມືອງ ຄຳປົດ” (ຄູເຝິກສາມາດຍົກຕົວຢ່າງບ້ານກໍ່ໄດ້).

ນ. ເຄ ໄດ້ເວົ້າວ່າ “ຂ້ອຍຫຍິບຈັກບໍ່ເປັນ, ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນ”.

ຄົນແປກໜ້າ “ໂອ້ ເຈົ້າບໍ່ຈຳເປັນມີຄວາມຮູ້ຫຼາຍປານໃດກໍ່ໄດ້ ພວກເຂົາຈະສອນໃຫ້ເຈົ້າເອງດອກ, ເຈົ້າຍັງຈະໄດ້ຮັບເງິນເດືອນທີ່ສູງ”.

ນ.ເຄ “ຂ້ອຍຕ້ອງການລົມກັບພໍ່ແມ່ຂອງຂ້ອຍກ່ອນ ເພື່ອທີ່ຈະປຶກສາກັບພວກເພິ່ນໃນການເຮັດວຽກ”

ເມື່ອໄດ້ຍິນເຊັ່ນນັ້ນຄົນແປກໜ້າກໍ່ກຽບໄປຊົ່ວຂະນະໜຶ່ງ ຫຼັງຈາກ 10 ນາທີ ຜ່ານໄປຄົນແປກໜ້າກໍ່ໄດ້ເລີ່ມເວົ້າອອກມາອີກວ່າ:

ຄົນແປກໜ້າ: “ມັນເປັນວຽກງານທີ່ດີໃດ, ໄດ້ຮັບເງິນຫຼາຍກວ່າໂຮງງານທຳມະດາ ແຕ່ວ່າເຂົາຕ້ອງການຄົນງານດຽວນີ້ ແລະ ຕ້ອງການຄົນງານເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ເພາະວ່າພວກເຂົາໄດ້ຮັບການສັ່ງຊື້ເຄື່ອງຈາກຕ່າງປະເທດ. ດັ່ງນັ້ນ ເພິ່ນຈິ່ງໄດ້ມີການຈ່າຍເງິນເດືອນໃຫ້ພະນັກງານສູງ. ມີລົດເມມາຮັບແລ້ວຈະພາເຈົ້າໄປທີ່ເມືອງ ກັນໂດ ແລະ ລົດເມກໍ່ຈະອອກຈາກສະຖານີດຽວນີ້ ບໍ່ມີເວລາແລ້ວໃດທີ່ຈະໂທຫາຄົນອື່ນ”.

ນ.ເຄ ກໍ່ໄດ້ໃຊ້ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີຂອງລາວເພື່ອຄິດກ່ຽວກັບຄຳເວົ້າຂອງຍິງຄົນນັ້ນ ລາວກໍ່ຮູ້ສຶກວ່າລາວບໍ່ເຂົ້າໃຈ:

ຈິ່ງຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບພາກສ່ວນວຽກງານທີ່ຄົນແປກໜ້າວ່າຈະສະໜອງໃຫ້ເບິ່ງຄືວ່າກົງກັນຂ້າມ. ຖ້າເລື່ອງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ບໍ່ໄດ້ກ່າວຂຶ້ນມາ, ໃຫ້ຮັບປະກັນວ່າເລື່ອງດັ່ງກ່າວຕ້ອງໃຫ້ໄດ້ເວົ້າ:

- ເປັນຫຍັງຍິງຄົນນັ້ນຈິ່ງກ່າວເຖິງໂຮງງານຢູ່ທີ່ເມືອງຄຳປົດ, ແຕ່ວ່າລາວພັດເວົ້າອີກລາວຕ້ອງການຢາກໄປນຳລົດເມທີ່ເມືອງ ກັນໂດ ເປັນບ່ອນທີ່ບໍ່ໄດ້ໃກ້ກັນເລີຍກັບເມືອງຄຳປົດ.
- ເປັນຫຍັງນາຍຈ້າງຈິ່ງຈ່າຍເງິນເດືອນສູງໃຫ້ກັບຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມຮູ້.
- ສາຍເຫດໃດນາຍຈ້າງຈິ່ງມີເວລາຝຶກການເຮັດວຽກໃຫ້ກັບຂ້ອຍເພື່ອຮັບຂ້ອຍເປັນພະນັກງານ ທັງທີ່ເຂົາສັ່ງຊື້ເຄື່ອງເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍຢູ່ແລ້ວ.
- ເປັນຫຍັງລາວຈິ່ງຕ້ອງຕັດສິນໃຈພາຍໃນມື້ນີ້ມີດຽວ.
- ອີກຢ່າງໜຶ່ງລາວກໍ່ບໍ່ເຄີຍໄດ້ຍິນວ່າ: ບໍ່ມີໃຜທີ່ຈະຖືກຈ້າງຢູ່ໃນໂຮງງານຕັດຫຍິບແຫ່ງນັ້ນ.
- ສັບສົນ, ລາວຄິດໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ມີການສອບເສັງເອົາ.

ນ.ເຄ ລາວໄດ້ຄິດກ່ຽວກັບຄຳເວົ້າທີ່ຜູ້ຍິງຄົນນັ້ນແມ່ນໄດ້ເວົ້າຫຍັງແດ່? ນ. ເຄ ກໍໄດ້ຖາມຜູ້ຍິງຄົນນັ້ນເພື່ອ
ໄຂຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ລາວບໍ່ເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄຳຕອບຈາກຜູ້ຍິງຄົນນັ້ນກາຍມາເປັນສິ່ງທີ່ກົງ
ກັນຂ້າມ.

ຄົນເຮົາເມື່ອມີແນວຄິດມັກຕົວະຄົນອື່ນແມ່ນຈະເວົ້າໃນສິ່ງທີ່ກົງກັນຂ້າມ, ເພາະພວກເຂົາລືມວ່າພວກເຂົາ
ໄດ້ເຄີຍເວົ້າຫຍັງໃນເມື່ອກ່ອນ.

ນ.ເຄ ກໍໄດ້ເວົ້າຫຼ້າຄືນກັບສິ່ງທີ່ລາວຮູ້ຈາກຜູ້ຍິງຄົນນັ້ນໄດ້ເວົ້າໃນເມື່ອກ່ອນ, ເຊິ່ງວ່າມັນບໍ່ກົງກັບສິ່ງທີ່
ລາວໄດ້ເວົ້າອອກມານຳຫຼັງນັ້ນ. ຍິງຄົນນັ້ນແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ ແລະ ລາວກໍຍັງເປັນຄົນທີ່ເວົ້າຂີ້ຕົວະ ແລະ
ພະຍາຍາມຫລອກ ນ. ເຄ. ຄຳຖາມຂອງນ.ເຄ ກໍເປັນສາຍເຫດໃຫ້ຍິງຄົນນັ້ນເກີດຄວາມວ່າລາວຈະຕົວະ
ນ.ເຄ ໄດ້ ແຕ່ແລ້ວຍິງຄົນນັ້ນກໍບໍ່ສາມາດຫຼອກ ນ. ເຄ ໄດ້ ສຸດທ້າຍຜູ້ຍິງຄົນນັ້ນກໍໄດ້ລົງລົດເມໄປໃນເວ
ລາ ທີ່ລົດຈອດໃນປ້າຍລົດເມ.

ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ

ໃຫ້ອາສາສະໝັກ 2 ຄົນສະແດງບົດບາດສົມມຸດ ໃຫ້ຜູ້ໜຶ່ງຫຼືນບົດບາດເປັນນາຍຈ້າງ ແລະ ອີກຜູ້ໜຶ່ງຫຼືນບົດ
ບາດເປັນແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ ໂອ້ລົມວຽກງານໃນສິ່ງທີ່ເປັນໄປໄດ້. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄົນອື່ນກໍທຳທ້າທີ່ເປັນຜູ້
ຟັງ.

ຄັ້ງທຳອິດ ໃຫ້ອາສາສະໝັກສະແດງເປັນເລື່ອງນາຍຈ້າງ ທີ່ໃຊ້ການສື່ສານແບບແຂງກະດ້າງ ແລະ ແຮງ
ງານເຄື່ອນຍ້າຍ ແມ່ນໃຫ້ໃຊ້ການສື່ສານແບບການຟັງທີ່ບໍ່ດີ.

ອະນຸຍາດໃຫ້ກຸ່ມສົນທະນາເຖິງລາຍລະອຽດ ພວກເຂົາຄິດພຽງແຕ່ວ່າໃຫ້ມັນເກີດຢູ່ໃນບົດບາດສົມມຸດໃນ
2-3 ນາທີເທົ່ານັ້ນ ແລະ ແລ້ວ ກໍບອກພວກເຂົາໃຫ້ສະແດງເລີຍ.

ເມື່ອພວກເຂົາສະແດງຈົບແລ້ວກໍໃຫ້ກຸ່ມໜຶ່ງທີ່ບໍ່ທັນສະແດງ ອອກຄຳຄິດຄຳເຫັນກ່ຽວກັບການສື່ສານທີ່
ແຂງກະດ້າງ ແລະ ບໍ່ແຂງກະດ້າງ ແລະ ການຟັງທີ່ບໍ່ດີ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ສະຖານນະການຮາຍແຮງຂຶ້ນຕື່ມ.

ແລະ ກໍໃຫ້ອາສາສະໝັກຜູ້ໃໝ່ສະແດງບົດບາດສົມມຸດຄືນກັບນາຍຈ້າງ ໂດຍການນຳໃຊ້ການສື່ສານທີ່ອ້າງ
ສິດຂອງຕົນເອງ ແລະ ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍກໍໃຊ້ການສື່ສານທີ່ຖືສິດຂອງຕົນເອງ ແລະ ທັກສະໃນການ
ຟັງທີ່ດີ.

ອີກຢ່າງໜຶ່ງກໍໃຫ້ພວກເຂົາສະແດງຄຳເຫັນກ່ຽວກັບການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດ ແລະ ການຟັງ
ທີ່ດີໄດ້ສ້າງໃຫ້ສະຖານະການດີຂຶ້ນ.

ສະຫຼຸດບົດຮຽນ

ເມື່ອຄົນເຮົາຫາກມີການຟັງທີ່ດີພວກເຂົາກໍຈະ:

- ຄິດກ່ຽວກັບບຸກຄົນນັ້ນວ່າກຳລັງເວົ້າຫຍັງ.
- ຖາມຄຳຖາມເພື່ອຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງເມື່ອຄົນເອງຫາກບໍ່ເຂົ້າໃຈ.
- ເວົ້າຫຼ້າຄືນໃນສິ່ງທີ່ພວກເຂົາເວົ້າລົງໄປ.
- ຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ຕ້ອງການຢາກຮູ້ເພີ່ມຕື່ມ ແລະ ກໍຖາມຄຳຖາມເລີຍ.

ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີສາມາດປ້ອງກັນຕົວຂອງເຈົ້າຈາກໄພອັນຕະລາຍຕ່າງໆລວມທັງໃນລະຫວ່າງມີການ
ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ບົດບົດຮຽນ

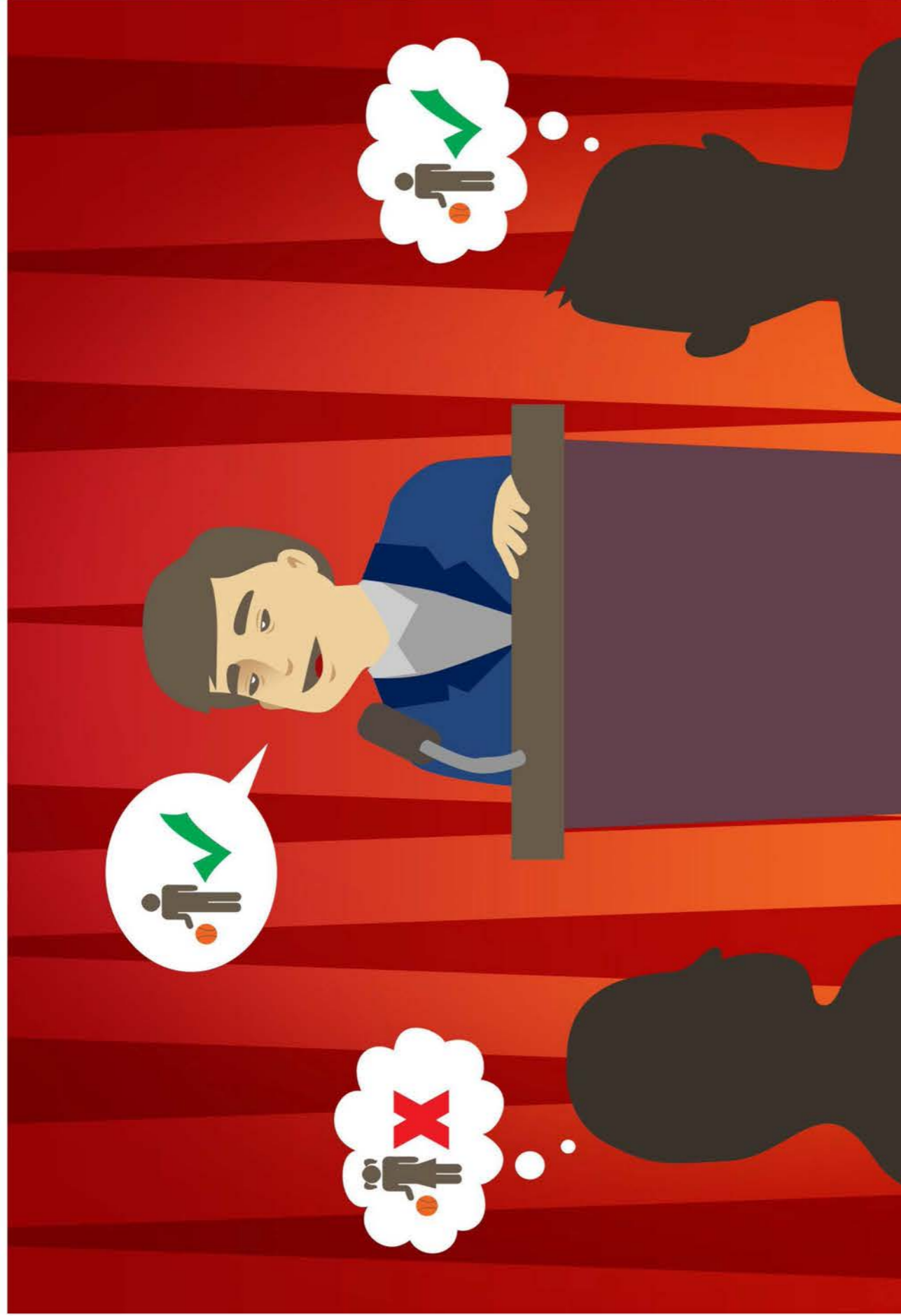
ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອງແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງ
ບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈສຳລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ພົບກັນໃໝ່ໃນອາທິດຕໍ່ໄປ, ບອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າທຸກໆຄົນໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ 1
ດວງ.

ໃຫ້ຕັ້ງຄຳຖາມສະມາຊິກແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມເບິ່ງຄືນ ກ່ຽວກັບຄົນທີ່ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ ແລະ ຄຳຕອບ
ຈາກບັນດາຄຳຖາມຕ່າງໆຕໍ່ໄປນີ້:

- ເຈົ້າໄດ້ລອງໃຊ້ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງອີງເຖິງສິດທິໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຈົ້າບໍ?
- ເຈົ້າໄດ້ໃຊ້ທັກສະໃນການຟັງທີ່ດີເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຈົ້າບໍ?

ບັນດາຄູຝຶກສາມາດຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ຂຽນຄຳຖາມເຫຼົ່ານີ້ໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລ້ວໃຫ້ຖືເມື່ອເຮືອນເພື່ອ
ເຕືອນຄວາມຈຳຂອງພວກເຂົາ.

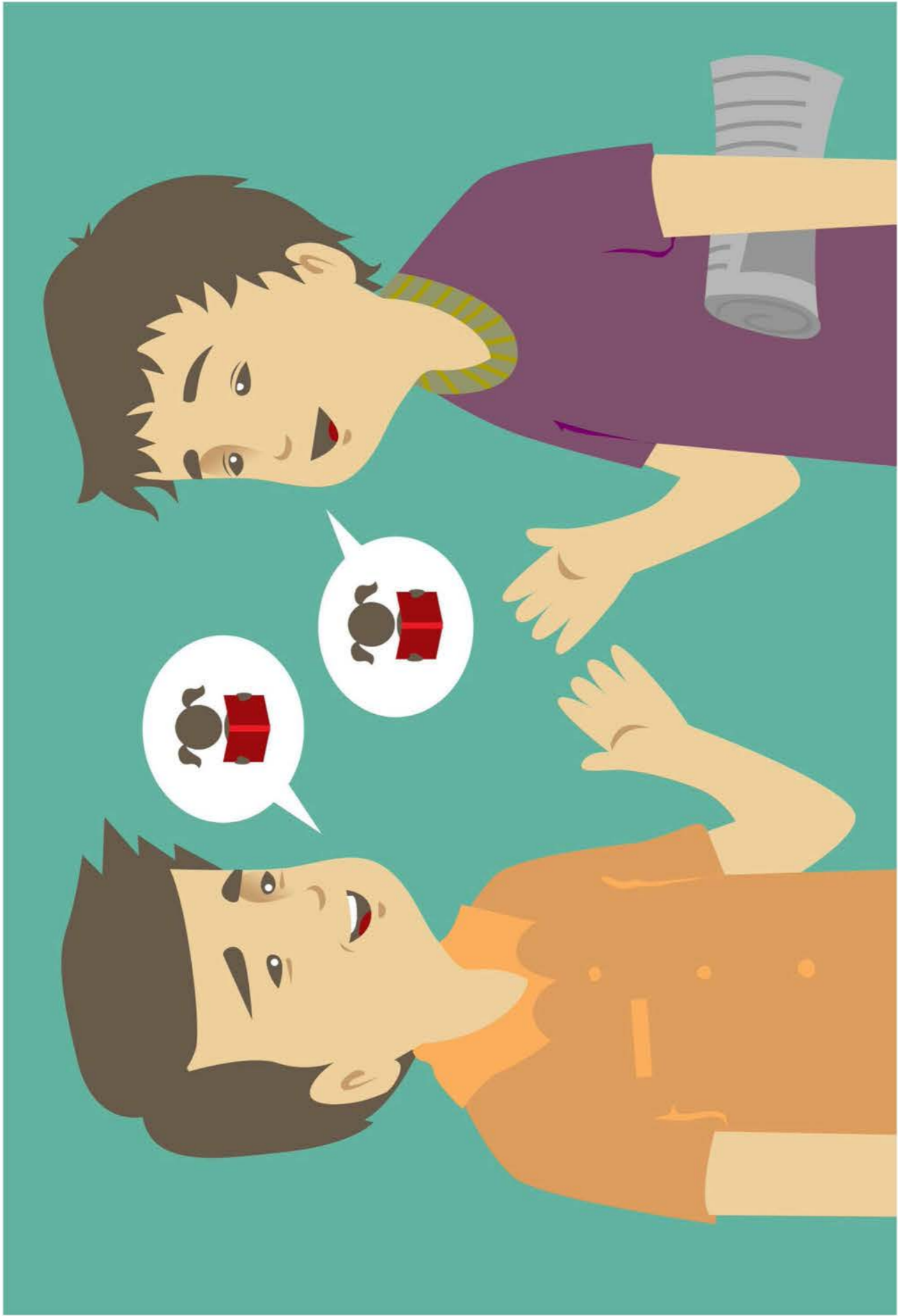

ຄົນຜູ້ທີ່ມີການຟັງທີ່ດີ: (1) ຄິດກ່ຽວກັບວ່າຄົນນັ້ນກຳລັງເວົ້າຫຍັງ.

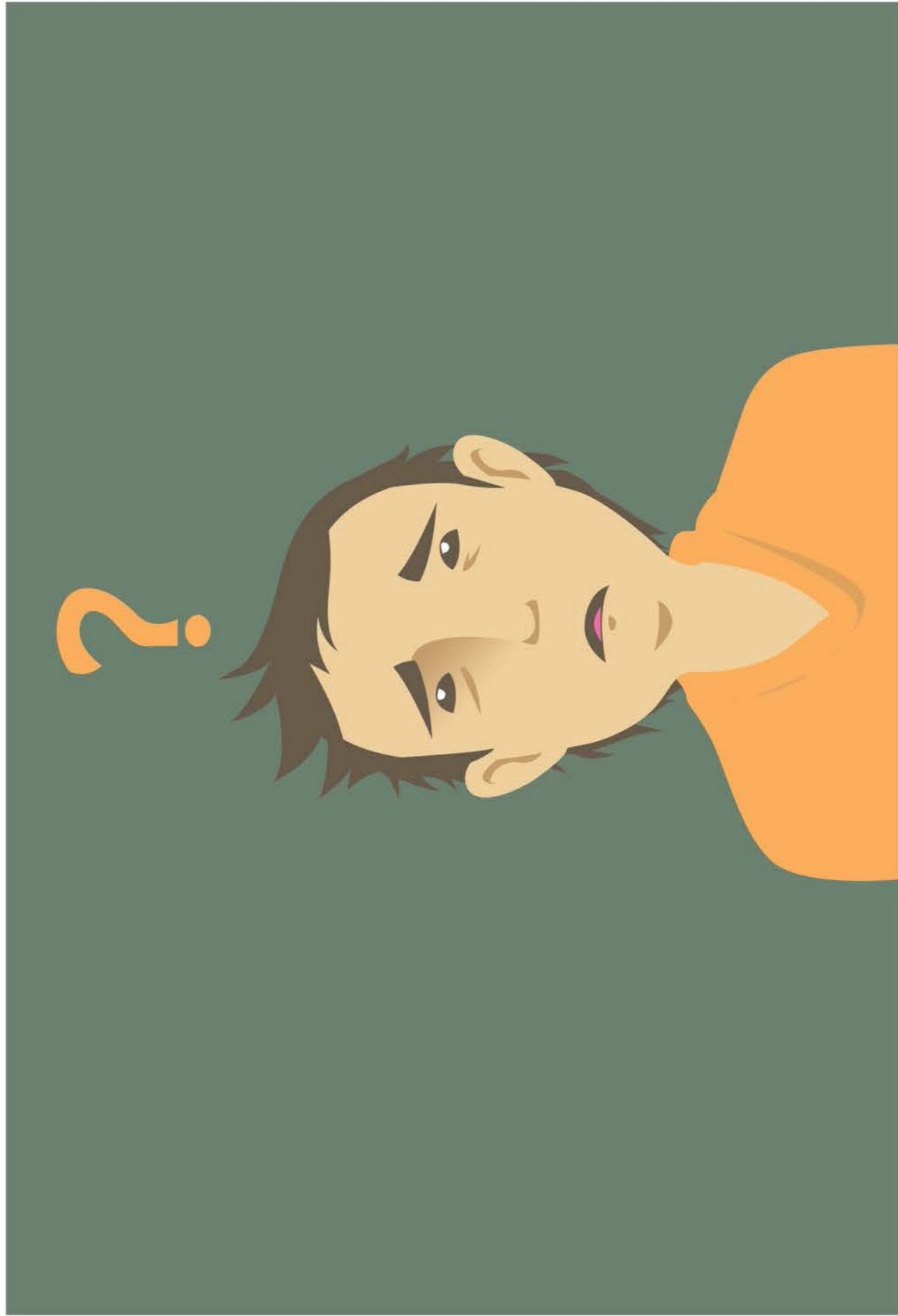

ຄົນຜູ້ທີ່ມີການຟັງທີ່ດີ: (2) ຖາມຄຳຖາມໂຕທີ່ຍັງບໍ່ເຂົ້າໃຈ.

ຄົນຜູ້ທີ່ມີການຟັງທີ່ດີ: (3) ເວົ້າລືມຄືນຄຳເກົ່າ.

ຄົນຜູ້ທີ່ມີການຟັງທີ່ດີ: (4) ຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ພວກເຂົາຕ້ອງການຢາກຮູ້ເພີ່ມເຕີມ ແລະ ຖາມຄຳຖາມຕໍ່ໄປ

15 ບົດທີ 15: ອາລົມຈິດ ແລະ ແນວຄິດ (ທັກສະໃນການບໍລິຫານອາລົມ)

ຈຸດປະສົງ: ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ວິທີການທີ່ຈະບໍລິຫານອາລົມຂອງຕົນເອງ ແລະ ມີຄວາມສາມາດໃນການຈຳແນກຮູບແບບຂອງຄວາມຄິດໃນທາງລົບເຊິ່ງເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພຶດຕິກຳຕົກຢູ່ໃນຄວາມສູງ.

ເວລາ:

75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ❖ ສຳເນົາ 15 ກ: ກຳລະນິສິກສາການຄິດໃນທາງລົບ ແລະ 15 ຂ: ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດກຽວກັບການຄິດໃນທາງລົບ ສຳເນົາຕາມຈຳນວນຄົນໃນກຸ່ມ

ການແນະນຳບົດຮຽນ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຍິນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໃຫ້ຄູຝຶກເດັກນຳພາໃນການອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍໂດຍການນຳໃຊ້ເກມຈາກລາຍການ.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ການຕັ້ງຄຳຖາມ

ມີບຸກຄົນໃດບໍ່ທີ່ມີການນຳໃຊ້ທັກສະກຽວກັບການສື່ສານແບບອ້າງອີງ ເຖິງສິດໃນອາທິດຜ່ານມາມັນມີປະໂຫຍດບໍ່? ມັນຍາກບໍ່? ໃນການນຳໃຊ້ການສື່ສານດັ່ງກ່າວ.

ມີໃຜໄດ້ນຳໃຊ້ທັກສະກຽວກັບການຟັງທີ່ດີໃນອາທິດທີ່ຜ່ານມາ? ມັນມີປະໂຫຍດບໍ່? ມັນຍາກບໍ່ ?

ການສົນທະນາ

ມີພວກເຮົາຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ກຽວກັບການບໍລິຫານອາລົມ, ທຸກໆຄົນໃນໂລກນີ້ ມີຫຼາຍໆຢ່າງທີ່ພວກເຮົາມີຄວາມຮູ້ສຶກກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ: ບໍ່ມີໃຜສາມາດປ່ຽນແປງຊີວິດຂອງພວກເຮົາເພື່ອຫລີກລ້ຽງກັບບັນຫາຕ່າງໆ ແຕ່ຄົນເຮົາກໍ່ມີຄວາມສາມາດໃນການປ່ຽນແປງ ແລະ ໂຕ້ຕອບກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້.

ບອກໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຍົກຕົວຢ່າງບັນດາອາລົມທີ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ບາງເທື່ອອາດຄ້າຍຄືກັນກັບລາຍການດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄວາມໂສກເສົ້າ
- ບ້າຄັງ
- ອາລົມໂມໂຫ
- ເສຍຄວາມຮູ້ສຶກ
- ໃຈຮ້າຍປຶ້ງປຶ້ງ
- ອາລົມກົດດັນ
- ຂາດຄວາມຫວັງ
- ຂາດຄວາມຮັກ

ທຸກໆຄົນຈະປະເຊີນກັບບັນຫາຫຼາຍໆຢ່າງໃນຊີວິດຂອງຕົນ ມັນກໍ່ບໍ່ສະເໝີໄປທີ່ວ່າເປັນໄປບໍ່ໄດ້ໃນການປ່ຽນແປງສະພາບແວດລ້ອມໃນຊີວິດເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາ. ແຕ່ກໍ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການປ່ຽນແປງສິ່ງທີ່ພວກເຮົາໂຕ້ຕອບກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ສິ່ງທີ່ຄົນເຮົາຄິດກຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວນັ້ນແມ່ນພະລັງອັນໜຶ່ງທີ່ກະທົບໃສ່.

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຜູ້ທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ອ່ານ 4 ຮູບແບບຂອງການຄິດໃນທາງລົບເຊິ່ງສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນສາມາດເຮັດໃຫ້ບັນຫາດັ່ງກ່າວໃຫຍ່ຂຶ້ນ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຫຼັບຕາໃນຂະນະທີ່ອ່ານຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ໃຫ້ຍົກຕົວຢ່າງແຕ່ລະອັນ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດຫາຕົວຢ່າງອັນໜຶ່ງຈາກຊີວິດຂອງຕົນເອງ.

ການຄິດເກີນຄວາມຈິງ.

- ເມື່ອຫາກຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຈະເລີ່ມຄິດເກີນຄວາມຈິງ
- ຕົວຢ່າງ: ມັນກຽນຄົນໜຶ່ງ, ລົດຖີບຂອງລາວໄດ້ເພຍູ່ໃນຫວ່າງທາງໄປໂຮງຮຽນລາວເວົ້າວ່າ “ມັນທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງກໍ່ຜິດໄປໝົດ” ເມື່ອສິ່ງໜຶ່ງບໍ່ດີເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ມັກຮຽນຮູ້ທີ່ໄດ້ຮັບສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ ແລະ ເວົ້າວ່າສິ່ງນີ້ເປັນສິ່ງທີ່ໂຫດຮ້າຍທີ່ສຸດທີ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນກັບຂ້ອຍ”.

ການຄິດທີ່ເປັນການຕຳນິຕົນເອງ.

- ບາງຄັ້ງຄົນເຮົາກໍ່ຕຳນິຕົນເອງກັບສິ່ງທີ່ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມໄດ້.
- ຕົວຢ່າງ: ມີເດັກຍິງຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ລາວຄິດວ່າມັນເປັນຄວາມຜິດຂອງລາວທີ່ຄອບຄົວຂອງລາວທຸກຍາກ.

ການເບິ່ງໃນແງ່ທີ່ບໍ່ດີ.

- ບາງເທື່ອຄົນເຮົາອາດສຸມໃສ່ແຕ່ສິ່ງທີ່ບໍ່ດີຂອງບັນຫາພຽງຢ່າງດຽວ
- ຕົວຢ່າງ: ເດັກຊາຍຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ມັກເດັກຍິງຄົນໜຶ່ງ, ເດັກຊາຍຄົນນັ້ນພຽງແຕ່ສັງເກດເຫັນວ່າຍິງຄົນນັ້ນບໍ່ສົນໃຈລາວ ແລະ ລົມເມື່ອເວລາທີ່ລາວຍິ້ມໃສ່ຊາຍຄົນນັ້ນ.

ການຄາດຄະເນສິ່ງທີ່ບໍ່ດີໃນຕໍ່ໜ້າ.

• ບາງຄັ້ງຄົນເຮົາພົບກັບບັນຫາໃດໜຶ່ງ ແລະ ພວກເຂົາກໍ່ນຶກພາບວ່າມັນກະທົບກັບອານາຄົດພວກເຂົາ ທັງໝົດ ໂດຍປັດສະຈາກຄວາມຈິງ ແລະ ບໍ່ເບິ່ງຫຼັກຖານ.

• ຍົກຕົວຢ່າງ ເດັກຍິງຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ລາວຄິດວ່າຕະຫຼອດຊີວິດຂອງລາວຈະມີແຕ່ຄວາມຫຼົ່ມຫຼາຍເພາະວ່າ ລາວບໍ່ຜ່ານການສອບເສັງພຽງແຕ່ໜຶ່ງຄັ້ງເທົ່ານັ້ນ.

ຈັບຄູ່ກໍລະນີສຶກສາໃຫ້ເຂົ້າກັນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີນາຕາພວກເຂົາ ຫຼັງຈາກນັ້ນແບ່ງເປັນຄູ່, ຢາຍເຈ້ຍແບບກໍລະນີສຶກສາການຄິດແບບທາງ ລົບໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ ແລະ ໃຫ້ພວກເຂົາອ່ານກໍລະນີສຶກສາດັ່ງກ່າວ, ໝາຍສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ເຂົ້າກັນກັບຮູບແບບ ຂອງການຄິດໃນທາງລົບທີ່ພວກເຂົາໄດ້ກ່າວເຖິງ. (ແຖວທີ່ຖືກກັນຈະໄຂ່ວຂ້າມໜ້າເຈ້ຍຄຳຕອບເຫຼົ່ານັ້ນມີຄື 1 ຄ , 2 ຂ, 3 ກ, 4 ງ) .

ການຄິດໃນທາງບວກ

ການຄິດໃນທາງບວກເປັນວິທີການໜຶ່ງທີ່ຈັດການກັບບັນຫາຕ່າງໆ ຄືການນຳເອົາໄປແທນທີ່ຮູບແບບການ ຄິດໃນທາງລົບ. ບາງບັນຫາໃຫຍ່ແທ້ໆ ຕົວຢ່າງ ຮັກຈິນວັນຕາຍອາດຈະບໍ່ໝົດອອກທີ່ຈະແກ້ໄຂບັນຫາ ເຫຼົ່ານີ້ ແຕ່ເມື່ອມັນກາຍມາເປັນບັນຫານ້ອຍໆການຄິດໃນທາງບວກກໍ່ສາມາດຊ່ວຍໄດ້.

ຈິ່ງອ່ານຄວາມຄິດໃນທາງບວກດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ດັ່ງໆ:

ການຄິດເກີນຄວາມຈິງ ແລະ ການທີ່ແນມເຫັນແຕ່ສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ.

- ຈິ່ງນຶກເຖິງທັກສະສ່ວນຕົວຂອງເຈົ້າ ຫຼື ສິ່ງທີ່ເຈົ້າເຮັດໄດ້ດີໃນຊີວິດຂອງເຈົ້າ ແລະ ແລ້ວກໍ່ສຸມ ໃສ່ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນເລີຍ.
- ພະຍາຍາມບໍ່ໃຫ້ໃຊ້ຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ເຊັ່ນວ່າ “ທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງ, ສະໝໍ່າສະເໝີ, ບໍ່ເຄີຍ” ເມື່ອກ່າວເຖິງ ບັນຫາຕ່າງໆ ຈິ່ງຈຳໄວ້ວ່າບັນຫາຂອງມື້ນີ້ອາດສາມາດແກ້ໄຂໃນມື້ໜ້າ.
- ພະຍາຍາມບໍ່ໃຫ້ຄິດວ່າສິ່ງດັ່ງກ່າວທີ່ຂຽນໄວ້ນັ້ນເປັນສິ່ງທີ່ຜິດ. ເມື່ອຄົນເຮົາເລີ່ມຂຽນບັນຫາຕ່າງໆ ອອກມາ, ພວກເຂົາກໍ່ຄິດວ່າບັນຫານັ້ນໃຫຍ່ຂຶ້ນເຊັ່ນວ່າ:ເປັນຮູບແບບຂອງສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

ການຕຳນິຕິນເອງ.

- ການຕຳນິຕິນເອງມັນເປັນສິ່ງທີ່ຍາກທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຈົ້າໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ.
- ຈິ່ງຈຳໄວ້ວ່າທຸກໆບັນຫາແມ່ນເກີດຂຶ້ນກັບໝົດທຸກຄົນບໍ່ສະເພາະແຕ່ຄົນໜຶ່ງຄົນດຽວ.
- ພະຍາຍາມສຸມໃສ່ແຕ່ການແກ້ໄຂບັນຫາດີກ່ວາທີ່ຈະສຸມໃສ່ແຕ່ການຕຳນິຕິນເອງ.

ການຄາດຄະເນສິ່ງທີ່ບໍ່ດີໃນອານາຄົດ.

- ຈິ່ງຈຳໄວ້ວ່າບໍ່ມີໃຜສາມາດຄາດຄະເນອານາຄົດໄດ້. ຫາຍໃຈເຂົ້າເລິກໆ ແລະ ຈິ່ງໄວ້ວ່າມື້ອື່ນກໍ່ຄືມື້ ທົ່ວໆໄປ ແລະ ເຈົ້າອາດຈະຕື່ນຂຶ້ນມາໄດ້ຍິນຂ່າວດີຈາກມື້ອື່ນກໍ່ໄດ້.

ການຄິດໃນແງ່ລົບ ແລະ ພຶດຕິກຳທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ (10 ນາທີ)

ຮູບແບບການຄິດໃນທາງລົບນີ້ສາມາດເພີ່ມຄວາມສ່ຽງໃຫ້ແກ່ການປະພຶດ. ຈິ່ງອ່ານຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້ດັ່ງໆ

1.ທ. ບີ ໄດ້ຄິດເກີນຄວາມເປັນຈິງຢູ່ສະເໝີ ເມື່ອລາວໄດ້ອອກໂຮງຮຽນປະມານ 2 ເດືອນເພື່ອກ່ຽວເຂົ້າ ລາວຄິດວ່າຕະຫຼອດຊີວິດຂອງລາວຈະພົບແຕ່ຄວາມຫຼົ່ມຫຼາຍ, ລາວຄິດວ່າບໍ່ມີຫຍັງດີເລີຍທີ່ຈະກັບເຂົ້າ ໄປໂຮງຮຽນອີກ ລາວພຽງແຕ່ຄິດວ່າມີແຕ່ໄປຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳໂດຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານເທົ່າ ນັ້ນ.

ແຕ່ກໍ່ຍັງໂຊກດີເອື້ອຍຂອງລາວໄດ້ຊ່ວຍລາວໃຫ້ພົບກັບສິ່ງທີ່ເປັນທາງບວກ. ເອື້ອຍຂອງລາວໄດ້ບອກກັບ ລາວວ່າ ມີເດັກນ້ອຍຫຼາຍຄົນທີ່ເຄີຍອອກໂຮງຮຽນເປັນເວລາຫຼາຍເດືອນ ແລະ ພວກເຂົາກໍ່ຍັງກັບເຂົ້າໄປ ຮຽນຄືນໃໝ່ກໍ່ໄດ້. ເອື້ອຍຂອງລາວໄດ້ຊ່ວຍລາວໃນການຝຶກອ່ານດັ່ງນັ້ນລາວຈິ່ງມີຄວາມຮູ້ສຶກວ່າລາວໄດ້ ຕຽມຕົວທີ່ຈະກັບເຂົ້າໄປຮຽນຕໍ່ໄດ້.

2.ນ.ພີ ໄດ້ຕຳນິຕິນເອງຢູ່ສະເໝີກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆຂອງຄອບຄົວ. ເມື່ອເອື້ອຍຂອງລາວເຮັດລົດຈັກລາວ ລົ້ມ ແລະ ເອື້ອຍຂອງລາວກ່ອນໂຮງໝໍ ນ.ພີ ກໍ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກຢາກຮັບຜິດຊອບທີ່ວ່າລາວບໍ່ໄດ້ເຕືອນ ເອື້ອຍຂອງລາວ. ນ.ພີ ກໍ່ເຊື່ອວ່າບ້າຂອງລາວສະເໝີໃຫ້ ພີ ໄປເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ຮ້ານຂາຍບໍລິການເພື່ອເປັນຄ່າ ຢາຂອງເອື້ອຍ.

ແຕ່ກໍ່ຍັງໂຊກດີເອື້ອຍຂອງ ນ. ພີ ໄດ້ຍິນກ່ຽວກັບແຜນການດັ່ງກ່າວ ແລະ ລາວກໍ່ໄດ້ບອກກັບພີວ່າບໍ່ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບດອກຖ້າ ພີ ຕັດສິນໃຈເຊັ່ນນັ້ນແມ່ນເປັນການຄິດທີ່ຜິດພາດທີ່ສຸດທີ່ຈະໄປເຮັດວຽກທີ່ຮ້ານ ຂາຍບໍລິການ.

ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດເປັນຜູ້ຊັກຊວນ

ຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານເລື່ອງຕ່າງໆຈາກເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 15 ຂ : ການຫຼິ້ນບົດບາດສົມມຸດໂດຍການ ຄິດໃນທາງລົບ ໃຫ້ພວກເຂົາແບ່ງເປັນຄູ່ ແລະ ໃຫ້ຄົນໜຶ່ງຫຼິ້ນໃນເລື່ອງຂອງ ທ. ເອມ ແລະ ຄົນອື່ນໆກໍ່ໃຫ້ ຫຼິ້ນເປັນອ້າຍຂອງ ເອມ ໃຫ້ອ້າຍຂອງລາວຊັກຊວນໃນທາງບວກເພື່ອເບິ່ງໄປທີ່ບັນຫາ ແລະ ໃຫ້ອ້າຍຂອງ ລາວພະຍາຍາມຊັກຊວນໃຫ້ຫຼິ້ນບົດບາດສົມມຸດກັບ ທ.ເອມ ເມື່ອພວກເຂົາຫຼິ້ນບົດບາດສົມມຸດພໍປະມານ 10 ນາທີ ແລ້ວໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຍົກຕົວຢ່າງໃນທາງບວກໃນການເບິ່ງບັນຫາ.

ການບັນທຶກປະຈຳວັນ

ໃຫ້ກຸ່ມນັ້ນຂຽນ ຫຼື ແຕ້ມໃສ່ເພື່ອບັນທຶກປະຈຳວັນຂອງຕົນເອງປະມານ 10 ນາທີແລ້ວໃຫ້ພວກເຂົາລອງ ຄິດເຖິງເວລາທີ່ພວກເຂົາມີຄວາມຮູ້ສຶກບໍ່ດີ ແລະ ໃຫ້ພວກເຂົາຂຽນກ່ຽວກັບພວກເຂົາໄດ້ຈັດການໃຫ້ມັນດີ ຂຶ້ນ. ໃຫ້ພວກເຂົາຄິດກ່ຽວກັບການກະທຳສະເພາະທີ່ພວກເຂົາໄດ້ນຳໃຊ້ ຫຼື ຂຽນເຖິງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງທີ່ໄດ້ ຊ່ວຍພວກເຂົາໃນການແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ, ໃຫ້ພວກເຂົາພິຈາລະນາວ່າພວກເຂົາອາດໄດ້ນຳໃຊ້ແນວ ຄວາມຄິດໃນທາງລົບທີ່ຜ່ານມາ ຫຼື ບໍ່ ແລະ ພວກເຂົາໄດ້ໃຊ້ຮູບແບບໃນທາງບວກໃນອະນາຄົດ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ການຄິດໃນທາງລົບມັນສາມາດເຮັດໃຫ້ບັນຫານັ້ນຮ້າຍແຮງຂຶ້ນ
- ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຮູບແບບຂອງການຄິດໃນທາງລົບ:
- ຄິດເກີນຄວາມຈິງ
- ການຕໍານິຕິນເອງ
- ການມອງເຫັນແຕ່ສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ
- ການຄາດຄະເນອະນາຄົດທີ່ບໍ່ດີ
- ການຄິດໃນທາງບວກສາມາດຊ່ວຍທ່ານຈັດການກັບບັນຫາຕ່າງໆໄດ້.

ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອບແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈນໍາທຸກໆຄົນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ ພົບກັນໃໝ່ໃນອາທິດໜ້າ, ທຸກໆຄົນແມ່ນໄດ້ດາວຄົນລະ1ດວງ.

ໃຫ້ສະມາຊິກໃນກຸ່ມເຮັດໃນສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຈົ່ງມີສະຕິກ່ຽວກັບຮູບແບບຂອງການຄິດໃນທາງລົບຂອງອາທິດນີ້, ພະຍາຍາມໃຊ້ຮູບແບບຂອງການຄິດໃນທາງບວກ ແລະ ກັບມາອາທິດໜ້າມາບອກໃຫ້ພວກເຮົາຮູ້ວ່າມັນມີປະໂຫຍດແນວໃດ.

ຄູຝຶກບອກໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊຽນຄໍາຖາມໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລ້ວຖືເມື່ອເຮືອນເພື່ອທົບທວນຄວາມຊຶງຈໍາ.

15 ເອກະສານອ້າງອີງ 15 ກ: ກໍລະນີສຶກສາ ການຄິດໃນທາງລົບ

ຈົ່ງຈັບຄູ່ເລື່ອງດັ່ງກ່າວໃສ່ກັບຮູບແບບແນວຄວາມຄິດໃນແງ່ລົບ. ການຂີດເສັ້ນຂອງເຈົ້ານັ້ນອາດຈະຂີດຂຶ້ນເທິງ ຫຼື ລົງລຸ່ມກໍໄດ້

1. ມີບາງຄົນໄດ້ລັງກຽດ ທ. ເອມ ຢູ່ທີ່ໂຮງຮຽນ. ປະຈຸບັນລາວຄິດວ່າທຸກຄົນນັ້ນຊັງລາວໝົດ.

ກ. ການຄາດຄະເນຕໍ່ກັບອານາຄົດທີ່ບໍ່ດີ.

2. ນ. ອາ ພຽງແຕ່ເຂົ້າໃຈວ່າເມື່ອນາຍຄູຕໍານິລາວ, ລາວບໍ່ຮູ້ເລີຍວ່ານາຍຄູນັ້ນຍົກຍ້ອງລາວ.

ຂ. ການເບິ່ງໃນແງ່ມູມທີ່ບໍ່ດີຢ່າງດຽວ.

3. ທ. ແອວ ເຊື່ອວ່າລາວມີແຕ່ພົບອະນາຄົດທີ່ບໍ່ດີ.

ຄ. ການຄິດເກີນຂອບເຂດ, ການຄິດໃນສິ່ງທີ່ຮ້າຍແຮງຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

4. ນ. ບີ ຄິດວ່າເຫດຜົນທີ່ພໍ່ຂອງລາວເຈັບປ່ວຍແລ້ວກໍຍ້ອນວ່າລາວເປັນລູກທີ່ບໍ່ດີ.

ງ. ການຕໍານິຕິນເອງໃນສິ່ງທີ່ຕົນເອງບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມໄດ້.

ເອກະສານ 15 ຂ: ການສະແດງບົດບາດ ສົມມຸດ ກ່ຽວກັບການຄິດໃນທາງລົບ

15

ທ. ເອັມ ໄດ້ຍ້າຍເຂົ້າໄປຢູ່ໃນເມືອງໃຫຍ່ແຫ່ງໜຶ່ງ ແລະ ລາວກໍໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ໃນໂຮງງານໃຫຍ່ແຫ່ງໜຶ່ງ ລາວເຮັດວຽກມື້ໜຶ່ງ 18 ຊົ່ວໂມງ ແລະ ລາວກໍ່ນອນຢູ່ໃນໂຮງງານນັ້ນເລີຍ. ລາວໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນເປັນເວລາ 3 ເດືອນ ແລະ ລາວກໍບໍ່ໄດ້ຮັບເງິນເດືອນຈັກກີບ. ນາຍຈ້າງບອກກັບລາວວ່າ, ລາວຕິດໜີ້ຄ່າທີ່ພັກອາໄສ ແລະ ລາວຈະບໍ່ໄດ້ຮັບເງິນເດືອນໜຶ່ງປີ ທ. ເອັມ ໄດ້ໂທຫາອ້າຍຂອງລາວຢູ່ທີ່ບ້ານ ແລະ ໄດ້ເວົ້າຫຼາຍຢ່າງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

“ມັນແມ່ນຄວາມຜິດຂອງຂ້ອຍເພາະວ່າຂ້ອຍເປັນກຳມະກອນທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ, ນີ້ເປັນພຽງວຽກທີ່ຂ້ອຍຫາກໍໄດ້ເຮັດແຕ່ກໍບໍ່ມີໃຜເລີຍທີ່ເຄີຍຈ້າງຂ້ອຍມາກ່ອນແບບນີ້...”

ເພື່ອນຂອງຂ້ອຍຄົນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໂຮງຮຽນລາວກໍເຮັດວຽກຢູ່ໂຮງງານບ່ອນອື່ນ, ລາວໄດ້ລົມກັບຂ້ອຍວ່າເຂົາກໍຈ້າງລາວເຮັດວຽກ ແລະ ລາວກໍໄດ້ຮັບເງິນເດືອນປະຈຳ. ລາວບອກວ່າໂຮງງານທີ່ລາວເຮັດວຽກຢູ່ນັ້ນແມ່ນໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນກັບພາກລັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ, ແຕ່ວ່າເຂົາບໍ່ເຄີຍຈ້າງໃຜຄືກັນກັບຂ້ອຍນີ້ວ່າ...

“ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດທີ່ຈະໄປຊອກຫາວຽກໃໝ່ໄດ້, ຄົນຢູ່ທີ່ນີ້ເຂົາຮູ້ດີວ່າຂ້ອຍເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນີ້ ແລະ ເຂົາກໍຈະດູກູກໝິ່ນປະມາດຂ້ອຍ...”

16 ບົດທີ 16: ທັກສະໃນການບໍລິຫານອາລົມຈິດ

ຈຸດປະສົງ: ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ເຂົ້າໃຈເຖິງການກະທຳແບບໃດທີ່ນຳເອົາໄປຕອບໂຕ້ກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ ສັບສົນສ້າງທັກສະໃນການບໍລິຫານອາລົມເພື່ອຕອບໂຕ້ກັບອາລົມທີ່ສັບສົນ, ຫຍຸ້ງຍາກ. ດັ່ງນັ້ນອາລົມດັ່ງກ່າວກໍຈະບໍ່ກະທົບໃສ່ຕົວເຂົາ ແລະ ຄົນອື່ນ.

ເວລາ:
75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ❖ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່,
- ❖ ບິກແດງ ແລະ ບິກຟ້າ.
- ❖ ເອກະສານ 16 ກ: ຕົວຢ່າງຂອງອາລົມຕ່າງໆສຳລັບກິດຈະກຳ

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ດ້ວຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຍິ່ນເຈ້ຍລົງທະບຽນເພື່ອເຊັນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໃຫ້ຄູຝຶກເດັກນຳພາໃນການອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ, ຈາກຄູ່ມືທີ່ມີໃນເບື້ອງຕົ້ນນັ້ນ.

ຫວນຄົນບົດຮຽນ:

ການຕັ້ງຄຳຖາມ

ມີໃຜໄດ້ສັງເກດແນ່ນວ່າ ຮູບແບບການຄິດໃນທາງລົບທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຕົນເອງນັ້ນເປັນແນວໃດ?

ມີໃຜແດ່ໄດ້ລອງໃຊ້ກ່ຽວກັບການຄິດໃນແງ່ບວກ? ມັນໄດ້ຊ່ວຍຫຍັງແດ່?

ການສົນທະນາ

ໃນບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາພວກເຮົາໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບທຸກໆຄົນກໍໄດ້ປະເຊີນກັບບັນຫາຫຼາຍຢ່າງໃນຊີວິດ ແລະ ບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ກໍສາມາດເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາມີຄວາມຮູ້ສຶກກັບອາລົມທີ່ສັບສົນຫຍຸ້ງຍາກ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ຍາກຫຼາຍທີ່ເຮົາຈະປ່ຽນແປງຊີວິດຂອງເຮົາເອງເພື່ອລຶກລ້ຽງກັບບັນຫາທີ່ຫຍຸ້ງຍາກເຫຼົ່ານັ້ນ, ແຕ່ວ່າມັນກໍມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ຄົນເຮົາຈະປ່ຽນແປງເຊັ່ນວ່າ: ພວກເຮົາຈະມີການໂຕ້ຕອບກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວນັ້ນແນວໃດ.

ເຕືອນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດກ່ຽວກັບອາລົມໃນແງ່ລົບທີ່ບັນດາເດັກນ້ອຍນັ້ນມີຄວາມຮູ້ສຶກ. ຈົ່ງຂຽນລາຍການອາລົມດັ່ງກ່າວໃສ່ຂ້າງໜຶ່ງຂອງເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່. ອາລົມເລົ່ານັ້ນປະກອບມີຄວາມຮູ້ສຶກ:

- ຄວາມຮູ້ສຶກໂສກເສົ້າ
- ຄວາມຮູ້ສຶກບ້າປ່ວງ

- ຄວາມຮູ້ສຶກໂກດຮ້າຍ
- ຄວາມຮູ້ສຶກຖືກຫັກຫຼັງ ແລະ ຖືກຫລອກຫລວງ
- ຄວາມຮູ້ສຶກໂມໂຫ ແລະ ໂກດເຄືອງ
- ຄວາມຮູ້ສຶກກົດດັນ
- ຄວາມຮູ້ສຶກຂາດຄວາມຫວັງ
- ຄວາມຮູ້ສຶກຂາດຄວາມຮັກ

ບັດນີ້ ການປະພຶດໂຕໃນແງ່ລຶບຂອງໄວໜຸ່ມນັ້ນ, ບາງຄັ້ງກໍ່ເກີດຂຶ້ນເມື່ອພວກເຂົາມີຄວາມຮູ້ສຶກດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຖ້າຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ສະເໜີຂຶ້ນມາກໍ່ຈຶ່ງຂຽນຕື່ມໃສ່ຕາມລາຍການດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ຕີກັນ
- ການຕັດສິນໃຈໃນທາງທີ່ບໍ່ດີ
- ຕິຄົນໃດຄົນໜຶ່ງ
- ຂັງຕົນເອງໃນຫ້ອງໝົດມື້
- ຮ້ອງໂທ້ ແລະ ບໍ່ຕ້ອງການຢາກໂອ້ລົມກັບໃຜ
- ເອົາມິດມາປາດຕົນເອງ
- ອິດອາຫານ
- ຕໍາມິຄົນອື່ນ
- ຄິດຂ້າຕົວຕາຍ
- ນາບຊູ
- ໜີອອກຈາກເຮືອນເພື່ອຫຼີກລ້ຽງກັບບັນຫາ
- ດື່ມເຫຼົ້າຫຼາຍ
- ເສບຢາ
- ມັກເຮັດໃນສິ່ງທີ່ມີຄວາມສູງ.

ຈຶ່ງຂຽນສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ເພື່ອໃຫ້ທຸກໆຄົນສາມາດເບິ່ງເຫັນໄດ້.

ເອົາບິກສອງກ້ານໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ ແລະ ໃຫ້ພວກເຂົາຂີດກ້ອງໃສ່ການກະທຳດັ່ງກ່າວ ຕອນທີ່ເວລາພວກເຂົາໂອ້ລົມ ແລະ ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນວ່າສິ່ງໃດທີ່ທຳຮ້າຍແກ່ບຸກຄົນແມ່ນໃຫ້ຂີດກ້ອງເປັນສີແດງ, ການກະທຳອັນໃດທີ່ເປັນການທຳລາຍສິ່ງອື່ນໆແມ່ນໃຫ້ຂີດກ້ອງດ້ວຍບິກສີຟ້າ, ມີບາງຂໍ້ຄວາມ ຫຼື ການກະທຳຈຳນວນໜຶ່ງອາດສາມາດຂີດກ້ອງໄດ້ທັງສອງສີເລີຍ.

ຍົກຕົວຢ່າງ: ເມື່ອສຳເລັດແລ້ວມັນຈະມີລັກສະນະບົ່ງບອກອອກມາແນວໃດ. ໃຫ້ໄປເບິ່ງທີ່ເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 16 ກ, ຍົກຕົວຢ່າງ ອາລົມຕ່າງໆຢູ່ໃນຄູ່ມືສະບັບນີ້.

ໃຫ້ກຸ່ມໄປເບິ່ງຄົນຢູ່ໃນລາຍການທີ່ມີແລ້ວນັ້ນ. “ໃຫ້ຖາມພວກເຂົາວ່າມີການກະທຳອັນໃດອັນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃນລາຍການນັ້ນອາດເຮັດໃຫ້ເດັກນ້ອຍຕົກຢູ່ໃນຄວາມສູງຂອງການຄ້າມະນຸດ.” ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດທຳຄຳຕອບດ້ວຍຕົນເອງແຕ່ຖ້າພວກເຂົາທາກມີເວລາຫຍຸ້ງຍາກໃນການຍົກຕົວຢ່າງ, ໃຫ້ຖາມພວກເຂົາວ່າ: ຖ້າມີການແລ່ນໜີອອກຈາກເຮືອນ, ມີການດື່ມເຫຼົ້າຫຼາຍ, ມີການຕັດສິນໃຈເຮັດໃນສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ, ຫຼື ເສບຢາເສບຕິດຕ່າງໆ ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາຕົກຢູ່ໃນຄວາມສູງຂອງການຄ້າມະນຸດ.

ບາດກ້າວຕ່າງໆສຳລັບການຮັບມືກ່ຽວກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ

ໃນບົດຮຽນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ແມ່ນຈະໄດ້ເວົ້າເຖິງບົດຮຽນກ່ຽວກັບການກະທຳອັນໃດອັນໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ອາລົມຂອງຄົນເຮົາຜັນແປໄປໃນທາງລົບ. ການກະທຳເຫຼົ່ານີ້ມີຫຼາຍທາງເລືອກທີ່ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍໃຫ້ແກ່ຄົນ ແລະ ບໍ່ທຳຮ້າຍຄົນອື່ນໆອີກ. ບັນດາອາລົມທີ່ຜັນແປໃນແງ່ລຶບນັ້ນແມ່ນສິ່ງທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນຫຼາຍ, ດັ່ງນັ້ນມັນຈຶ່ງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັນລະນາບາງສິ່ງບາງຢ່າງ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຄົນໃດຄົນໜຶ່ງມີຄວາມຮູ້ສຶກດີຕະຫຼອດເວລາ. ນີ້ແມ່ນລາຍການອັນໜຶ່ງທີ່ນຳມາສະເໜີເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາເຮັດໃນສິ່ງດີຕໍ່ໄປນີ້.

ບາດກ້າວທີ່ 1 ການຈຳແນກຄວາມຮູ້ສຶກວ່າເປັນແນວໃດ.

ເມື່ອຄົນເຮົາມີຄວາມຮູ້ສຶກໂສກເສົ້າ ຫຼື ມີຄວາມຮູ້ສຶກບ້າຄັ້ງ, ພວກເຂົາອາດມີຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ຜິດ ຫຼື ມີຄວາມຮູ້ສຶກອັນບໍ່ດີແມ່ນຄວາມຮູ້ສຶກແບບນີ້, ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຕ້ອງແກ້ງທຳໃຈວ່າພວກເຂົາບໍ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກອັນໃດເລີຍ. ການກະທຳແບບນີ້ມັນບໍ່ໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ຄົນເຮົາຮັບມືກັບອາລົມນັ້ນເລີຍ.

“ອ່ານດັ່ງໆ: ຈຶ່ງນຶກເຖິງເພື່ອນຄົນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນຂອງເຈົ້າຜູ້ທີ່ລາວເຮັດວຽກບ້ານບໍ່ແລ້ວ ແລະ ລາວມາຂໍກ່າຍວຽກບ້ານນຳເຈົ້າ, ເຈົ້າບໍ່ໄດ້ຕ້ອງການໃຫ້ລາວກ່າຍແຕ່ວ່າເຈົ້າພັດເອົາວຽກບ້ານໃຫ້ລາວ. ມັນໄດ້ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກຢາກຮ້າຍແຕ່ວ່າເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງການຍອມຮັບກັບມັນ, ມື້ຕໍ່ມາເຈົ້າໄດ້ໂອ້ລົມກັບເພື່ອນຄົນອື່ນໆຂອງເຈົ້າ ແລະ ເຈົ້າກໍ່ໄດ້ບອກກັບພວກເຂົາວ່າເພື່ອນຂອງເຈົ້າໝົດທຸກຄົນນັ້ນລ້ວນແລ້ວແຕ່ເປັນຄົນຂີ້ໂກງ, ບັດນີ້ເພື່ອນຂອງເຈົ້າຮູ້ຈັກ ແລະ ຄິດໂມໂຫກັບເຈົ້າ ແລະ ເຈົ້າກໍ່ມີບັນຫາເລື່ອງສາຍສຳພັນກັບເຂົາ, ເຈົ້າກໍ່ໄດ້ເຮັດບັນຫານີ້ໃຫ້ໃຫຍ່ຂຶ້ນໂດຍການເອົາຫຼາຍໆຄົນມາກ່ຽວນຳ. ຖ້າເຈົ້າພຽງແຕ່ໄຈ້ແຍກຄວາມຮູ້ສຶກໂກດຮ້າຍໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ເຈົ້າກໍ່ຈະບໍ່ໄດ້ພົບກັບບັນຫາໃຫຍ່ແບບນີ້ດອກ”

ໃຫ້ຖາມຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຖ້າຫາກວ່າພວກເຂົາທາກມີເຫັນເຫດການເຊັ່ນດຽວກັນນີ້ ກໍ່ໃຫ້ພະຍາຍາມປະຕິເສດຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ຈະເປັນຕົ້ນເຫດກໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາອັນຍິ່ງໃຫຍ່ໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປໄດ້

ການໄຈ້ແຍກຄວາມຮູ້ສຶກຂອງເຈົ້າແມ່ນເປັນບາດກ້າວທຳອິດຕໍ່ກັບການຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ.

ບາດກ້າວທີ່ 2 . ຈຶ່ງເຂົ້າໃຈວ່າເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງມີຄວາມຮູ້ສຶກແບບນີ້.

ບາງຄັ້ງຄົນເຮົາກໍ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກໃນອາລົມອີກແບບໜຶ່ງ ແລະ ພວກເຂົາກໍ່ບໍ່ຮູ້ວ່າເປັນຫຍັງພວກເຂົາຈຶ່ງມີຄວາມຮູ້ສຶກແບບນີ້.

ຍົກຕົວຢ່າງ:ນ. ເອັດ ມີຄວາມຮູ້ສຶກກົດດັນທີ່ລາວຄິດຈະອອກໂຮງຮຽນເພື່ອໄປເຮັດວຽກຢູ່ນາ. ນີ້ກໍ່ເພາະວ່າລາວເປັນຄົນທຸກຍາກ ແລະ ກໍ່ມີໝູ່ຫຼາຍຄົນທີ່ເວົ້າຍອກໃສ່ລາວຫຼາຍຢ່າງ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນຄິດຫາສາຍເຫດອັນໃດທີ່ເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາມີຄວາມຮູ້ສຶກຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ. ໃຫ້ຖາມພວກເຂົາວ່າຍ້ອນສາຍເຫດອັນໃດ ແລະ ໃຫ້ພວກເຂົາຈື່ໄວ້ເມື່ອຕອນທີ່ພວກເຂົາເຄີຍປະເຊີນກັບອາລົມ

ແບບນີ້ໃນຄັ້ງທຳອິດ ຫຼື ໃນຄັ້ງທຳອິດທີ່ພວກເຂົາສະແດງອາລົມອອກມາໃນເລື່ອງທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ (ຍົກຕົວຢ່າງ ການຕີກັນ) ຫຼື ອາລົມທີ່ສະແດງອອກໃນການປ່ຽນແປງຊີວິດຂອງພວກເຂົາ. ການເຂົ້າເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຕົນເອງແມ່ນບາດກ້າວທີ 2 ທີ່ຈະຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກນັ້ນໄດ້.

ບາດກ້າວທີ 3. ຈົ່ງເລືອກສາຍເຫດຂອງການກະທຳອັນໃດອັນໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກດີ ແລະ ບໍ່ເປັນການທຳຮ້າຍແກ່ຄົນອື່ນ.

ໃຫ້ຖາມບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າຖ້າພວກເຂົາສາມາດຄິດໄດ້ຫຼາຍວິທີທາງ ແລະ ບັນດາເດັກນ້ອຍກໍ່ສາມາດເຮັດໃນສິ່ງນີ້ໄດ້. ຈົ່ງຂຽນຂໍ້ສະເໜີດັ່ງກ່າວນີ້ ແລະ ຖ້າພວກເຂົາມີຄວາມຄິດເຫັນອັນອື່ນນອກເໜືອຈາກລາຍການດັ່ງລຸ່ມນີ້ກໍ່ໃຫ້ຕື່ມເພີ່ມໃສ່ເລີຍ:

- ຄິດກ່ຽວກັບເລື່ອງນັ້ນສະເພາະເລີຍ
- ໃຊ້ເວລາເພື່ອໄປຢ່າງເລາະຫຼິ້ນທາງອື່ນ
- ໄປຫາຫຼິ້ນກິລາ
- ໄປອອກກຳລັງກາຍຊະນິດໃດໜຶ່ງກໍ່ໄດ້
- ຂຽນບັນທຶກລາຍວັນ
- ຊອກຫາເວລາລົມກັບໝູ່ເພື່ອນ
- ໃຊ້ເວລາຢຸດຄິດຕໍ່ກັບບັນຫານັ້ນໃນຊົ່ວຂະນະໜຶ່ງ
- ໄປຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາໃຫ້ກັບຄົນອື່ນ
- ພະຍາຍາມແກ້ໄຂສະຖານນະການໃຫ້ເຢັນລົງ.

ສົນທະນາບົດຮຽນ

ໃຫ້ຖາມບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ: “ເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກແນວໃດກ່ຽວກັບບາດກ້າວຕ່າງໆເພື່ອນຳເອົາໄປຮັບມືກັບບັນດາອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກເລົ່ານັ້ນ?”

- ເຈົ້າຄິດວ່າມັນສອດຄ່ອງກັບການນຳໃຊ້ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນບໍ່? ເປັນຫຍັງຈຶ່ງສອດຄ່ອງ? ເປັນຫຍັງຈຶ່ງບໍ່ສອດຄ່ອງ?
- ເຈົ້າສາມາດນຳເອົາສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ໄປນຳໃຊ້ໃນຊີວິດຂອງເຈົ້າໄດ້ບໍ່? ຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງໃຊ້ໄດ້ ແລະ ຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງໃຊ້ບໍ່ໄດ້?
- ເມື່ອໃດທີ່ຄວນນຳເອົາສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ໄປນຳໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດໄດ້ ?

ອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ກັບການຄ້າມະນຸດ

ອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນຕ່າງໆສາມາດເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາບໍ່ສາມາດຕັດສິນໃຈເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາມີພຶດຕິກຳໃນຄວາມສ່ຽງໄພອັນຕະລາຍ.

ຈົ່ງອ່ານດັ່ງນີ້:

“ນ. ເອັກ ມີຄວາມຮູ້ສຶກກົດດັນຫຼາຍເພາະວ່າລາວໄດ້ຖືກໝູ່ເພື່ອນຢອກລ້ວງລາວນັ້ນມາຈາກຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກ ແຕ່ວ່າການອອກໂຮງຮຽນຂອງລາວແມ່ນໝາຍຄວາມວ່າລາວບໍ່ສາມາດທີ່ຈະມີວຽກທີ່ດີໃນອະນາຄົດໄດ້ ມັນໝາຍຄວາມວ່າລາວກໍ່ຈະມີຄວາມທຸກຍາກໃນຊີວິດຂອງລາວ ແລະ ມັນກໍ່ມີຄວາມສ່ຽງຫຼາຍທີ່ຄົນເຮົາຈະຊອກຫາວຽກໃຫ້ຄົນທີ່ບໍ່ມີຄວາມຮູ້ຄືລາວເຮັດໄດ້ ເຂົາມີແຕ່ທີ່ຈະຕົວະຍົວະຫລອກລວງຂາຍລາວເທົ່ານັ້ນ.

ບັນດາຕົວຢ່າງເຫຼົ່ານີ້ເປັນອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນຫຼາຍ ແລະ ເປັນສາຍເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຂອງການຄ້າມະນຸດ:

ທ. ເອັດ ລາວມີຄວາມຮູ້ສຶກໝົດຫວັງເພາະວ່າລາວໄດ້ເຮັດວຽກກໍ່ສ້າງເຊິ່ງເປັນວຽກທີ່ລາວບໍ່ມັກເລີຍ. ຫົວໜ້າຂອງລາວໄດ້ເອົາຢາເສບຕິດມາໃຫ້ລາວກິນ ແລະ ບອກກັບລາວວ່າເຈົ້າຈະມີຄວາມຮູ້ສຶກດີຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າກິນຢາດັ່ງກ່າວນີ້.

ການກິນຢາດັ່ງກ່າວເປັນສາຍເຫດທີ່ໃຫ້ ທ.ເອັດ ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ກັບການຄ້າມະນຸດແນວໃດທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອານາຄົດ?

ນ. ແອວ ລາວມີຄວາມຮູ້ສຶກຢາກຮ້າຍແຮງເພາະວ່າ ພໍ່ແມ່ຂອງລາວບໍ່ໃຫ້ລາວໄປຫາແຟນໃໝ່. ແຟນໃໝ່ຂອງລາວໄດ້ສະເໜີວຽກໃໝ່ໃຫ້ກັບ ນ.ແອວ ຢູ່ທີ່ຕ່າງເມືອງ ດັ່ງນັ້ນລາວຈຶ່ງປະຕິບັດຕາມຄຳສະເໜີທີ່ແຟນໃໝ່ຂອງລາວຫາໃຫ້ດັ່ງກ່າວ. ໃນການເຄື່ອນຍ້າຍໄປຫາວຽກໃໝ່ຂອງ ນ.ແອວ ນັ້ນຈະພາໃຫ້ລາວຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຂອງການຖືກຄ້າມະນຸດແນວໃດ?

ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າບາງຄັ້ງຄົນເຮົາກໍ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ. ພວກເຮົາບໍ່ຄວນຕັດສິນວ່າ ເອັດ , ເອັກ ແລະ ແອວ ສຳລັບຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ໂກດຮ້າຍ, ໝົດຫວັງ ຫຼື ຄວາມກົດດັນ, ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນການຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກດັ່ງກ່າວ ແລະ ຕ້ອງຄິດໃນທາງບວກສະເໝີທີ່ບໍ່ເປັນການທຳຮ້າຍແກ່ຄົນອື່ນ”.

ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດຫາເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງ ແລະ ສະແດງອອກມາເປັນບົດບາດສົມມຸດ. ພວກເຂົາອາດຈະສະແດງເລື່ອງນີ້ 2 ເທື່ອກໍ່ໄດ້. ຄັ້ງທຳອິດແມ່ນໃຫ້ສະແດງເປັນເລື່ອງທີ່ເລີ່ມຈາກການຄິດທີ່ບໍ່ດີ ໃຫ້ສະແດງເປັນເລື່ອງທີ່ຮ້າຍແຮງກ່ວາເກົ່າ, ຄັ້ງທີ 2 ສະແດງໃຫ້ທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງດີຂຶ້ນ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງອີກໃນການສະແດງໃນບົດບາດອາລົມໃນທາງລົບ ທີ່ເຮັດໃຫ້ເດັກນ້ອຍຄົນໜຶ່ງຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຂອງການຄ້າມະນຸດ. ຈົ່ງໂອ້ລົມເລື່ອງດັ່ງກ່າວໃນກຸ່ມປະມານ 2-3 ນາທີ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ກຸ່ມໂອ້ລົມກັນເອງກ່ຽວກັບຕົວລະຄອນທີ່ເລືອກໄວ້ ແລະ ແລ້ວກໍ່ໃຫ້ຜູ້ທີ່ອາສາສະໝັກນັ້ນມາສະແດງບົດບາດສົມມຸດເລີຍ. *(ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດໃນເລື່ອງນີ້ມີຫຼາຍຕົວລະຄອນ)* .

ຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ພວກເຂົາຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ເດັກໝູ່ມຄົນໜຶ່ງ ທີ່ເຮັດໃຫ້ສະຖານະການຂອງລາວນັ້ນຍິ່ງຮ້າຍແຮງຂຶ້ນຕື່ມ. ເຈົ້າອາດອີງໃສ່ລາຍການທີ່ເຈົ້າໄດ້ຂຽນໄວ້ໃນເບື້ອງຕົ້ນນັ້ນ.

ພາຍຫຼັງ 1 ນາທີ ຜ່ານໄປ ຫຼື ອາດຫຼາຍກວ່ານັ້ນໃຫ້ເອົາອາສາສະໝັກຄົນໜຶ່ງເຂົ້າມາຫຼິ້ນໃນເລື່ອງດັ່ງກ່າວ ແລະ ເປັນຕົວກະຕຸ້ນໃຫ້ສະຖານະການເລື່ອງນັ້ນຮ້າຍແຮງຂຶ້ນຕື່ມ. ຫຼັງຈາກ 1 ນາທີຜ່ານໄປກໍ່ໃຫ້ນຳເອົາຕົວລະຄອນໜຶ່ງອີກເຂົ້າມາເພີ່ມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ສະຖານະການແຮງຂີ້ຮ້າຍຂຶ້ນຕື່ມ.

ຢູ່ດການຫຼິ້ນບົດບາດສົມມຸດ ແລະ ຖາມບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ການກະທຳຕ່າງໆໃນບົດບາດສົມມຸດນັ້ນ ລ້ວນແຕ່ເປັນການກະທຳໃນແງ່ລົບບໍ່?

ບັດນີ້ໃຫ້ຫຼ້າຄືນໃນການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ ແຕ່ວ່າຄັ້ງນີ້ໃຫ້ບັນດາອາສາສະມັກນຳໃຊ້ 3 ບາດກ້າວທີ່ ໄດ້ຮຽນມາເພື່ອຮັບມືກັບບັນດາອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ ແລະ ກໍ່ເພື່ອໃຫ້ສະຖານະການນັ້ນດີຂຶ້ນ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ທຸກໆຄົນລ້ວນແຕ່ມີຄວາມຮູ້ສຶກຕໍ່ກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ ໃນຊີວິດຫຼາຍໆຢ່າງ.
- ມີຫຼາຍວິທີທາງທີ່ນຳໃຊ້ຫຼາຍບາດກ້າວໃນທາງບວກເພື່ອຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນດັ່ງກ່າວ.
- ບັນດາຂັ້ນຕອນເຫຼົ່ານັ້ນປະກອບມີ:
  - ບາດກ້າວທີ 1 . ການຈຳແນກຄວາມຮູ້ສຶກເປັນແນວໃດ.
  - ບາດກ້າວທີ 2 . ຈົ່ງເຂົ້າໃຈວ່າເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງມີຄວາມຮູ້ສຶກແບບນີ້.
  - ບາດກ້າວທີ 3. ຈົ່ງເລືອກທາສາຍເຫດຂອງການກະທຳອັນໃດອັນໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກດີ ແລະ ບໍ່ເປັນການທຳຮ້າຍໃຫ້ແກ່ຄົນອື່ນ.
- ຈົ່ງນຳໃຊ້ການກະທຳໃນແບບທາງບວກເພື່ອຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ ແລະ ອາດເຮັດໃຫ້ ທ່ານສາມາດເອົາຕົວລອດຈາກການຄ້າມະນຸດໄດ້.

ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອງແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງ ບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈທຸກໆຄົນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນມື້ນີ້ ພົບກັນໃໝ່ໃນອາທິດໜ້າ, ທຸກໆຄົນທີ່ໄດ້ມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້ແມ່ນໄດ້ຮັບ ດາວຄົນລະ 1 ດວງຕື່ມອີກ. ໃຫ້ສະມາຊິກໃນກຸ່ມເຮັດໃນສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ຈົ່ງພະຍາຍາມນຳໃຊ້ 3 ບາດກ້າວ ດັ່ງກ່າວນັ້ນເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງທ່ານ ກ່ອນທີ່ ຈະເລີ່ມບົດຮຽນໃໝ່.

ເອກະສານ 16 ກ: ຕົວຢ່າງຂອງຮູບແບບ 16 ຂອງອາລົມຈິດຕ່າງ

ຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ບໍ່ດີສາຍເຫດມາຈາກ

- ເບິ່ງການກໍ່ຄວາມຮຸນແຮງກັບເພື່ອນ
- ພໍ່ແມ່ຕີກັນ
- ຄອບຄົວທີ່ບໍ່ມີເງິນພຽງພໍ
- ມີວຽກຫຼາຍ
- ຖືກບັງຄັບໃຫ້ເຮັດວຽກ
- ຖືກດຳ + ຖືກຕຳນິ
- ບໍ່ສາມາດເຮັດໃນສິ່ງທີ່ພວກເຂົາຕ້ອງການ
- ການຢອກລໍຄົນອື່ນ
- ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ
- ອີກຫັກ

ສ້າງການຕັດສິນໃຈທີ່ບໍ່ດີຮ້ອງໃຫ້

- ຢູ່ໃນຫ້ອງຄົນດຽວ
- ງຽບໆຄົນດຽວ
- ຕີປະຕູ
- ໜີຈາກເຮືອນ
- ຂຽນບັນທຶກລາຍວັນ
- ຍິງຄົນອື່ນ
- ຕີກັນ
- ກິນຢາເສບຕິດ ຫຼື ດື່ມເຫຼົ້າ
- ບໍ່ເຮັດວຽກບ້ານ
- ນອນຫຼາຍ
- ຂ້າຕົວຕາຍ
- ທຳຮ້າຍຕົນເອງ
- ກິນຫຼາຍໂພດ / ບໍ່ເຮັດຫຍັງ.

17 ບົດທີ 17: ການຈຳແນກເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດ

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ເຂົ້າໃຈເຖິງຜູ້ຄ້າມະນຸດທີ່ທຳທຳມາສ້າງຄວາມສະໜິດສະໜົມ ເປັນເພື່ອນຂອງເຮົາເພື່ອຫລອກລວງເຮົາ ແລະ ຄົນອື່ນ. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດກໍ່ຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ວ່າການທົດສອບມິດຕະພາບນັ້ນແມ່ນເຮັດແນວໃດ ແລະ ກໍ່ຍັງຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ໃນການວາງຕົວທີ່ປອດໄພເໝືອກວ່າມິດຕະພາບຕື່ມອີກ.

ເວລາ:
75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ✦ ບົກສີ ແລະ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່,
- ✦ ສຳເນົາເອກະສານ 17 ກ, ເພື່ອນແທ້ ຫຼື ຜູ້ຄ້າມະນຸດ? (ພວກເຂົາຈະນຳໃຊ້ເອກະສານນີ້ໃນກຸ່ມ 10 -14 ຄົນ)

ການແນະນຳ:
ຍິນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຍິນດີເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ຄູຝຶກຕ້ອງນຳໃຊ້ເກມທີ່ມີຢູ່ໃນລາຍການ.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ມີໃຜແນ່ນຈື່ວ່າ ບາດກ້າວທີ່ໃຊ້ໃນການຮັບມືກັບອາລົມທີ່ທຸ້ຍຍາກສັບສົນວ່າ 3 ບາດກ້າວນັ້ນມີຫຍັງແດ່?

ມີໃຜແດ່ໄດ້ນຳໃຊ້ 3 ບາດກ້າວດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນ?

ມັນໄດ້ຊ່ວຍພວກທ່ານຫຍັງແດ່

ການລະບຸຕົວຜູ້ຄ້າມະນຸດ

ບົດຮຽນຂອງມື້ນີ້ແມ່ນພວກເຮົາຈະໄດ້ເວົ້າກ່ຽວກັບມິດຕະພາບ ແລະ ວິທີການຈຳແນກເພື່ອນແທ້ແມ່ນເຮັດວິທີໃດ.

ຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານມັກຈະປະເຊີນກັບບັນຫາເຊັ່ນນີ້ເລື້ອຍໆ.

ບັນດາຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານມັກຈະເດີນທາງໄປຕາມສະຖານທີ່ຕ່າງໆທີ່ພວກເຂົາບໍ່ຮູ້. ພວກເຂົາຕ້ອງການທີ່ຈະມີເພື່ອນ ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາສາມາດມີໝູ່ໃນການໂອ້ລົມນຳ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ໃນເວລາທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຮ່ວມກັນ.

ແຕ່ວ່າບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດຕ່າງໆພັດພະຍາຍາມທີ່ຈະຫລອກຫລວງແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ ໂດຍການມາຕິສະນິດ ແກ້ງທຳທຳເປັນເພື່ອນຂອງພວກເຂົາ, ສະນັ້ນ: ຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານສາມາດບອກໄດ້ບໍ່ວ່າ ລະຫວ່າງ

ເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດແມ່ນແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?

ສິ່ງສຳຄັນທີ່ຄວນຈະເວົ້າເຊິ່ງວ່າບໍ່ມີຄຳຕອບໃດທີ່ສົມບູນຕໍ່ກັບການຕອບຄຳຖາມດັ່ງກ່າວນີ້ ແລະ ມັນກໍ່ບໍ່ແມ່ນສິ່ງທີ່ງ່າຍໆ ຫຼື ວິທີທາງທີ່ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ນີ້ແມ່ນເພື່ອນແທ້, ນີ້ແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ:

ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ໝາຍຄວາມວ່າ “ເມື່ອໃດກໍ່ຕາມຖ້າຫາກເພື່ອນຄົນໜຶ່ງມາຖາມເຈົ້າ ແລະ ຊວນເຈົ້າໃຫ້ໄປຢູ່ບ່ອນໃຫມ່ ຫຼື ພາເຈົ້າໄປຫາວຽກໃໝ່. ເຈົ້າກໍ່ຄວນຄິດສະເໝີວ່າ: ສິ່ງດັ່ງກ່າວນັ້ນຈະເປັນອັນຕະລາຍກັບຂັ້ນບໍ່?”. ເຖິງແມ່ນວ່າບໍ່ມີຄຳຕອບໃດທີ່ສົມບູນກໍ່ຕາມ ເພື່ອທີ່ຈະໃຫ້ພວກເຮົາຮູ້ວ່າອັນນີ້ແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ, ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ກໍ່ແມ່ນເປັນສັນຍານເຕືອນອັນໜຶ່ງທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍສົ່ງໃສ່ໄວ້ກ່ອນ ແລະ ເປັນວິທີທາງທີ່ພວກເຮົາຈະໄດ້ທົດສອບວ່າເປັນເພື່ອນເຮົາແທ້ ຫຼື ບໍ່?.

ການແຕ້ມຮູບຟາບ

ຢາຍເຈ້ຍ, ສີ ແລະ ບົກ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບເພື່ອນແທ້ຂອງເຮົາຄົນໜຶ່ງ, ພວກເຂົາອາດຈະເປັນເພື່ອນທີ່ດີທີ່ສຸດຂອງເຮົາ, ເພື່ອນທີ່ເຕີບໂຕດ້ວຍກັນໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ເພື່ອນຄົນໜຶ່ງທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ, ເຂົາອາດຈະບໍ່ແມ່ນເພື່ອນທີ່ທຳກຳພິບ ແຕ່ວ່າເຂົາເປັນຄົນທີ່ເຮົາຮູ້ຈັກກັນມາເປັນເວລາດົນນານແລ້ວ ແລະ ເຮົາກໍ່ເຊື່ອໝັ້ນກັນໄດ້ຕະຫຼອດ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ້ມຮູບພາບເພື່ອນຂອງເຂົາ ແລະ ສະແດງເປັນຄຳເວົ້າອອກມາ ຫຼື ພາບປະກອບວ່າເປັນຫຍັງພວກເຂົາຈຶ່ງມັກເພື່ອນຄົນນີ້ ແລະ ລັກສະນະອັນໃດທີ່ເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາເປັນເພື່ອນທີ່ດີຕໍ່ກັນ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດວ່າ ພວກເຂົາໄດ້ຮູ້ຈັກກັນມາດົນນານປານໃດແລ້ວ. ພວກເຮົາຈະມາເບິ່ງຮູບພາບດັ່ງກ່າວອີກເທື່ອໜຶ່ງ ໃນຕອນທ້າຍຂອງບົດຮຽນ.

ບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດຕ່າງໆທຳທຳມາເປັນເພື່ອນກັບເຮົາ

ມັນເປັນສິ່ງທີ່ຍາກຫຼາຍທີ່ຈະຈຳແນກໄດ້ລະຫວ່າງຄວາມແຕກຕ່າງເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດ ອີງຕາມຫຼາຍໆເລື່ອງຂອງບັນດາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍນີ້ແມ່ນສັນຍານເຕືອນບາງຢ່າງທີ່ວ່າເພື່ອນອາດແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ.

ສັນຍານເຕືອນຕ່າງໆ:

ເວລາ: ບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດນີ້ອາດມາຕິສະໜິດກັບເຮົາເພື່ອຢາກເປັນເພື່ອນກັບເຮົາໃນເວລາຈັ້ງ.

ຈິ່ງບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຟັງວ່າ ບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດທັງຫຼາຍອາດມາຕິສະໜິດເພື່ອທີ່ຈະມາເປັນເພື່ອນຂອງເຮົາໃນເວລາອັນສັ້ນໆ ຕົວຢ່າງ: ພວກເຂົາອາດຈະພົບຄົນໜຶ່ງ, ຜູ້ເຊິ່ງເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດແທ້ໆ. ສຳລັບເວລາທຳອິດທີ່ພວກເຂົາພົບກັນຢູ່ທີ່ລົດໄຟໃນຕອນທ້າຍຂອງການຂີ່ລົດໄຟນີ້, ບຸກຄົນນັ້ນອາດເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາເຊື່ອໂດຍຕິດຕາມພວກເຂົາໄປຫາວຽກ.

ບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດຕ່າງໆອາດຕ້ອງການໃຫ້ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຕັດສິນໃຈຢ່າງໄວວາເພາະວ່າ, ຜູ້ຄ້າມະນຸດບໍ່ຕ້ອງການຢາກໃຫ້ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍໃຊ້ເວລາໃນການຄິດ, ກ່ຽວກັບວ່າພວກເຂົາໄດ້ລົມຫຍັງກັນ ຫຼື ໂອ້ລົມສິ່ງອື່ນໆກ່ຽວກັບມັນ.

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບເພື່ອນແທ້ຂອງເຈົ້າ: ເຈົ້າຈະໄປນຳເພື່ອນແທ້ຂອງເຈົ້າບໍ່ປ່ອນທີ່ເຈົ້າບໍ່ເຄີຍໄປມາກ່ອນພໍປະມານຈັກ 2-3 ຊົ່ວໂມງ. ທັງໆພວກເຈົ້າຫາກຮູ້ຈັກກັນກັນໃນຄັ້ງທຳອິດ?

ຄຳຖາມຕ່າງໆ: ຜູ້ຄຳມະນຸດຖາມຫຼາຍຄຳຖາມກ່ຽວກັບເລື່ອງສ່ວນຕົວຂອງເຮົາ

ຈົ່ງບອກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ບັນດາຜູ້ຄຳມະນຸດອາດຕ້ອງການຢາກຈະຮູ້ວ່າວິທີການຫຼອກລວງຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງນັ້ນໄດ້ງ່າຍເທົ່າໃດ ແລະ ຖ້າຫາກພວກເຂົາມີຄອບຄົວຜູ້ທີ່ກຳລັງຊອກຫາພວກເຂົາຢູ່ໃນເວລາທີ່ພວກເຂົາຈາກໄປ. ໃນການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງນີ້ພວກເຂົາອາດຈະໃຊ້ຫຼາຍຄຳຖາມກ່ຽວກັບພວກເຂົາພັກຢູ່ໃສ, ມີໃຜແດ່ຮູ້ບ່ອນທີ່ເຂົາອາໄສຢູ່.

ຖ້າເປັນເຊັ່ນນີ້ບັນດາຜູ້ຄຳມະນຸດກໍ່ຕ້ອງການຮຽນຮູ້ຜູ້ທີ່ສູນຫາຍເຊັ່ນດຽວກັນ ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຈຶ່ງສາມາດແກ້ງທຳທາທີ່ວ່າເປັນພິນ້ອງຂອງຜູ້ນັ້ນ. ພວກເຂົາອາດຈະເວົ້າວ່າພວກເຂົາກໍ່ທຸກຍາກເຊັ່ນກັນ ແລະ ກໍ່ຍັງມາຈາກແຂວງດຽວກັນເພື່ອທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍເຊື່ອວ່າ ພວກຄຳມະນຸດນັ້ນມາຈາກບ້ານດຽວກັນ.

ຈົ່ງບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດເພື່ອນແທ້ຂອງພວກເຂົາ: ພວກເຂົາໄດ້ຖາມເຈົ້າບໍ່ກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຫຼາຍຢ່າງເມື່ອເວລາຫາກໍ່ພົບກັນຄັ້ງທຳອິດ?

ການຕົວະ: ບັນດາຜູ້ຄຳມະນຸດມັກຕົວະ.

ຈົ່ງບອກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ຜູ້ຄຳມະນຸດນັ້ນພວກເຂົາຈະບໍ່ເວົ້າຄວາມຈິງ ຫຼື ຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຈະບໍ່ໄດ້ເຮັດວຽກງ່າຍດອກ. ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຈຶ່ງຕົວະ, ມັນເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍທີ່ພວກເຮົາຈະຕ້ອງໄດ້ຟັງຢ່າງລະມັດລະວັງວ່າຜູ້ຄຳມະນຸດນັ້ນເວົ້າຫຍັງແດ່ ແລະ ບາງເທື່ອເຮົາອາດຈະໄດ້ຍິນສິ່ງທີ່ກົງກັນຂ້າມຈາກຄຳເວົ້າຂອງພວກເຂົາ.

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດວ່າ: ຄຳເວົ້າທີ່ພວກເຂົາເວົ້າອອກມານັ້ນມັນກົງກັນຂ້າມກັນກັບຄຳເວົ້າທີ່ເຂົາເວົ້າອອກມາໃນເມື່ອກ່ອນບໍ່? ເບິ່ງຄ້າຍຄືວ່າມັນເປັນຄວາມຈິງບໍ່? ມັນຄ້າຍຄືກັນກັບວຽກງານທຳມະດາບໍ່? ເພື່ອນຂອງຂ້ອຍມັກຈະໃຫ້ຂ້ອຍເຮັດໃນສິ່ງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍບໍ່?

ການໃຫ້ຄຳພີ້ນສັນຍາ: ຜູ້ຄຳມະນຸດມັກຈະໃຫ້ຄຳພີ້ນສັນຍາທີ່ດີເກີນຄວາມເປັນຈິງຫຼາຍໂພດ.

ບັນດາຜູ້ຄຳມະນຸດມັກທີ່ຈະຫລອກໃຫ້ຄົນເຮົາຫຼືເຊື່ອໄປກັບເຂົາກ່ອນ ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຈຶ່ງສະເໜີສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງອອກມາໃຫ້ເກີນຄວາມຈິງຫຼາຍໂພດ. ເຊັ່ນວ່າ: ເຮັດວຽກແມ່ນຈະໄດ້ເງິນເດືອນຫຼາຍ. ໃນກໍລະນີໜຶ່ງບໍ່ດົນມານີ້ມີເດັກຍິງ 2 ຄົນໄດ້ຖືກຂາຍໂດຍຜູ້ຍິງຄົນໜຶ່ງຜູ້ເຊິ່ງຈ່າຍເງິນເປັນຄ່າເດີນທາງໃຫ້ລາວເພື່ອຂ້າມຊາຍແດນ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດຫາສາຍເຫດ ແລະ ເປັນຫຍັງຄົນຜູ້ນີ້ຈຶ່ງມາສະເໜີສິ່ງນີ້ໃຫ້ກັບຂ້ອຍ? ເປັນຫຍັງວຽກ ງານດັ່ງກ່າວຈຶ່ງເປີດເຜີຍວ່າໄດ້ຮັບເງິນເດືອນສູງ (ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂ້ອຍບໍ່ໄດ້ມີຄວາມຮູ້ຫຍັງເລີຍ) ? ເປັນຫຍັງຄົນແປກໜ້າຈຶ່ງຈ່າຍຄ່າເດີນທາງໃຫ້ຂ້ອຍຂ້າມຊາຍແດນ.

ການເດີນທາງ: ບັນດາຜູ້ຄຳມະນຸດມີຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ເຈົ້າເດີນທາງໄປພ້ອມກັບພວກເຂົາ.

ຈົ່ງບອກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ບັນດາຜູ້ຄຳມະນຸດອາດຕ້ອງການໃຫ້ເຈົ້າໄປສະຖານທີ່ໃດທີ່ໜຶ່ງກັບເຂົາ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈຶ່ງຄິດວ່າ: ຖ້າວຽກງານນີ້ຫາກເປັນວຽກງານທີ່ແທ້ຈິງ ຂ້ອຍກໍ່ສາມາດເດີນທາງໄປທີ່ນັ້ນດ້ວຍຕົວຂອງຂ້ອຍເອງ. ຖ້າວຽກງານນີ້ເປັນວຽກງານທີ່ແທ້ຈິງ, ຂ້ອຍຄວນຈະໄປເລາະເບິ່ງກັບໝູ່ເສຍກ່ອນ.

ການສົນທະນາ

ໃຫ້ກຸ່ມຄິດຄືນບົດຮຽນທີ່ກ່າວເຖິງ: ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງສິດ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອະທິບາຍວ່າມັນມີ

ຄວາມໝາຍແນວໃດ.

ການສື່ສານທີ່ເປັນການອ້າງສິດແມ່ນເມື່ອຄົນໃດໜຶ່ງເວົ້າອອກມາໂດຍການເຄົາມັບຖືຄົນອື່ນ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນກໍ່ບໍ່ໄດ້ລົບລືດຂອງຕົນເອງ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດເຖິງຄຳເວົ້າທີ່ພວກເຂົາສາມາດສ້າງຂຶ້ນມາດ້ວຍຕົນເອງ ຖ້າເມື່ອພວກເຂົາປະເຊີນກັບຄົນປະເພດດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງລວມມີ:

- “ຂ້ອຍຮູ້ສຶກບໍ່ສະບາຍໃນການຕອບຄຳຖາມສ່ວນຕົວເຫຼົ່ານີ້”
- “ບໍ່, ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ຈັກກັບເຈົ້າ. ຂ້ອຍບໍ່ສາມາດຕົກລົງຮັບວຽກຈາກຄົນແປກໜ້າ”
- “ເງິນເດືອນເທົ່າໃດ? ເມື່ອໃດຈະຈ່າຍເງິນເດືອນ? ແລະ ຈ່າຍວິທີໃດ?”

ບົດສະໜາໃນການທົດສອນເພື່ອນ

ມີຫຼາຍວິທີທາງທີ່ຈະປົກປ້ອງຕົວເຮົາເອງໂດຍການທົດສອບ “ເພື່ອນໃໝ່”. ເພື່ອທົດສອບກັບເພື່ອນແທ້ ການທົດສອບດັ່ງກ່າວຈະບໍ່ເປັນບັນຫາຫຍັງ ເພາະວ່າພວກເຂົາຈະຄິດວ່າເຂົາກໍ່ເປັນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງເພື່ອນແທ້. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຖ້າເພື່ອນເຮົາຫາກແມ່ນຜູ້ຄຳມະນຸດ ແລະ ແລ້ວການທົດສອບນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຄົນເຮົາຈະນຶກໄດ້ວ່າມີບາງສິ່ງບາງຢ່າງທີ່ຜິດປົກກະຕິກັບເພື່ອນຄົນນີ້.

ການທ່ວງເວລາ:

ຖ້າເພື່ອນຄົນໜຶ່ງຫາກສະເໜີວຽກງານທີ່ໄດ້ຮັບເງິນເດືອນສູງໆໃຫ້ແກ່ເຮົາ. ພວກເຂົາກໍ່ຈະພະຍາຍາມທ່ວງເວລາ, ພວກເຂົາກໍ່ສາມາດຖາມເອົາເບີໂທຈາກຄົນຜູ້ນັ້ນ ແລະ ຮຽນຮູ້ວຽກງານດັ່ງກ່າວໃຫ້ຈະແຈ້ງຂຶ້ນຕື່ມ. ນີ້ກໍ່ຈະເປັນການໃຫ້ເວລາໃນການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບວຽກທີ່ຢູ່ສະຖານທີ່ບ່ອນໃໝ່, ບໍລິສັດ ແລະ ໃຊ້ເວລາໂທຫາພໍ່ແມ່ເພື່ອບອກພວກເຂົາວ່າເຮົາຈະໄປເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນ. ຖ້າວ່າເພື່ອນຫາກບໍ່ສາມາດລໍໄດ້ ສິ່ງນີ້ຈະເປັນສັນຍານເຕືອນວ່າເພື່ອນຂອງເຮົາອາດເປັນຜູ້ຄຳມະນຸດ.

ຕັ້ງຄຳຖາມໃຫ້ກັບຕົນເອງ

ເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດທີ່ຈະຕ້ອງຕັ້ງຄຳຖາມຕ່າງໆພວກເຮົາອາດຈະຖາມຄຳຖາມຫຼາຍຢ່າງກ່ຽວກັບນາຍຈ້າງ, ສັນຍາແຮງງານ ແລະ ເມື່ອບ່ອນທີ່ເຮົາຈະໄປເຮັດວຽກນັ້ນ. ຖ້າເພື່ອນແທ້ອະທິບາຍໜ້າວຽກທີ່ແທ້ຈິງຈະບໍ່ເປັນການຢ້ານທີ່ຈະບອກສິ່ງທີ່ພວກເຂົາຮູ້.

ໃຫ້ຕັ້ງຄຳຖາມຫຼາຍໆຢ່າງກ່ຽວກັບຊີວິດຂອງເພື່ອນ, ຕັ້ງຄຳຖາມຫຼາຍໆຢ່າງກ່ຽວກັບຊີວິດຂອງພວກເຂົາ. ເຊັ່ນວ່າ: ຊື່ໂຮງຮຽນຂອງພວກເຂົາ, ນາມສະກຸນຂອງພວກເຂົາ. ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນໃຫ້ຈື່ຄຳຕອບຕ່າງໆທີ່ເຂົາຕອບເຮົາ. ເມື່ອພົບກັນໃນເທື່ອໜ້າກໍ່ໃຫ້ຖາມຄຳຖາມເຊັ່ນດຽວກັນອີກຄືເກົ່າ. ຖ້າເພື່ອນແທ້ເຂົາກໍ່ຈະຈື່ສິ່ງທີ່ພວກເຂົາໄດ້ເວົ້າລົງໄປໃນຄັ້ງກ່ອນ, ຖ້າຜູ້ຄຳມະນຸດພວກເຂົາກໍ່ຈະບໍ່ຈື່ໃນສິ່ງທີ່ພວກເຂົາໄດ້ເວົ້າອອກມາໃນເບື້ອງຕົ້ນ.

ຖ້າວ່າເພື່ອນຂອງເຮົາຄົນນັ້ນຫາກເວົ້າກົງກັນຂ້າມກັບເລື່ອງທີ່ລາວໄດ້ເວົ້າເມື່ອກ່ອນ ຫຼື ພວກເຂົາຮ້ອງໃສ່ໃນເມື່ອພວກເຮົາຫາກຖາມຫຼາຍຄຳຖາມສິ່ງນີ້ລະເປັນສັນຍານບອກວ່າເພື່ອນຄົນນີ້ເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດ.

ການເດີນທາງໄປຊອກຫາວຽກໂດຍການນຳໃຊ້ລິດປະຈຳທາງ.

ມັນເປັນສິ່ງທີ່ດີທີ່ເດີນທາງໄປຊອກຫາວຽກໂດຍການຂຶ້ນລິດປະຈຳທາງ, ເພາະວ່າມັນມີຄວາມປອດໄພກ່ວາທີ່ຈະໄປຂຶ້ນລິດສ່ວນຕົວຂອງຄົນອື່ນ ຫຼື ລິດຂອງເພື່ອນຄົນອື່ນໆ. ຖ້າວ່າພວກເຮົາຫາກເດີນທາງໄປກັບລິດຂອງເພື່ອນຄົນໃດໜຶ່ງແລ້ວ, ຖ້າວ່າເຂົາພາເຮົາໄປສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງມັນກໍ່ເປັນການຍາກທີ່ເຮົາຈະອອກຈາກລິດດັ່ງກ່າວ ແລະ ບໍ່ສາມາດກັບບ້ານໄດ້, ຖ້າວ່າເຮົາເລືອກເຮັດວຽກທີ່ບໍ່ດີ. ຖ້າພວກເຮົາເດີນທາງໄປກັບລິດປະຈຳທາງພວກເຮົາກໍ່ຈະຮູ້ກັບຜູ້ຄົນທີ່ຈະເດີນທາງໄປນຳກັນ, ຖ້າວ່າສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວເປັນບ່ອນປ່ຽວເບິ່ງຄືມີຄວາມອັນຕະລາຍ, ເມື່ອໄປເຖິງສະຖານທີ່ແຫ່ງນັ້ນກໍ່ບໍ່ຄວນລົງຈາກລິດບັດ.

ໃຫ້ສຶກສາເພື່ອນຂອງເຮົາຢ່າງຖີ່ຖ້ວນກ່ອນທີ່ຈະໄປໃສມາໃສກັບພວກເຂົາ.

ມັນຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເວລາໃນການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບເພື່ອນແທ້ຂອງເຮົາ. ເມື່ອບັນດາຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຫາກພົບຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ ພວກເຂົາກໍ່ຕ້ອງໃຊ້ເວລາສຶກສາກ່ອນທີ່ຈະເຊື່ອຜູ້ນັ້ນ. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຄວນລອງໃຊ້ວິທີການດັ່ງນີ້:

- ສຶກສາກ່ຽວກັບຄອບຄົວຂອງເພື່ອນຜູ້ນັ້ນ. ຜູ້ຄ້າມະນຸດອາດຈະບໍ່ເວົ້າເຖິງຄອບຄົວຂອງຕົນເອງ ຫຼື ພວກເຂົາອາດຈະເວົ້າກົງກັນຂ້າມກັບສິ່ງທີ່ພວກເຂົາໄດ້ບອກກັບເຮົາໃນຄັ້ງກ່ອນ.
- ໃຫ້ແນະນຳເພື່ອນເກົ່າຂອງເຮົາ (ຫຼື ຄອບຄົວທີ່ພວກເຂົາດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃກ້ຄຽງກັບເຮົາ). ຖ້າເພື່ອນຄົນນີ້ບໍ່ຕ້ອງການໄປພົບກັບເພື່ອນຂອງເຮົາຄົນອື່ນໆ ສິ່ງນີ້ລະເປັນສັນຍານເຕືອນອັນໜຶ່ງ ເພາະວ່າຜູ້ຄ້າມະນຸດເຂົາຈະບໍ່ຕ້ອງການທີ່ຈະໄປພົບກັບຫຼາຍໆຄົນ.
- ຈົ່ງບອກກັບພວກເຂົາວ່າເຮົານັ້ນໄດ້ຕິດຕໍ່ກັບຄອບຄົວເປັນປະຈຳ ແລະ ບອກເຂົາກ່ຽວກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຮົາ ແລະ ເຮົາກໍ່ຕ້ອງໄດ້ບອກລາຍລະອຽດເພື່ອນໃໝ່ຂອງເຮົາໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຟັງ. ຖ້າວ່າເປັນເພື່ອນໃໝ່ຂອງເຮົາແທ້ເຂົາກໍ່ຈະດີໃຈທີ່ເຮົາໄດ້ເອີ້ນຊື່ຂອງເຂົາຕໍ່ຄອບຄົວຂອງເຮົາ, ຖ້າແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດພວກເຂົາອາດມີຄວາມຮູ້ສຶກຄຸກຄາມກັງວົນ ແລະ ບໍ່ສະບາຍໃຈທີ່ເຮົາກ່າວເຖິງເຂົາໃຫ້ກັບຄອບຄົວຂອງເຮົາ.
- ສົນທະນາເພື່ອນໃໝ່ຂອງເຮົາກັບຄົນອື່ນໆ ໃຫ້ຖາມຄົນອື່ນວ່າພວກເຂົາໄດ້ເຄີຍເຫັນເພື່ອນໃໝ່ຂອງເຮົາຄົນນີ້ບໍ່ ຫຼື ຮູ້ຫຍັງແດ່ກ່ຽວກັບພວກເຂົາ, ຖ້າບໍ່ມີໃຜຮູ້ກ່ຽວກັບເພື່ອນຄົນນີ້ ຫຼື ບໍ່ເຄີຍໄດ້ຍິນສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງທີ່ເປັນເລື່ອງດີໆຈາກເພື່ອນຄົນນີ້ ຫຼື ສິ່ງນີ້ລະເປັນສັນຍານອັນໜຶ່ງ, ເພື່ອນແທ້ອາດຮູ້ຈັກຄົນທີ່ຢູ່ໃນຊຸມຊົນດຽວກັນ ແຕ່ຖ້າແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດພວກເຂົາຈະບໍ່ຮູ້ລາຍລະອຽດປານໃດ.

ການໄປພົບຄົນໃດຄົນໜຶ່ງໃນສະຖານທີ່ສາທາລະນະບ່ອນທີ່ມີຫຼາຍຄົນ.

ຈົ່ງບອກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ຖ້າພວກເຂົາຫາກພົບເພື່ອນຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຢູ່ໃນທ່າມກາງລັກຊະນະແບບນີ້, ກໍ່ໃຫ້ໄປພົບບ່ອນທີ່ຄົນກຳລັງເຮັດວຽກຢູ່, ໃນສະຖານທີ່ສາທາລະນະ, ຖ້າມີສິ່ງໃດຫາກຜິດປົກກະຕິຄົນຢູ່ອ້ອມຂ້າງກໍ່ຈະສາມາດຊ່ວຍເຮົາໄດ້. ຖ້າວ່າເຮົາຫາກມີຄວາມຮູ້ສຶກຢ້ານຫຼືຖືກຄຸກຄາມກໍ່ໃຫ້ຮ້ອງຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອດັ່ງໆຈາກກຸ່ມຄົນໃນທີ່ນັ້ນ. ຖ້າເພື່ອນແທ້ເຂົາກໍ່ຈະດີໃຈທີ່ເຮົາໄດ້ພົບກັນຢູ່ທີ່ສະຖານທີ່ສາທາລະນະ, ແຕ່ວ່າຜູ້ຄ້າມະນຸດພວກເຂົາກໍ່ຈະບໍ່ຕ້ອງການພົບກັນກັບເຮົາຢູ່ໃນສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ໃນສະໄໝໃໝ່ພວກເຂົາບໍ່ມັກຈະເຊື່ອໝູ່ຫຼາຍ. ຖ້າວ່າໝູ່ຂອງເຮົາຫາກນັດພົບເຮົາເພື່ອເດີນທາງໄປເຮັດວຽກ ສິ່ງສຳຄັນເຮົາຄວນສົງໃສ ແລະ ຕັ້ງຄຳຖາມກ່ອນ, “ເລື່ອງດັ່ງກ່າວຈະເປັນອັນຕະລາຍໃຫ້ເຮົາຊໍ່າໃດ?”

ບົດສະໜາເພື່ອທົດສອບເພື່ອນແທ້ຂອງເຮົາ.

ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນກຸ່ມກຸ່ມລະ 10 - 14 ຄົນ.

ໃຫ້ອາສາສະໝັກ 2 ຄົນ ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມ ເພື່ອມາເປັນຕົວລະຄອນໃນການສະແດງ.

ເອົາເລື່ອງໜຶ່ງໃຫ້ຕົວລະຄອນຜູ້ໜຶ່ງ, ແລະ ເອົາເລື່ອງທີ 2 ໃຫ້ຕົວລະຄອນໜຶ່ງອີກ (ຈາກເອກະສານຂໍ້ມູນ 17 ກ: (ເພື່ອນແທ້ ຫຼື ຜູ້ຄ້າມະນຸດ) ບໍ່ຄວນໃຫ້ສະມາຊິກກຸ່ມອື່ນຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງດັ່ງກ່າວ:

ບາດນີ້ເຮົາບອກໃຫ້ສະມາຊິກໃນກຸ່ມນັ້ງອ້ອມເປັນວົງມົນ. ໃຫ້ສະມາຊິກໃນກຸ່ມອ່ານເລື່ອງດ້ວຍຄວາມລະມັດລະວັງ ແລະ ໃຫ້ຕອບຄຳຖາມຖ້າວ່າພວກເຂົາຫາກເປັນຄົນທີ່ຢູ່ໃນເລື່ອງນັ້ນ.

ອະທິບາຍໃຫ້ສະມາຊິກໃນກຸ່ມວ່າໜຶ່ງໃນຈຳນວນພວກເຂົານັ້ນແມ່ນສະແດງເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດ, ສ່ວນຄົນອື່ນໆ ໃຫ້ສະແດງເປັນເພື່ອນແທ້, ພວກເຂົາຈະໄດ້ພົບກັນຢູ່ທີ່ສວນສາທາລະນະ ແລະ ພວກເຂົາຕ້ອງສັນນິຖານວ່າຜູ້ໃດທີ່ເປັນເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ໃດທີ່ເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດ.

ສະມາຊິກແຕ່ລະກຸ່ມສາມາດຖາມຄຳຖາມກັບ 2 ຕົວລະຄອນຄົນລະໜຶ່ງຄຳຖາມ. ຕົວລະຄອນນັ້ນຕ້ອງຕອບຄຳຖາມອີງໃສ່ບົດລະຄອນ. ຍ່າງອ້ອມວົງມົນຈົນກະທັ້ງສາມະຊິກໃນກຸ່ມທຸກຄົນໄດ້ຖາມຄຳຖາມຂອງພວກເຂົາໝົດແລ້ວ, (ຖ້າພວກເຂົາຍັງບໍ່ເຂົ້າໃຈຜູ້ໃດເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດ, ຜູ້ໃດເປັນເພື່ອນແທ້, ເຈົ້າກໍ່ສາມາດໃຫ້ເຂົາຖາມຄຳຖາມຫຼາຍໆເທື່ອຈົນກະທັ້ງພວກເຂົາສາມາດຈຳແນກໄດ້).

ໃນຕອນທ້າຍຂອງບົດຮຽນ, ໃຫ້ສະມາຊິກໃນແຕ່ລະກຸ່ມລອງທວາຍເບິ່ງວ່າຜູ້ໃດເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດຫຼືຜູ້ໃດເປັນເພື່ອນແທ້.

ການສົນທະນາ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມາລວມກັນອີກເທື່ອໜຶ່ງ, ໃຫ້ພວກເຂົາຄິດກັບຄຳຖາມ .

ເຈົ້າສາມາດບອກຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດໄດ້ແນວໃດ?

ບັດນີ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາຮູບເພື່ອນແທ້ອອກມາບ່ອນທີ່ພວກເຂົາໄດ້ແຕ້ມໄວ້ໃນເບື້ອງຕົ້ນຂອງບົດຮຽນ ແລະ ຖາມພວກເຂົາວ່າ:

- ເຈົ້າໄດ້ຮູ້ຈັກກັບຄົນທີ່ຢູ່ໃນພາບນີ້ດົນປານໃດແລ້ວ?
- ເຈົ້າຮູ້ບໍ່ວ່າເພື່ອນຂອງເຈົ້າອາໄສຢູ່ທີ່ໃດ? ຄອບຄົວຂອງເຂົາຢູ່ໃສ? ຕອນກາງເວັນພວກເຂົາເຮັດວຽກຫຍັງ?
- ເຈົ້າຮູ້ຈັກໄດ້ຮູ້ຈັກກັບຄົນ ຜູ້ເຊິ່ງຮູ້ຈັກກັບໝູ່ຂອງເຈົ້າ ເຊັ່ນວ່າ: ເພື່ອນທີ່ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ ຫຼື ຄົນທີ່ຢູ່ໃນຊຸມຊົນດຽວກັນ.
- ຕອນພົບກັນທຳອິດເພື່ອນໃໝ່ຂອງເຈົ້າໄດ້ຖາມເຈົ້າຫຼາຍຄຳຖາມບໍ່?
- ໃນຄັ້ງທຳອິດເພື່ອນຂອງເຈົ້າໄດ້ເອົາເງິນໃຫ້ເຈົ້າຍືມບໍ່?

ແລະ ແລ້ວ, ໃຫ້ຖາມກຸ່ມ ແລະ ຍົກຕົວຢ່າງ ລະຫວ່າງເພື່ອນແທ້ ກັບ ຜູ້ຄ້າມະນຸດ ຜູ້ທີ່ມາຕິຊະນິດເປັນເພື່ອນຂອງເຮົາ.

ຄຳເຕືອນ

ອະທິບາຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຟັງວ່າ ມີຫຼາຍລັກສະນະທີ່ຜູ້ຄ້າມະນຸດໄດ້ນຳເອົາມາຫຼອກລວງຄົນ, ບາງ

ລັກຊະນະກໍ່ເປັນການທົດສອບເພື່ອນແທ້ທີ່ໄດ້ການສົນທະນາຈົບລົງໄປແລ້ວນັ້ນ. ແຕ່ສິ່ງສໍາຄັນເມື່ອເຮົາໄດ້ໃຊ້ບົດທົດສອບນີ້ກັບຄົນໃດຄົນໜຶ່ງ ແລະ ຄົນເຫຼົ່ານັ້ນກໍ່ໄດ້ຜ່ານບົດທົດສອບດັ່ງກ່າວແຕ່ເຂົາກໍ່ຍັງເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດຢູ່.

ຍົກຕົວຢ່າງ: ມີຄົນກຸ່ມໜຶ່ງໄດ້ຖືກຂາຍໂດຍສະມາຊິກຄອບຄົວພວກເຂົາເອງ ແລະ ເພື່ອນບ້ານທີ່ພວກເຂົາຮູ້ຈັກກັນດີເປັນເວລາຫຼາຍປີ. ຜູ້ຄ້າມະນຸດບາງຄົນອາດແກ້ງທໍາມາເປັນເພື່ອນຂອງເຮົາແມ້ແຕ່ແຟນເຮົາເອງບໍ່ວ່າຍິງ ຫຼື ຊາຍທີ່ຮູ້ຈັກກັນມາດົນແລ້ວ ກ່ອນທີ່ພວກເຂົາຈະໂອ້ລົມກ່ຽວກັບວຽກງານ. ກ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະຍອມຮັບຄໍາສະເໜີອັນໃດອັນໜຶ່ງ ຫຼື ຈະເດີນທາງໄປສະຖານທີ່ແຫ່ງໃດແຫ່ງໜຶ່ງເຈົ້າຈົ່ງຄິດໃຫ້ຖືກຖ້ວນວ່າ: “ເລື່ອງນີ້ມັນຈະເປັນອັນຕະລາຍກັບເຮົາບໍ່?”

ຂຽນບັນທຶກປະຈຳວັນ

- ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ແຕ້ມໃສ່ປຶ້ມບັນທຶກປະຈຳວັນຂອງພວກເຂົາປະມານ 10 ນາທີ ຫົວຂໍ້ໃດກໍ່ໄດ້ຕາມພວກເຂົາຢາກຈະຂຽນ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ບໍ່ມີສິ່ງໃດທີ່ຈະບອກໄດ້ວ່າເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍສົມບູນ. ເຮົາຄວນພິຈາລະນາສະເໝີວ່າ ການທີ່ຈະຍອມຮັບຄໍາສະເໜີຂອງບຸກຄົນໃດບຸກຄົນໜຶ່ງເພື່ອທີ່ຈະພາເຮົາໄປຫາຊອກຫາວຽກເຮັດອາດພາໃຫ້ເຮົາຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍ.
- ຈົ່ງຈໍາໄວ້ວ່າບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດອາດແມ່ນເພື່ອນຂອງເຮົາ, ຄົນໃນຄອບຄົວເຮົາ ຫຼື ເພື່ອນບ້ານຂອງເຮົາ.
- ມີສັນຍານເຕືອນໄພຫຼາຍໆຢ່າງທີ່ເຮັດໃຫ້ເຮົາສົງໄສກັບເພື່ອນຄົນໜຶ່ງ:
  - ຜູ້ຄ້າມະນຸດສາມາດມາເປັນເພື່ອນກັບເຮົາໄດ້ໄວ.
  - ຜູ້ຄ້າມະນຸດມັກຈະຖາມຫຼາຍຄໍາຖາມກ່ຽວກັບຕົວເຮົາ
  - ຜູ້ຄ້າມະນຸດມີແຕ່ຫລອກຫລວງທັງນັ້ນ.
  - ບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດມັກຈະຮັບປາກໃຫ້ຄໍາໝັ້ນສັນຍາເກີນຄວາມເປັນຈິງ.
  - ຜູ້ຄ້າມະນຸດພວກເຂົາອາດຕ້ອງການໃຫ້ເຮົາເດີນທາງໄປກັບເຂົາ.
- ເຈົ້າສາມາດທົດສອບເພື່ອນແທ້ຂອງເຈົ້າໄດ້ດ້ວຍວິທີການດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
  - ຕ້ອງທ່ວງເວລາໄວ້ກ່ອນ.
  - ຖາມເພື່ອນຂອງເຈົ້າຫຼາຍໆຄໍາຖາມ.
  - ຈົ່ງເດີນທາງໄປຫາວຽກເຮັດງານທໍາໂດຍລິດເມປະຈໍາທາງ.
  - ສຶກສາເພື່ອນຂອງເຈົ້າໃຫ້ດີສາກ່ອນ ກ່ອນທີ່ຈະໄປໃສມາໃສກັບພວກເຂົາ.
  - ຈົ່ງພົບກັນໃນບ່ອນທີ່ມີຄົນຫຼາຍໆ.
- ພະຍາຍາມເຮັດໃຫ້ເຮົາຢູ່ໃນຄວາມປອດໄພໄວ້ກ່ອນທີ່ຈະສ້າງເພື່ອນ. ຖ້າເພື່ອນຂອງເຮົາຫາກສະເໜີໃຫ້ໄປພົບ, ເດີນທາງໄປນໍາ ຫຼື ພາເຮົາໄປເບິ່ງວຽກໃໝ່. ຈົ່ງເຕືອນຕົນເອງຢູ່ສະເໝີວ່າ “ເລື່ອງດັ່ງ ກ່າວມັນຈະສ້າງຄວາມອັນຕະລາຍໃຫ້ເຮົາແນວໃດແດ່”.

ເລື່ອງທີ 1

ເຈົ້າແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ.

ເຈົ້າທໍາທ່າວ່າເຈົ້າມາຈາກແຂວງດຽວກັນກັບຜູ້ທີ່ຕັ້ງຄໍາຖາມໃສ່ກັບເຈົ້າກ່ຽວກັບເຈົ້າມາຈາກໃສ.

ເຈົ້າຈະແກ້ງທ່າວ່າມີເອື້ອຍ 1ຄົນ ແລະ ອ້າຍ 2ຄົນ.

ເຈົ້າອາໄສຢູ່ໃນກາງເມືອງໃຫຍ່ແຫ່ງໜຶ່ງ. ເຊິ່ງເຈົ້າຢາກຈະມາຕິສະນິດກັບຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໜຸ່ມນ້ອຍຢູ່ທີ່ສວນສາທາລະນະ, ເຈົ້າພາພວກເຂົາໄປທີ່ລົດເມເພື່ອໄປໂຮງງານຢູນອກເມືອງ.

ໂຮງງານໄດ້ຈ່າຍເງິນໃຫ້ເຈົ້າເພື່ອເຮັດວຽກດັ່ງກ່າວ.

ເຈົ້າບໍ່ຮູ້ວ່າບັນດາຄົນງານທີ່ຢູ່ໃນໂຮງງານແຫ່ງນັ້ນ ວ່າພວກເຂົາເຮັດວຽກຫຍັງ, ເຈົ້າພຽງແຕ່ຄິດວ່າມັນເປັນວຽກງານໜຶ່ງທີ່ກ່ຽວກັບປາກະບ່ອງ, ເຈົ້າບໍ່ເຄີຍເຂົ້າໄປໃນໂຮງງານນັ້ນເລີຍ.

ເຈົ້າຮູ້ວ່າມັນແມ່ນວຽກງານທີ່ບໍ່ດີອັນໜຶ່ງ ແລະ ຄົນງານຢູ່ໃນທີ່ນັ້ນກໍ່ບໍ່ສາມາດອອກມາຂ້າງນອກໄດ້.

ເຈົ້າບອກກັບແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນອື່ນໆວ່າ ນ້ອງສາວຂອງເຈົ້າກໍ່ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ໂຮງງານນັ້ນ.

ເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງການທີ່ຈະພົບເພື່ອນຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຂອງຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ເພາະວ່າເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງການໃຫ້ເຂົາຈື່ເຈົ້າໄດ້.

ເຈົ້າຕ້ອງການທີ່ຈະພົບຢູ່ບ່ອນສະຖານທີ່ໆບາງ ເພາະວ່າເຈົ້າບໍ່ຢາກໃຫ້ຫຼາຍຄົນເຫັນເຈົ້າ.

ເຈົ້າກໍ່ຮູ້ນໍາເບີໂທລະສັບຂອງໂຮງງານແຫ່ງນີ້.

ເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງການບອກໃຜກ່ຽວກັບຊື່ ແລະ ສະຖານທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງງານ.

ເຈົ້າຕ້ອງການຈະເອົາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຢູ່ທີ່ນັ້ນຂຶ້ນລົດເມສ່ວນຕົວເພື່ອທີ່ຈະບໍ່ໃຫ້ເຂົາແລ່ນໜີໄດ້ເລີຍ.

.....

ເລື່ອງທີ 2

ເຈົ້າແມ່ນເພື່ອນແທ້

ເພື່ອນຄົນໜຶ່ງຂອງເຈົ້າກໍ່ເປັນຜູ້ມາໃໝ່ຢູ່ໃນເມືອງແຫ່ງນີ້ ແລະ ເພື່ອຊອກຫາໝູ່ຕື່ມອີກ 2-3 ຄົນ.

ເຈົ້າກໍ່ບໍ່ມີເງິນຫຼາຍ.

ເຈົ້າກໍ່ເຄີຍໄດ້ຍິນວ່າຢູ່ທີ່ນີ້ມີໜອງໃຫຍ່ອັນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບບ່ອນທີ່ຈະເໝາະສົມໄປຢ່າງຫຼິ້ນ ແລະ ໂອ້ລົມກັນ.

ເຈົ້າເຮັດວຽກຢູ່ໃນໂຮງງານຕັດຫຍິບ, ເຈົ້າກໍ່ມີຄວາມສຸກຫຼາຍທີ່ໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ກັບເພື່ອນໆຂອງເຈົ້າຢູ່ທີ່ນັ້ນ.

ເຈົ້າກໍ່ມີຄວາມສຸກທີ່ໄດ້ເອົາເບີໂທໃຫ້ແກ່ຄົນອື່ນຜູ້ທີ່ຊ່ວຍເຈົ້າເຮັດວຽກຢູ່ໃນໂຮງງານແຫ່ງນັ້ນ.

ເຈົ້າກໍ່ພໍໃຈໃນການແນະນໍາເພື່ອນໃໝ່ຂອງເຈົ້າໃຫ້ກັບຄົນອື່ນທີ່ເຈົ້າຮູ້ໄດ້ຮູ້ຈັກ.

18 ບົດທີ 18: ຄວາມປອດໄພໃນການໃຊ້ອິນເຕີເນັດ

ຂໍສັງເກດໃຫ້ຄູ່ຝຶກ: ບົດຮຽນດັ່ງກ່າວອາດຈະບໍ່ໄດ້ສອນໃຫ້ກັບບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງອິນເຕີເນັດ

ຈຸດປະສົງ: ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງໄພອັນຕະລາຍຕ່າງໆໃນການນຳໃຊ້ອິນເຕີເນັດ ແລະ ຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ຂໍ້ຄວນລະວັງຫຼາຍຢ່າງເພື່ອຫຼີກລ້ຽງໄພອັນຕະລາຍເລົ່ານີ້.

ເວລາ:
75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ❖ ຂໍ້ຄວາມທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຈາກອິນເຕີເນັດໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ແລະ ຕັດເປັນຕອນໆອອກມາຈາກເອກະສານ 18 ກ: ຂໍ້ຄວາມອັນຕະລາຍຈາກອິນເຕີເນັດ, ມີຢູ່ 6 ຕອນ. ຢູ່ຂ້າງໜຶ່ງຂອງຂໍ້ຄວາມແມ່ນກ່າວເຖິງຄວາມອັນຕະລາຍ ແລະ ຢູ່ຂ້າງໜຶ່ງແມ່ນຂໍ້ຄວາມທີ່ໃຊ້ໃນການປົກປ້ອງຕົນເອງ.
- ❖ ຖົງໜຶ່ງອັນ.
- ❖ ສຳເນົາເອກະສານ 18ຂ: ເລື່ອງນາງ ໝິງ
- ❖ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໂດຍການນຳໃຊ້ເກມຈາກລາຍການທີ່ມີຢູ່.

ຫວນຄືນບົດຮຽນ:

ມີໃຜສາມາດໃຫ້ນິຍາມໄດ້ບໍ່ວ່າການຄ້າມະນຸດແມ່ນຫຍັງ (ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງໃນປຶ້ມຄູ່ມືຂອງພວກເຂົາຖ້າພວກເຂົາຍັງສັບສົນຢູ່).

ການສົນທະນາ

ການນຳໃຊ້ອິນເຕີເນັດກໍ່ເປັນສິ່ງທີ່ດີອັນໜຶ່ງ, ມັນສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນເປັນປະຈຳ, ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບໂລກຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ກໍ່ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດຕິດຕໍ່ສື່ສານກັບໝູ່ເພື່ອນຂອງພວກເຮົາ. ໃນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືນີ້ພວກເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ມັນໃນການວິໄຈກ່ຽວກັບການສະກັດກັ້ນການຄ້າມະນຸດ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາໃນການຈັດການກັບເຫດການຕ່າງໆໃນຊຸມຊົນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ອິນເຕີເນັດກໍ່ຍັງເປັນຜົນຮ້າຍຕໍ່ຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ມັນນີ້ພວກເຮົາກໍ່ຈະມາເວົ້າກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງຕົນເອງຈາກໄພອັນຕະລາຍຂອງການນຳໃຊ້ອິນເຕີເນັດ.

ເອົາຖົງທີ່ມີຂໍ້ຄວາມໄພອັນຕະລາຍຂອງອິນເຕີເນັດອອກມາ. ໃຫ້ກຸ່ມຍື່ນຖົງຕ່າງໆໄປພ້ອມທັງຕົບມືເມື່ອເຮົາບອກວ່າຢຸດຖົງກໍ່ຕ້ອງຢຸດຄືກັນ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ຖືຖົງນັ້ນຈົກຂໍ້ຄວາມອອກມາພ້ອມທັງອ່ານດັງໆທັງສອງດ້ານເລີຍເຊັ່ນ: ດ້ານອັນຕະລາຍ ແລະ ດ້ານປົກປ້ອງຕົນເອງ.

ເມື່ອຂໍ້ຄວາມດັງກ່າວໄດ້ຖືກອ່ານໝົດແລ້ວ ກໍ່ອະທິບາຍໃຫ້ທຸກຄົນເຂົ້າໃຈພ້ອມທັງອະທິບາຍເພີ່ມຕື່ມຖ້າຈຳເປັນ.

ການແນະນຳຂໍ້ຄວນລະວັງ

ເມື່ອຂໍ້ຄວາມທັງໝົດໄດ້ຖືກອ່ານໝົດແລ້ວຈົ່ງນຳເອົາຂໍ້ຄວນລະວັງດັງຕໍ່ໄປນີ້ ສາມາດເອົາໄປນຳໃຊ້ໃນການປົກປ້ອງຄົນໝູ່ມັນໄດ້ (ຈົ່ງຂຽນຂໍ້ຄວນດັງກ່າວນີ້ໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່)

- ບໍ່ຕ້ອງແບ່ງປັນຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຢູ່ໃນໂລກອອນລາຍ
- ເຊັ່ນວ່າ: ເຄືອຂ່າຍຢາສູ ຫຼື ທະວິດສເຕີ ຫາກຖາມເຖິງຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຂອງເຈົ້າກໍ່ໃຫ້ເຈົ້າສ້າງຂໍ້ມູນໂດຍລວມເທົ່າທີ່ຈະສ້າງໄດ້. ຈົ່ງຂຽນຊື່ເມືອງທີ່ເຈົ້າອາໄສຢູ່ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ບອກຊື່ຖະໜົນ, ບໍ່ໃຫ້ບອກທີ່ຢູ່, ບໍ່ໃຫ້ບອກເບີໂທ, ບໍ່ໃຫ້ບອກໂຮງຮຽນເກົ່າ ແລະ ໃໝ່ຂອງເຈົ້າ, ບໍ່ຕ້ອງເອົາທີ່ຢູ່ທາງອີແມວໃສ່ໃນຟາຍຂອງເຮົາ, ຈົ່ງລືບຈີໂອແທ້ຈິງຈາກເຟດບຸກ ແລະ ທະວິດສເຕີເພາະວ່າສິ່ງດັງກ່າວນີ້ມັນຈະເຮັດໃຫ້ຄົນອື່ນເຫັນວ່າເຮົາຢູ່ໃສ.
- ຈົ່ງຄວບຄຸມການຕິດຕັ້ງຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ. ເຄືອຄ່າຍຕ່າງໆເຊັ່ນວ່າ: ເຟດບຸກທີ່ມີການຕິດຕັ້ງຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ. ຈົ່ງເປີດເຄືອຄ່າຍດັງກ່າວນີ້ ແລະ ເລືອກສະເພາະເພື່ອນຜູ້ທີ່ເຈົ້າຮູ້ເພື່ອຕິດຕໍ່ກັນ. ບໍ່ຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ຄົນທີ່ວ່າໄປຕິດຕໍ່ກັບເຈົ້າ.
- ບໍ່ຕ້ອງບອກລະຫັດຜ່ານ. ບໍ່ຕ້ອງບອກລະຫັດຜ່ານແມ້ແຕ່ເພື່ອນຂອງເຈົ້າ ແລະ ແຟນຂອງເຈົ້າ. ເພື່ອນໃນມື້ນີ້ອາດເປັນສັດຕູໃນມື້ໜ້າຖ້າເຂົາຮູ້ເຂົາອາດຈະນຳໃຊ້ລະຫັດຜ່ານເຂົ້າເຟດບຸກຂອງເຮົາ ແລະ ທຳທຳເປັນຕົວເຮົາເອງ, ອາດຂຽນສິ່ງຕ່າງໆທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຫຼືເຮັດໃຫ້ເຮົາເສຍຊື່ສຽງ.
- ຄວນລະວັງໃນການນຳໃຊ້ທ້ອງແຊດແບບສ່ວນຕົວ. ຖ້າຫາກເຈົ້າເຂົ້າໄປໃນທ້ອງແຊດກໍ່ບໍ່ຄວນໃຫ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ. ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າຄົນທີ່ຢູ່ໃນທ້ອງແຊດອາດເປັນຄົນແປກໜ້າ ແລະ ເປັນຜູ້ທີ່ຕິດຕາມ ຫຼື ເປັນຄົນຂີ້ລັກ.
- ໃຫ້ລະວັງຖ້າມີຜູ້ມາສະເໜີວຽກທາງອິນເຕີເນັດ. ຄົນເຫຼົ່ານັ້ນສາມາດຕົວະ ແລະ ຫລອກພວກເຮົາໃຫ້ເຮັດວຽກໃນສິ່ງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ.
- ຖ້າເຈົ້າຄິດວ່າເຈົ້າອາດຕິກຢູ່ໃນອັນຕະລາຍໃນການນຳໃຊ້ອິນເຕີເນັດ ກໍ່ໃຫ້ປິດຄອມພິວເຕີກໍ່ໃຫ້ບອກພໍ່ແມ່ໃນທັນທີທັນໃດ ແລະ ໃຫ້ບອກຄູ່ຝຶກຢູ່ໃນສະໂມສອນເດັກ. ຖ້າເຈົ້າມີການຕິດຕໍ່ພົວພັນທາງອິນເຕີເນັດທີ່ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມສ່ຽງ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າບໍ່ສະບາຍໃຈ ຫຼື ຖ້າມີຄົນທີ່ເຈົ້າຮູ້ທາງອິນເຕີເນັດນັດເຈົ້າໄປພົບເປັນການສ່ວນຕົວກໍ່ໃຫ້ບອກພໍ່ແມ່ ແລະ ຄູ່ຝຶກຢູ່ໃນສະໂມສອນເດັກ.

ການເຮັດວຽກເປັນກຸ່ມ

ຢາຍເອກະສານຂໍ້ມູນເລື່ອງຂອງນ.ໝິງ.

ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດແບ່ງເປັນກຸ່ມ 4-8 ຄົນ, ອ່ານເລື່ອງດັງກ່າວ ແລະ ກ່າວສິ່ງທີ່ ນ. ໝິງສາມາດນຳໄປປົກປ້ອງຕົນເອງ.

ເມື່ອພວກເຂົາຊຽນສໍາເລັດແລ້ວກໍໃຫ້ພວກເຂົາແບ່ງປັນຄໍາຕອບຕ່າງໆຖ້າຍັງມີເວລາຢູ່.

ການຕັ້ງຄໍາຖາມກັບຄູ່ສົນທະນາ

ໃນຕອນທ້າຍນີ້, ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດແຍກເປັນກຸ່ມລະ 2 ຄົນ, ໃຫ້ບັນດາກຸ່ມເຫຼົ່ານັ້ນຕັ້ງຄໍາຖາມ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນຖ້າວ່າພວກເຂົາຍັງສາມາດຈື່ຂໍ້ຄວນລະມັດລະວັງໃນການປົກປ້ອງຕົນເອງຈາກສື່ອອນ ລາຍ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ບໍ່ໃຫ້ແບ່ງປັນຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ (ສະຖານທີ່, ໂຮງຮຽນ, ເບີໂທ, ວັນເດືອນປີເກີດຂອງເຈົ້າ) ໃສ່ສື່ອອນລາຍ.
- ບໍ່ຕ້ອງຍອມຮັບເອົາຄືນທີ່ເຈົ້າບໍ່ຮູ້ຈັກມາເປັນເພື່ອນຂອງເຈົ້າໃນສັງຄົມອອນລາຍເຊັ່ນ: ເຟດບຸກ ຫຼື ທະວິດສເຕີ້.
- ຈົ່ງຄວບຄຸມການຕັ້ງຂໍ້ມູນທາງອິນເຕີເນັດ “ພຽງແຕ່ເພື່ອນເທົ່ານັ້ນທີ່ເອົາເຂົ້າມາຕິດຕໍ່ທາງເຟດບຸກ”.
- ບໍ່ຕ້ອງເປີດຟາຍເອກກະສານທີ່ຕິດຄັດມາຖ້າເຈົ້າບໍ່ຮູ້ວ່າມັນແມ່ນຫຍັງ.
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ນັດພົບກັບຄົນທີ່ເຈົ້າຫາກຮູ້ທາງອິນເຕີເນັດເປັນຄັ້ງທໍາອິດ.
- ຖ້າຫາກເຈົ້າຕ້ອງການໄປພົບເຂົາແທ້ໆກໍໃຫ້ໄປກັບເພື່ອນຫຼາຍຄົນ ແລະ ກໍໃຫ້ໄປພົບໃນສະຖານທີ່ສາທາລະນະໃນເວລາກາງເວັນ.
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ບອກໃຜກ່ຽວກັບລະຫັດຜ່ານຂອງເຈົ້າເດັດຂາດ.
- ບໍ່ໃຫ້ແບ່ງປັນຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຂອງເຈົ້າຢູ່ໃນຫ້ອງແຊັດ
- ບໍ່ໃຫ້ເອົາຮູບຂອງຕົນເອງລົງໃນສື່ອອນລາຍ.
- ຈົ່ງຈໍາໄວວ່າຂໍ້ມູນທາງສື່ອອນລາຍມັນຍາກທີ່ຈະລຶບຖິ້ມ

ບົດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອງແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູ່ຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈທຸກໆຄົນທີ່ມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້, ທຸກຄົນໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ 1 ດວງພົບກັນໃນຄັ້ງໜ້າ.

ຄົນເຫຼົ່ານັ້ນສາມາດຕິດຕໍ່ເຈົ້າຜ່ານທາງອິນເຕີເນັດ. ເພື່ອພະຍາຍາມຊອກຫາເຈົ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າສົ່ງເງິນ ໃຫ້ເຂົາ ຫຼື ພວກເຂົາສາມາດເອົາຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຂອງເຈົ້າເພື່ອຊອກຫາບັນຊີທະນາຄານທາງອິນເຕີເນັດ.

ຄໍາຫລອກລວງທົ່ວໄປມັກຈະເວົ້າວ່າ ເຈົ້າເປັນຜູ້ທີ່ໂຊກດີທີ່ເຈົ້າເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບລາງວັນ ຫຼື ອາດຈະເປັນຜູ້ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍທີ່ເປັນເພື່ອນຂອງເຈົ້າວ່າຕົນເອງນັ້ນມີບັນຫາ.

ຂ: ການປົກປ້ອງຕົວເຈົ້າເອງ

ກ: ຄົນຂໍ້ລັກ

ຄົນເຮົາສາມາດນໍາໃຊ້ອິນເຕີເນັດເພື່ອນັດພົບກັນ, ກໍ່ທັງວ່າມີໃດມື້ໜຶ່ງກໍ່ນັດພົບເປັນການສ່ວນຕົວ. ໃນການນັດພົບພວກເຂົາສາມາດທໍາຮ້າຍເຮົາ. ຄົນເຮົາສາມາດໃຊ້ອິນເຕີເນັດ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ນໍາໃຊ້ຄົນອື່ນໆແບ່ງປັນຮູບພາບຂອງພວກເຂົາເອງ ເຊິ່ງວ່າຜູ້ທີ່ຕິດຕາມເຮົາເຫຼົ່ານັ້ນພັດໃຊ້ ແລະ ສົ່ງເປັນຮູບພາບທີ່ໄປ.

ຄົນເຮົາສາມາດໃຊ້ອິນເຕີເນັດເພື່ອສະເໜີວຽກທີ່ບໍ່ແມ່ນຄວາມຈິງໃນການຫລອກຫລວງເຈົ້າໄປພົບກັບເຂົາ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ເຮົາຕົກຢູ່ໃນສະຖານະການທີ່ອັນຕະລາຍ

ຂ: ການປົກປ້ອງຕົວເຈົ້າເອງ

ກ: ຜູ້ຈັບຕາມອງ

ຄົນເຮົາສາມາດຕິດຕໍ່ເຈົ້າຜ່ານທາງອິນເຕີເນັດ. ເພື່ອພະຍາຍາມຊອກຫາເຈົ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າສົ່ງເງິນ ໃຫ້ເຂົາ ຫຼື ພວກເຂົາສາມາດເອົາຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວຂອງເຈົ້າເພື່ອຊອກຫາບັນຊີທະນາຄານທາງອິນເຕີເນັດ.

ຄໍາຫລອກລວງທົ່ວໄປມັກຈະເວົ້າວ່າ ເຈົ້າເປັນຜູ້ທີ່ໂຊກດີທີ່ເຈົ້າເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບລາງວັນ ຫຼື ອາດຈະເປັນຜູ້ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍທີ່ເປັນເພື່ອນຂອງເຈົ້າວ່າຕົນເອງນັ້ນມີບັນຫາ.

ຂ: ການປົກປ້ອງຕົວເຈົ້າເອງ

ກ: ໄພຂົ່ມຂູ່

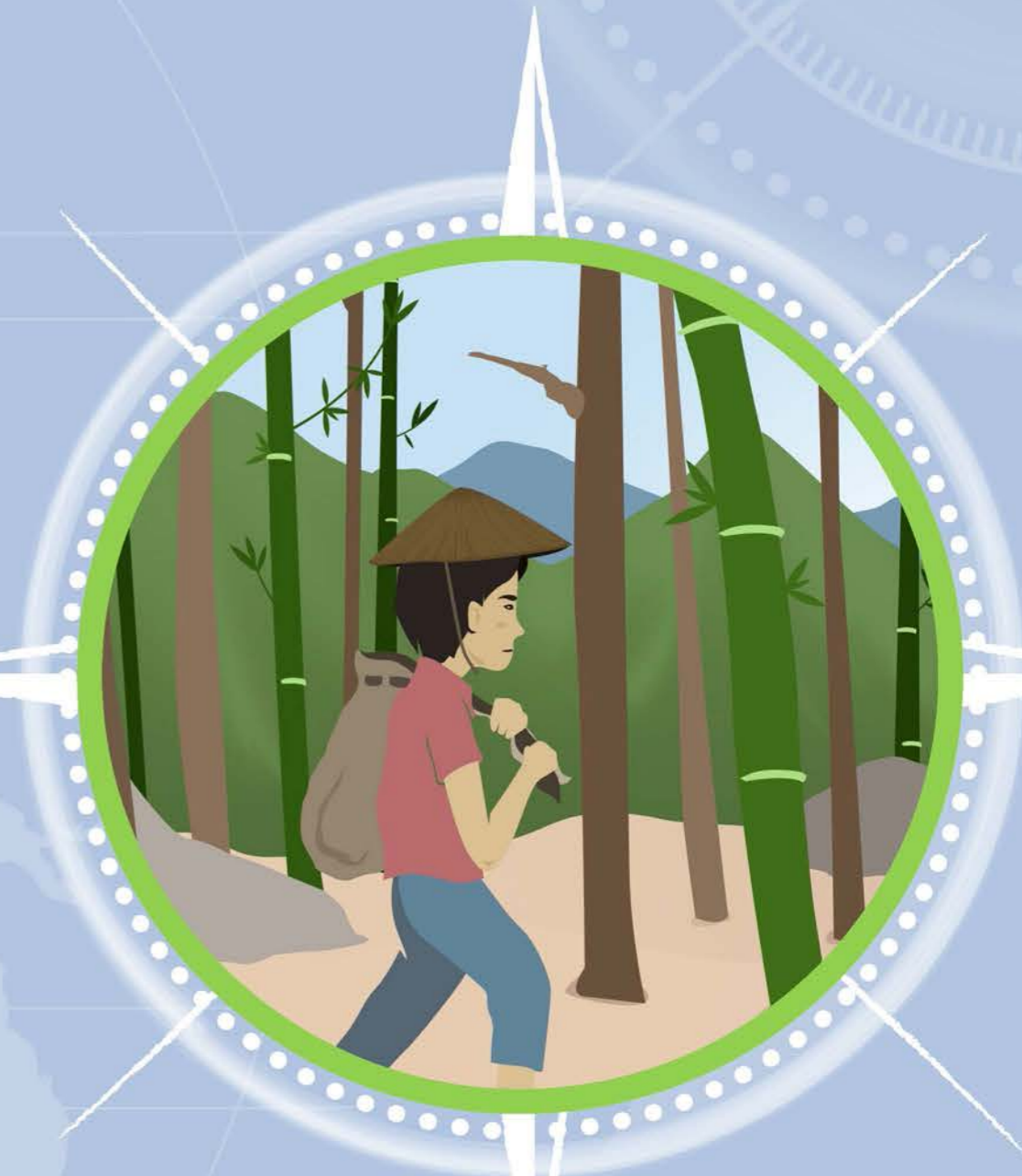
ໄພອັນຕະລາຍຈາກການຂົ່ມຂູ່. ການຂົ່ມຂູ່ຕ່າງໆສາມາດໃຊ້ທາງອິນເຕີເນັດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄົນອື່ນເສຍຫາຍ ພວກເຂົາສາມາດເວົ້າສິ່ງທີ່ເສຍຫາຍຕໍ່ກັບຄົນອື່ນ ຕໍ່ສາທາລະນະຊົນເຊັ່ນ: ເຟດບຸກຫຼືພວກເຂົາສາມາດສະແດງຮູບຕິດຕໍ່ທີ່ຕົກແຕ່ງດ້ວຍຄອມພິວເຕີ ເບິ່ງຄ້າຍຄືຮູບຈິງ ແລ້ວເອົາລົງອິນເຕີເນັດ, ຮູບພາບຕ່າງກາວອາດເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາເສຍໜ້າ ແລະ ກະທົບຕໍ່ຈິດໃຈ

ພາກ ໑:
ການວາງແຜນໃນການ
ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ
ທີ່ປອດໄພ

19 ບົດທີ 19: ທັກສະໃນການຕັດສິນໃຈ

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ພິຈາລະນາເຖິງວ່າພວກເຂົາມີການຕັດສິນໃຈແນວໃດ ແລະ ໄດ້ຮຽນຮູ້ຂໍ້ມູນອັນໃດ ແລະ ພ້ອມທັງປະເມີນເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີການຕັດສິນໃຈທີ່ດີໃນອະນາຄົດ.

ເວລາ:

75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ❖ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່
- ❖ ສໍາເນົາ 19 ກ: ຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ແລ້ວເອົາໄປວາງໄວ້ບ່ອນທີ່ທຸກຄົນສາມາດແນມເຫັນໄດ້.
- ❖ ສໍາເນົາ 19 ຂ ປະມານ 4-6 ສະບັບ, ຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈ ແລະ ສໍາເນົາເອກະສານ 19 ຄ ກໍລະນີສຶກສາກ່ຽວກັບການຕັດສິນໃຈ. (ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ແບ່ງອອກເປັນກຸ່ມກຸ່ມລະ 4-6 ຄົນ, ແຕ່ລະກຸ່ມໃຫ້ມີສໍາເນົາ).
- ❖ ປຶ້ມນ້ອຍຜູ້ນໍາທີ່ສະຫຼາດ

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຍິ່ນເຈ້ຍລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ຄູຝຶກຕ້ອງນຳໃຊ້ເກມໃນລາຍການທີ່ມີຢູ່.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ມີບາດກ້າວອັນໃດແດ່ທີ່ຈະຮັບມືກັບອາລົມທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ? ມີໃຜແດ່ໄດ້ນຳໃຊ້ບາດກ້າວດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ? ມັນມີປະໂຫຍດແນວໃດ ? ຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງມີ ແລະ ຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງບໍ່ມີ ?

ການແນະນຳແບບຢ່າງການຕັດສິນໃຈ

ໃນການດຳລົງຊີວິດແມ່ນຕ້ອງໄດ້ມີການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຍັງມີການຕັດສິນໃຈບາງຢ່າງເລັກນ້ອຍທີ່ພວກເຮົາຈະໄດ້ຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບຜູ້ທີ່ເຮົາຈະປົກສານຳ, ເຮົາຈະກິນຫຍັງ, ເຮົາຈະນຸ່ງເຄື່ອງແບບໃດ ແລະ ກໍຍັງມີການຕັດສິນໃຈກັບສິ່ງທີ່ຍິ່ງໃຫຍ່ເຊັ່ນວ່າ: ເຮົາຈະຮຽນຢູ່ໃສ, ເຮົາຈະເຮັດວຽກຢູ່ໃສ ແລະ ເຮົາຈະແຕ່ງງານກັບໃຜ.

ໃຫ້ຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ໃຫ້ເຂົາຍົກຕົວຢ່າງຂຶ້ນມາວ່າ: ໃນການຕັດສິນໃຈຄັ້ງຍິ່ງໃຫຍ່ໃນຊີວິດຂອງພວກເຂົານັ້ນ ແລະ ໃຫ້ຊຽນການຕັດສິນໃຈດັ່ງກ່າວນັ້ນອອກມາ.

ບັດນີ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບອາດີດໃນກາລະຄັ້ງໜຶ່ງທີ່ຜ່ານມາພວກເຂົາໄດ້ມີການຕັດສິນໃຈຄັ້ງຍິ່ງໃຫຍ່ ແລະ ຕັ້ງຄຳຖາມກັບພວກເຂົາ:

- ເຈົ້າຈື່ບໍ່ວ່າເຈົ້າໄດ້ຕັດສິນໃຈແນວໃດ?
- ເຈົ້າໄດ້ປຶກສາກັບຄົນອື່ນບໍ່ກ່ຽວກັບການຕັດສິນໃຈ?
- ເຈົ້າໄດ້ປຶກສາກັບເພື່ອນ ແລະ ຄອບຄົວຢູ່ບໍ່?
- ເຈົ້າໄດ້ຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງບໍ່ ຫຼື ຄົນອື່ນຊ່ວຍເຈົ້າໃນການຕັດສິນໃຈ?

ການຕັດສິນໃຈຫຼາຍສິ່ງຫຼາຍຢ່າງນັ້ນແມ່ນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງຊີວິດຂອງຄົນເຮົາ. ຕາມປົກກະຕິແລ້ວຄົນເຮົາຈະບໍ່ຄິດກ່ຽວກັບຂະບວນການໃນການຕັດສິນໃຈ, ມີແຕ່ພວກເຂົາຕັດສິນໃຈໂລດ ແລະ ທາງເລືອກຕ່າງໆທີ່ຄົນເຮົາໄດ້ຕັດສິນໃຈນັ້ນມັນເປັນຕົວກຳນົດເຖິງສາຍເຫດຊີວິດຂອງຄົນເຮົາ. ການຕັດສິນໃຈແມ່ນເປັນລັກສະນະສ່ວນຕົວຢ່າງເລິກເຊິ່ງ, ພວກມັນມີອິດທິພົນຕໍ່ຄອບຄົວ, ໂຊກຊາຕາ ແລະ ເລື່ອງສ່ວນຕົວຕ່າງໆ. ດັ່ງນັ້ນມັນກໍ່ເປັນໄປໄດ້ຍາກທີ່ຈະບັນລະຍາຍເຖິງລະບົບການຕັດສິນໃຈທີ່ລົມບູນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຕັດສິນໃຈດັ່ງກ່າວນັ້ນດີເລີດ. ໃນບົດຮຽນຕອນນີ້ຈະໄດ້ສົນທະນາບາງຂັ້ນຕອນເພື່ອປະຕິບັດເມື່ອພວກເຮົາປະເຊີນກັບການຕັດສິນໃຈຄັ້ງຍິ່ງໃຫຍ່ເພື່ອທີ່ຈະຊ່ວຍໃນຂະບວນການດັ່ງກ່າວ.

ມີຫຼາຍຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈທີ່ແຕກຕ່າງກັນທີ່ໃຫ້ຄົນເຮົາເອົາມານຳໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈຕ່າງໆ. ມີຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈອັນໃດແດ່ ທີ່ຄົນເຮົາເອົາມານຳໃຊ້ຢ່າງແຜ່ຫຼາຍເຊິ່ງຊ່ວຍໃຫ້ຄົນເຮົາໃນການຄິດຢ່າງລະມັດລະວັງກ່ອນທີ່ຈະຕັດສິນໃຈ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາຄາດຄະເນລ່ວງໜ້າຜົນທີ່ຈະຕາມມາວ່າການຕັດສິນໃຈແບບໃດອາດຈະເປັນຜົນດີ.

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າມີຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈ ອາດຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຂົາຄິດກ່ຽວກັບການຕັດສິນໃຈຕ່າງໆ. ຈົ່ງຊີ້ໃສ່ຮູບແບບຂອງຕົວຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່. ຢ່າຍື່ມຄູ່ມືການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປີດເບິ່ງໜ້າແບບຢ່າງທີ່ໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈ, ໃນຄະນະທີ່ເຈົ້າອະທິບາຍແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ.

- ບາດກ້າວທີ 1: ຄຳຖາມເພື່ອຕັດສິນໃຈ
  - ຈຸດປະສົງແມ່ນເຈົ້າສ້າງເປັນຄຳຖາມອັນໜຶ່ງ.
- ບາດກ້າວທີ 2: ຮຽນຮູ້ເພີ່ມຕື່ມ
  - ຮຽນຮູ້ເພີ່ມຕື່ມກ່ຽວກັບທາງເລືອກຕ່າງໆຂອງເຈົ້າ, ຈົ່ງຖາມຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງເຈົ້າຜູ້ທີ່ເຂົ້າຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງດັ່ງກ່າວ. ຈົ່ງສົນທະນາການຕັດສິນໃຈຂອງເຈົ້າກັບຄົນອື່ນໆ. ຜູ້ທີ່ເຂົ້າມີປະສົບການ ແລະ ເປັນຄົນທີ່ເຈົ້າເຊື່ອໝັ້ນ. ຈົ່ງຖາມເພື່ອນຂອງເຈົ້ານຳ, ຖາມບັນດານາຍຄູ.
- ບາດກ້າວທີ 3: ຈົ່ງຊຽນທາງເລືອກຕ່າງໆລົງມາ.
  - ຈົ່ງຊຽນທາງເລືອກໃນການຕັດສິນໃຈຢ່າງໜ້ອຍໃຫ້ມີ 3 ທາງເລືອກ. ທາງເລືອກຕ່າງໆອາດມີຄຳຕອບທີ່ແຕກຕ່າງກັນກັບຄຳຖາມທີ່ເຈົ້າໄດ້ຖາມໃນເບື້ອງຕົ້ນ.
  - ເມື່ອເຈົ້າພິຈາລະນາເຖິງທາງເລືອກຕ່າງໆນັ້ນແລ້ວ, ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າການທ່ວງເວລາໃນການຕັດສິນໃຈແມ່ນທາງເລືອກອັນໜຶ່ງທີ່ພວກເຮົາຄວນນຳເອົາໄປປະຕິບັດຢູ່ສະເໝີ.
  - ເມື່ອເຈົ້າພິຈາລະນາເຖິງທາງເລືອກເຫຼົ່ານັ້ນ, ກໍ່ໃຫ້ຄິດເຖິງທາງເລືອກທີ່ມີຄວາມສ່ຽງໜ້ອຍທີ່ສຸດ.
- ບາດກ້າວທີ 4: ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ.
  - ຈົ່ງຄິດເຖິງຜົນທີ່ຈະຕາມມາຂອງແຕ່ລະທາງເລືອກຕ່າງໆ. ສຳລັບແຕ່ລະທາງເລືອກທີ່ເຈົ້າຄິດວ່າມີຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບນັ້ນ. ຈົ່ງຊຽນສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ໃສ່ໃນວົງມົນ.

- ບາດກ້າວທີ 5: ຕັດສິນໃຈ.

ຈິ່ງໃຫ້ຕົວຢ່າງວ່າຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ແນວໃດ, ຈິ່ງນຳໃຊ້ຮູບແບບການຕັດສິນໃຈທີ່ຢູ່ໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ນັ້ນ.

ບາດກ້າວທີ 1. ຄຳຖາມທີ່ໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈ.

ທ. ແອວ ກຳລັງຄິດວ່າ ລາວຈະໄປຊອກເຮັດວຽກຢູ່ໃນເມືອງ ຫຼື ບໍ່ ຈິ່ງຂຽນຄຳຖາມດັ່ງກ່າວນີ້:

“ຂ້ອຍຄວນໄປຊອກຫາວຽກຢູ່ເມືອງຫຼວງ ຫຼື ບໍ່?”

ບາດກ້າວທີ 2: ການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມ.

ຈິ່ງຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ “ແມ່ນໃຜແດ່ທີ່ຮູ້ດີກ່ຽວກັບການໄປເຮັດວຽກທີ່ເມືອງຫຼວງ? ເຈົ້າສາມາດຖາມຄົນຜູ້ທີ່ເຂົາເຄີຍເປັນແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍມາກ່ອນ. ເຈົ້າສາມາດຖາມນາຍຄູຂອງເຈົ້າກໍໄດ້. ເຈົ້າສາມາດຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບເມືອງຫຼວງດັ່ງກ່າວ ແລະ ເຮົາຈະໃຊ້ເງິນຫຼາຍປານໃດໃນການດຳລົງຊີວິດຢູ່ທີ່ນັ້ນ ແລະ ມີວຽກງານອັນໃດແດ່ທີ່ຄົນເຮົາເຮັດຢູ່ທີ່ນັ້ນ”.

ຄູຝຶກຕ້ອງຂຽນຄຳຕອບທີ່ເປັນໄປໄດ້ໃນຮູບພາບນັ້ນ ຍົກຕົວຢ່າງ “ວຽກງານຕ່າງໆທີ່ຢູ່ໃນເມືອງແມ່ນໄດ້ເງິນເດືອນ 100 ໂດລາ / ເດືອນ, ຄ່າທ້ອງຖານ 30 ໂດລາ / ເດືອນ, ທີ່ໄດ້ອອກກັ້ນ ແລະ ຄ່າອາຫານ 40ໂດລາ/ ເດືອນ. ທ. ແອວ ມີເພື່ອນຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ລາວຮູ້ສະຖານທີ່, ທີ່ລາວສາມາດອາໄສຢູ່ນຳ, ຂ້ອຍສາມາດໂທຫາລາວ ແລະ ຖາມລາວວ່າລາວໄດ້ຊອກວຽກຂອງລາວໄດ້ແນວໃດແລະລວມທັງເລື່ອງອື່ນໆ...”

ບາດກ້າວທີ 3: ລາຍການທາງເລືອກອື່ນໆ.

ຕໍ່ໄປຄູຝຶກຄວນຂຽນທາງເລືອກຕ່າງໆທີ່ມີຄວາມສ່ຽງໜ້ອຍ ຍົກຕົວຢ່າງ :

“ທາງເລືອກທີ 1. ການເດີນທາງໄປເມືອງຫຼວງເລີຍ ໂດຍປັດສະຈາກການອອມເງິນ ແລະ ການໄປຊອກຫາວຽກ.

ທາງເລືອກທີ 2. ລໍຖ້າຈົນກວ່າຂ້ອຍມີເງິນຜັບໄວ້ຈຳນວນໜຶ່ງ ແລະ ຈົນກະທັ້ງວ່າຂ້ອຍໄດ້ມີວຽກແລ້ວຈິ່ງໄປ.

ທາງເລືອກທີ 3. ລໍຖ້າຈົນກວ່າຂ້ອຍຮຽນຈົບມັດທະຍົມກ່ອນແລ້ວຈິ່ງເຂົ້າໄປເມືອງຫຼວງ”

ບາດກ້າວທີ 4: ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ.

ຕໍ່ໄປຄູຝຶກຄວນປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ ທັງໃນໄລຍະສັ້ນແລະໃນໄລຍະຍາວພ້ອມກັບແຕ່ລະກຸ່ມ. ຈິ່ງອ່ານຕົວຢ່າງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ດັ່ງໆ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ຕື່ມໃສ່ແບບຢ່າງນັ້ນເລີຍ.

ທາງເລືອກທີ 1. ເດີນທາງໄປເມືອງກຸງເທບ ໂດຍປັດສະຈາກການອອມເງິນ ຫຼື ການຊອກວຽກກ່ອນ.

ຄວາມສ່ຽງ: ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ໃຜຈັກຄົນເລີຍຢູ່ເມືອງຫຼວງ, ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ວ່າຂ້ອຍຈະໄປພັກຢູ່ໃສຖ້າຂ້ອຍບໍ່ໄດ້ວຽກ, ຂ້ອຍກໍ່ບໍ່ຮູ້ວ່າຂ້ອຍຈະໄປທາງເຊິ່ງໃສ. ຂ້ອຍຈະຕິກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຖືກຫລອກໄປຂາຍ, ຖ້າເຮົາຫາກຕັດສິນໃຈໄວ້ໂພດເຮັດໃຫ້ເຮົາມີຄວາມສ່ຽງສູງ ແລະ ຖ້າອອກຈາກໂຮງຮຽນນີ້ກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າ ຄວາມສ່ຽງໃນໄລຍະຍາວຂອງຂ້ອຍກໍ່ສູງເຊັ່ນກັນ.

ຜົນໄດ້ຮັບ: ຖ້າວ່າຂ້ອຍໄດ້ເຮັດວຽກເລີຍຂ້ອຍກໍ່ຈະຫາເງິນໄດ້ທັນທີທັນໃດໂລດ, ຂ້ອຍກໍ່ຈະມີເງິນໃນເວລາອັນສັ້ນໆນີ້.

ທາງເລືອກທີ 2: ລໍຖ້າຈົນກະທັ້ງຂ້ອຍໂຮມເງິນພຽງພໍ ແລະ ຈົນກະທັ້ງຂ້ອຍຈັດການກັບວຽກງານໄດ້ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ.

ຄວາມສ່ຽງ: ຂ້ອຍກໍ່ຈະມີຄວາມປອດໄພເມື່ອຂ້ອຍໄປເຖິງທີ່ນັ້ນ. ຂ້ອຍຍັງມີຄວາມສ່ຽງໃນອານາຄົດຂອງຂ້ອຍທີ່ວ່າຂ້ອຍບໍ່ໄດ້ຈົບລະດັບມັດທະຍົມ.

ຜົນໄດ້ຮັບ: ຂ້ອຍຈະພາດໂອກາດທີ່ຈະໄດ້ເງິນໃນເວລາຈັ່ງ ແຕ່ວ່າຂ້ອຍຈະໄດ້ຮັບຜົນໃນໄລຍະຍາວເພາະວ່າຂ້ອຍໄດ້ເຮັດວຽກທີ່ດີຖ້າຫາກວ່າຂ້ອຍມີການວາງແຜນ.

ທາງເລືອກທີ 3: ລໍຖ້າຈົນກະທັ້ງຮຽນຈົບມັດທະຍົມແລ້ວຈິ່ງເຂົ້າໄປຫາວຽກເຮັດຢູ່ເມືອງຫຼວງ.

ຄວາມສ່ຽງ: ມັນກໍ່ຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ກັບຄອບຄົວຂອງຂ້ອຍໃນການດຳລົງຊີວິດຖ້າຫາກວ່າຂ້ອຍລໍຖ້າຈົນກະທັ້ງຂ້ອຍຮຽນຈົບ.

ຜົນໄດ້ຮັບ: ມັນຈະມີຄວາມປອດໄພໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຖ້າຫາກວ່າຂ້ອຍມີການວາງແຜນ, ຂ້ອຍກໍ່ຈະໄດ້ເງິນເດືອນດີຖ້າຫາກຂ້ອຍຮຽນຈົບມັດທະຍົມ.

ບາດກ້າວທີ 5 ເລືອກການຕັດສິນໃຈ.

ເມື່ອເຈົ້າໄດ້ລວບລວມຂໍ້ມູນຂ່າວສານສຳລັບແບບຢ່າງການຕັດສິນໃຈແລ້ວ, ຈິ່ງອ່ານສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ອີກເທື່ອໜຶ່ງ, ມັນກໍ່ເປັນແນວຄວາມຄິດທີ່ດີທີ່ເຮົາຈະລໍຖ້າປະມານ 2-3 ມື້ ຫຼື ຫຼາຍອາທິດກ່ອນທີ່ເຮົາຈະຕັດສິນໃຈໃນສິ່ງທີ່ສຳຄັນເພື່ອທີ່ເຮົາຈະເຫັນ, ຖ້າສິ່ງທີ່ເຮົາຄິດຕ່າງໆ ແລະ ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງເຮົານັ້ນຫາກປ່ຽນແປງ.

ກໍລະນີສຶກສາ

ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນກຸ່ມ 4-6 ຄົນ. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມມີ 2 ກໍານົສຶກສາຈາກເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 19 ຄ : ກໍລະນີສຶກສາຕ່າງໆ ແລະ ສຳເນົາເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 19 ກ: ແບບຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈ.

ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຕື່ມແບບຢ່າງໃສ່ໂດຍອີງໃສ່ກໍລະນີສຶກສາ. ແນະນຳໃຫ້ພວກເຂົາແຕ້ມ ຫຼື ຂຽນໃສ່ກ່ອງ ຫຼັງຈາກ (10 ນາທີ ຜ່ານໄປໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມເລົ່າຜົນໄດ້ຮັບຂອງພວກເຂົາ.)

ເມື່ອແບບຢ່າງຍັງບໍ່ພຽງພໍ

ຕໍ່ໄປໃຫ້ຄູຝຶກອະທິບາຍແບບຢ່າງດັ່ງກ່າວໃຫ້ມັນງ່າຍຂຶ້ນໃນການຕັດສິນໃຈ, ແຕ່ຄວາມເປັນຈິງແລ້ວມັນກໍ່ບໍ່ງ່າຍສະເໝີໄປ.

ຈິ່ງອ່ານເລື່ອງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ດັ່ງໆ:

“ນ. ເອັມ ເປັນຄົນທຸກຍາກທີ່ອາໄສຢູ່ໃນໜູ່ບ້ານຕາມພູເຂົາແຫ່ງໜຶ່ງ. ລາວມີອາຍຸ 15 ປີ ແລະ ລາວມີນ້ອງສາວ 2 ຄົນ ແມ່ຂອງລາວໄດ້ເສຍຊີວິດແລ້ວແລະພໍ່ຂອງລາວກໍ່ເປັນຄົນທີ່ມັກດື່ມເຫຼົ້າຫຼາຍ ບາງຄັ້ງເມື່ອພໍ່ຂອງລາວກັບມາເຮືອນໃນທ້າຍອາທິດ ແລະ ກໍ່ທັບເຄື່ອງເຮືອນພ້ອມທັງຕີ ນ. ເອັມ ແລະ ນ້ອງຂອງລາວ. ນ. ເອັມ ໄດ້ອອກໂຮງຮຽນ ແລະ ໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ໂຮງງານເຕົາດິນຈີ່ເພື່ອຫາເງິນສົ່ງນ້ອງຂອງລາວເຂົ້າໂຮງຮຽນ, ມື້ໜຶ່ງພໍ່ຂອງ ນ. ເອັມ ໄດ້ຕີລາວຢ່າງເຈັບປວດ ແລະ ມີຜູ້ຍິງຄົນໜຶ່ງທີ່ລາວເຮັດວຽກນຳຢູ່ທີ່ໂຮງງານເຕົາດິນຈີ່ຜູ້ທີ່ແຕ່ງງານກັບຕຳຫຼວດ ໄດ້ບອກໃຫ້ ນ. ເອັມ ໄປລາຍງານໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຮູ້ເລື່ອງທີ່ພໍ່ຂອງລາວຕື່ມ. ຕຳຫຼວດຈະໄດ້ຈັບພໍ່ ນ. ເອັມ.”

ມັນກໍ່ເປັນການຍາກສຳລັບ ນ. ເອັມ ທີ່ນຳໃຊ້ແບບຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈຂອງລາວ. ລາວຄວນຈະປະຕິບັດຕາມບາດກ້າວ 1 “ຂ້ອຍຄວນລາຍງານຫາເຈົ້າໜ້າທີ່ບໍ່ກ່ຽວກັບເລື່ອງພໍ່ຂອງຂ້ອຍຕີຂ້ອຍ” ບາດກ້າວທີ 2. ມັນກໍ່ເປັນເລື່ອງທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນເພາະວ່າມັນມີຫຼາຍເລື່ອງທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາ. ລາວກໍ່ຮູ້ວ່າພໍ່ຂອງລາວຈະຕ້ອງໄດ້ເຂົ້າຄຸກດິນປານໃດ ຫຼື ບໍ່ລາວກໍ່ຈະດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນເຮືອນ ໂດຍປະສະຈາກພໍ່ຂອງລາວ ຫຼື ບໍ່ລາວກໍ່ຈະອາໄສຍາດພີ່ນ້ອງຜູ້ທີ່ສາມາດເບິ່ງແຍງນ້ອງສາວຂອງລາວໄດ້ ແລະ ບໍ່ດັ່ງນັ້ນລາວກໍ່ຈະສາມາດລ້ຽງ

ດູນ້ອງສາວຂອງລາວໂດຍປະສະຈາກພໍ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມມັນກໍ່ເປັນອັນຕະລາຍສໍາລັບລາວທີ່ຈະຖາມຄໍາຖາມເຫຼົ່ານີ້, ໃນກໍລະນີນີ້ຖ້າຫາກວ່າພໍ່ຂອງລາວຮູ້ລາວກໍ່ຈະຖືກລົງໂທດໃນການເອົາຄໍາຖາມດັ່ງກ່າວໄປຖາມຄົນອື່ນ.

ບາດກ້າວທີ 3.

ຈົ່ງພິຈາລະນາສອງທາງເລືອກດັ່ງກ່າວນີ້.

- 1. ເອ້ນ ລາຍງານຕໍາຫຼວດກ່ຽວກັບພໍ່ຂອງລາວ.
- 2. ເອ້ນ ບໍ່ຕ້ອງລາຍງານຫຍັງ.

ບາດກ້າວທີ 4.

ທາງເລືອກດັ່ງກ່າວນີ້ມີຄວາມສ່ຽງສະຫຼັບຊັບຊ້ອນຫຼາຍ, ໜຶ່ງໃນຈໍານວນຂອງທາງເລືອກດັ່ງກ່າວກໍ່ຍາກທີ່ຈະຄາດຄະເນ.

ທາງເລືອກທີ 1. ນ. ເອ້ມ ລາຍງານເລື່ອງພໍ່ຂອງລາວໃຫ້ຕໍາຫຼວດ.

ຄວາມສ່ຽງ: ພໍ່ຂອງເອ້ມກໍ່ຈະໄດ້ຖືກໂທດ, ເມື່ອລາວໄດ້ຖືກປ່ອຍອອກມາລາວກໍ່ຈະໂກດຮ້າຍ ແລະ ລາວຈະຂ້າ ນ. ເອ້ມ.

ລາວຈະກາຍເປັນນັກໂທດ ເອ້ມ ແລະ ນ້ອງສາວຂອງລາວກໍ່ຈະຖືກບັງຄັບໃຫ້ໄປຢູ່ນໍາພີ່ນ້ອງ, ນ້ອງສາວຂອງລາວກໍ່ຈະໄດ້ອອກໂຮງຮຽນ, ນ.ເອ້ມ ກໍ່ຈະມີຄວາມກັງວົນກັບນ້ອງສາວຫຼ້າຂອງລາວທີ່ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຂອງການຄ້າມະນຸດລາວບໍ່ເຊື່ອພີ່ນ້ອງຂອງລາວ.

ບອກໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຮູ້ກ່ຽວກັບບັນດາຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຕ່າງ.

ທາງເລືອກທີ 2: ເອ້ມບໍ່ລາຍງານເລື່ອງພໍ່ຂອງລາວໃຫ້ຕໍາຫຼວດ.

ຄວາມສ່ຽງ: ພໍ່ຂອງລາວກໍ່ຍັງຈະສືບຕໍ່ຕິ ເອ້ມ ແລະ ນ້ອງຂອງລາວ,ຈົນກະທັ້ງເມື່ອລາວເຖົ້າ ແລະ ເສຍຊີວິດ.

ນ້ອງສາວຫຼ້າຂອງ ນ.ເອ້ມ ຈະແລ່ນໜີອອກຈາກເຮືອນໂດຍບໍ່ໄດ້ບອກໃຜ ຫຼັງຈາກທີ່ລາວຖືກຕີ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ກັບການຄ້າມະນຸດ.

ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຄິດເຖິງຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ.

ບາດກ້າວທີ 5

ຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ຄູ່ຝຶກອະທິບາຍວ່າ ມັນກໍ່ເປັນການຍາກໃຫ້ ນ.ເອ້ມ ໃນການຕັດສິນໃຈເປັນຫຍັງເລື່ອງນີ້ມັນຈິ່ງຍາກ.

- ມີຫຼາຍເລື່ອງທີ່ຈະຕ້ອງຕັດສິນໃຈເກີນກ່ວາອໍານາດຂອງລາວ.
- ລາວຕົກຢູ່ໃນຄວາມອັນຕະລາຍຕະຫຼອດເວລາ.
- ການທີ່ຕົກຢູ່ໃນຄວາມອັນຕະລາຍດັ່ງກ່າວສາມາດເຮັດໃຫ້ລາວມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຄິດຢ່າງຈະແຈ້ງໄດ້.
- ມັນກໍ່ບໍ່ເປັນເລື່ອງງ່າຍທີ່ຈະຕອບ.

ຕໍ່ໄປນີ້ຄູ່ຝຶກຄວນອະທິບາຍວ່າມັນອາດຈະເປັນເລື່ອງແບບທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ຈະໄດ້ຖືກຖາມໃນການຕັດສິນໃຈ ແລະແລວກໍ່ສະແດງອອກມາວ່າສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນສະເໝີໄປ. ເຫດຜົນທີ່ໄດ້ຍົກຂຶ້ນມານັ້ນກໍ່ເພື່ອສະແດງໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງວ່າ, ຊີວິດຂອງຄົນເຮົານັ້ນມັນມີຄວາມສະຫຼັບຊັບຊ້ອນຊໍາໃດ. ຂະບວນການຕັດສິນ

ໃຈຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ພວກເຮົາທີ່ຈະໄດ້ມີການຕັດສິນໃຈ, ການຕັດສິນໃຈທັງໝົດ ຫຼື ບັນຫາຕ່າງໆກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂສະເໝີໄປ.

ການສົນທະນາ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢຸດ ແລະ ຄິດກ່ຽວກັບຮູບແບບການຕັດສິນໃຈ.

ຖາມຄໍາຖາມ:

- ຮູບແບບການຕັດສິນໃຈຈະໄດ້ຮັບຜົນດີໃນບາງກໍລະນີເທົ່ານັ້ນບໍ່?
- ເຈົ້າສາມາດຍົກຕົວຢ່າງໄດ້ບໍ່ວ່າການຕັດສິນໃຈອັນໃດທີ່ມັນໄດ້ຊ່ວຍເຈົ້າທີ່ຜ່ານມາ?
- ແລະຍົກຕົວຢ່າງໄດ້ບໍ່ວ່າ ການຕັດສິນໃຈອັນໃດທີ່ມັນບໍ່ໄດ້ຊ່ວຍເຈົ້າ?
- ເຈົ້າໄດ້ນໍາເອົາແບບຢ່າງດັ່ງກ່າວໄປນໍາໃຊ້ກັບຊີວິດຂອງເຈົ້າບໍ່? ເປັນຫຍັງຈິ່ງໄດ້ນໍາໃຊ້? ເປັນຫຍັງຈິ່ງບໍ່ໄດ້ນໍາໃຊ້?

ຂຽນບັນທຶກລາຍບັນ

• ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ແຕ້ມໃສ່ປຶ້ມບັນທຶກປະຈຳວັນປະມານ 10 ນາທີ ຫົວຂໍ້ໃດກໍ່ໄດ້ທີ່ພວກເຂົາຕ້ອງການ ຍາກແຕ່ມ ຫຼື ຂຽນ

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ແບບຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ເຮົາຄິດໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ລະມັດລະວັງໃນການຕັດສິນໃຈຕ່າງໆ.
- ມີ 5 ບາດກ້າວທີ່ພວກເຮົານໍາໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈຄື:
  - ບາດກ້າວທີ 1 ອະທິບາຍການຕັດສິນໃຈຂອງເຈົ້າເປັນລັກສະນະຄໍາຖາມ.
  - ບາດກ້າວທີ 2 ການຮຽນຮູ້ເພີ່ມຕື່ມ
  - ບາດກ້າວທີ 3 ລາຍການທາງເລືອກຕ່າງໆ.
  - ບາດກ້າວທີ 4 ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ.
  - ບາດກ້າວທີ 5 ເລືອກການຕັດສິນໃຈ.
- ຮູບແບບການຕັດສິນໃຈກໍ່ໃຊ້ບໍ່ໄດ້ໝົດທຸກການຕັດສິນໃຈດອກ.
- ມັນກໍ່ເປັນການຍາກທີ່ຈະຕັດສິນໃຈເມື່ອເຮົາບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນເຫດການທີ່ປອດໄພ ຫຼື ເມື່ອເຮົາມີຄວາມຮູ້ສຶກຢ້ານກົວ.

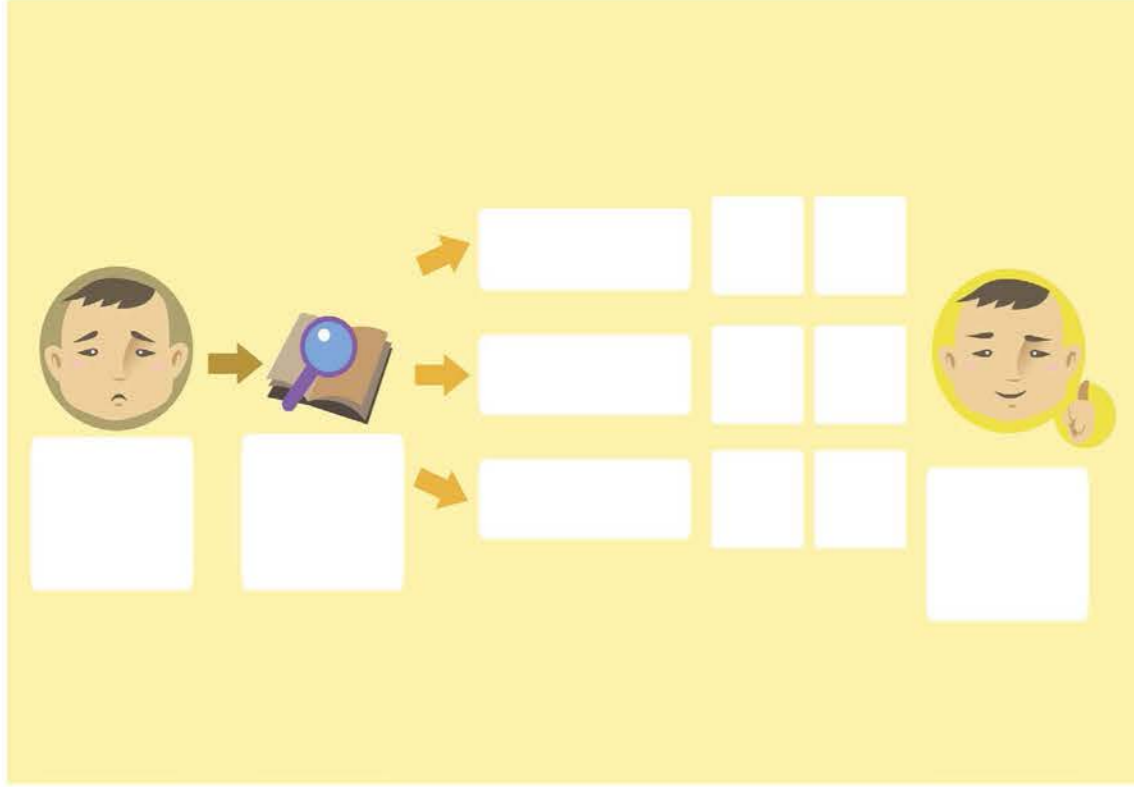
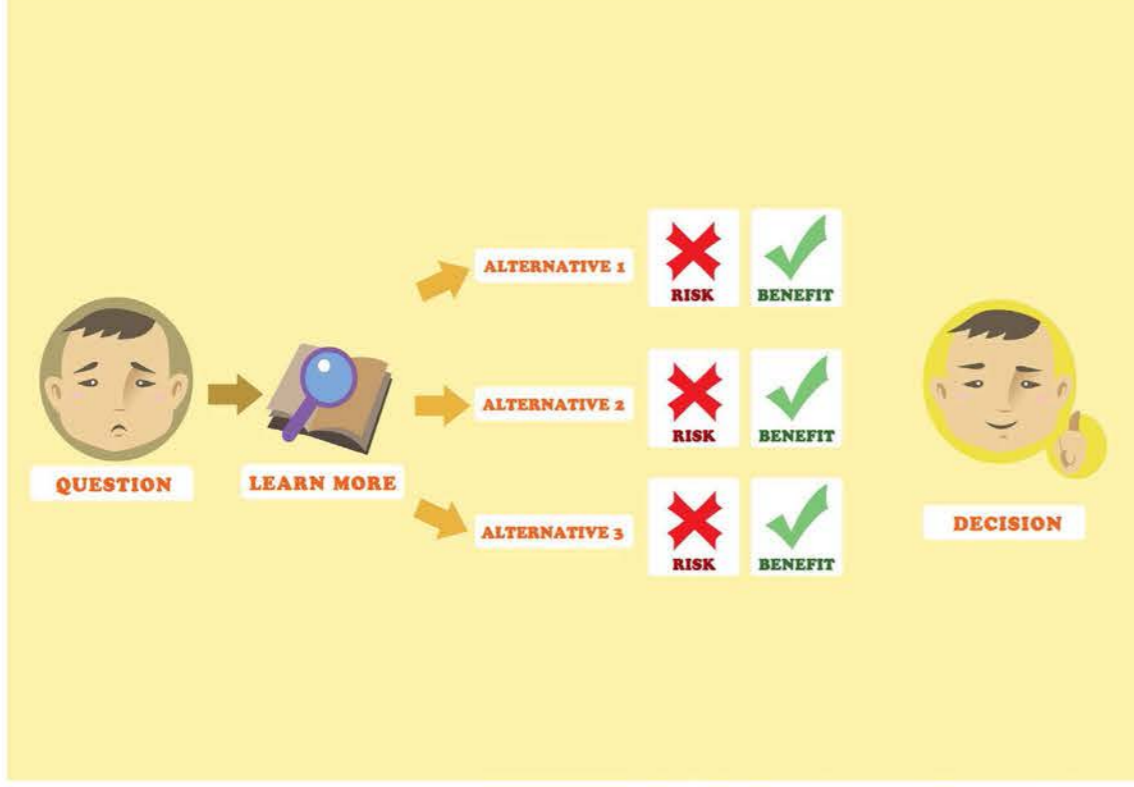
ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອງແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູ່ຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

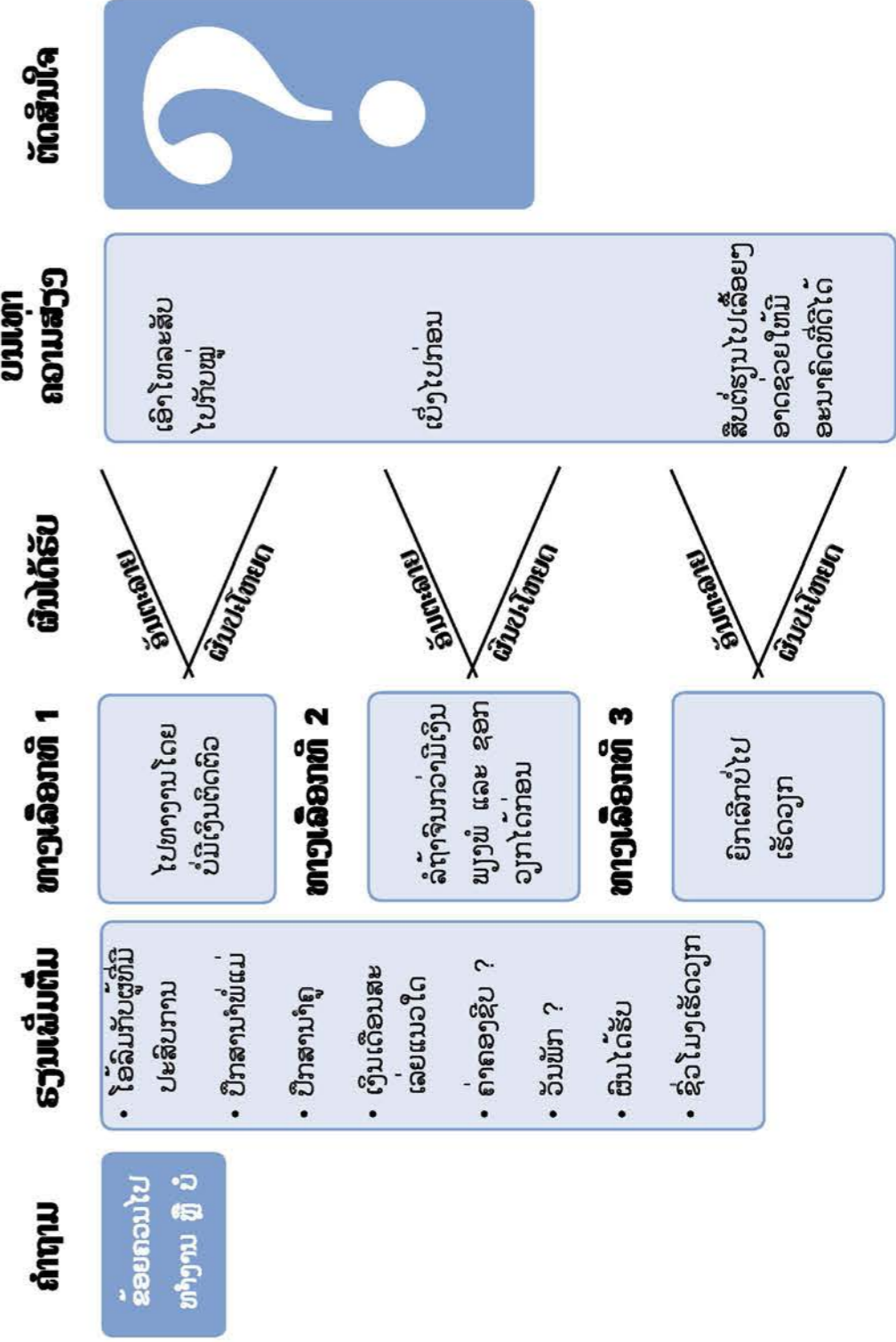
ຂອບໃຈນໍາທຸກຄົນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມພົບກັນໃນຄັ້ງໜ້າ.ທຸກໆຄົນແມ່ນຈະໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ 1 ດວງ.

(ຖ້າວ່າເດັກນ້ອຍໃນກຸ່ມຂອງເຈົ້າຫາກບໍ່ເຂົ້າໃຈກໍ່ຄວນອະທິບາຍໃຫ້ພວກເຂົາຕື່ມໃນບາດກ້າວຕໍ່ໄປ ຫາກອ່ານໜັງສືບໍ່ເປັນກໍ່ຕ້ອງເຮັດບາດກ້າວດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ໃຫ້ສໍາເລັດແຕ່ວ່າພວກເຮົາຕ້ອງຖາມໃຫ້ພວກເຂົາຄິດກ່ຽວກັບຮູບແບບການຕັດສິນໃຈເພື່ອທີ່ຈະເອົາໄປນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຕັດສິນໃຈຂອງພວກເຂົາ)

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສໍາເນົາແບບຢ່າງດັ່ງກ່າວນີ້ໃສ່ເຈ້ຍ ແລະ ບອກໃຫ້ພວກເຂົາຖືເອົາເມື່ອເຮືອນເພື່ອທີ່ຈະມີໂອກາດໄດ້ນໍາໃຊ້ກ່ອນບົດຮຽນໃໝ່ໃນມື້ຕໍ່ໄປ. ຖ້າພວກເຂົາມີເວລາກໍ່ໃຫ້ພວກເຂົາຕື່ມຮູບແບບການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຖືມາໃນບົດຮຽນຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

ແບບແຜນໃນການຕັດສິນໃຈ

19 ເອກະສານອ້າງອີງ 19 ຄ: ກໍລະນີສຶກສາສໍາລັບ ການຕັດສິນໃຈ

ເລື່ອງທີ 1

ນ. ເອັນ ມາຈາກຄອບຄົວໃຫຍ່ຄອບຄົວໜຶ່ງລາວອາໄສຢູ່ກັບພໍ່ແມ່, ພໍ່ເຖົ້າແມ່ເຖົ້າຂອງລາວ ແລະ ລາວ ມີເອື້ອຍອ້າຍນ້ອງຢູ່ 4 ຄົນ, ລາວເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ຮ້ານກິນດື່ມແຫ່ງໜຶ່ງຢູ່ໃນເມືອງ. ມີໜຶ່ງມິຄິນຜູ້ໜຶ່ງມາແນະນໍາ ຕົວຂອງເຂົາໃຫ້ລາວ ແລະ ເຂົາບອກວ່າເຂົາເຮັດວຽກຢູ່ໂຮງງານແຫ່ງໜຶ່ງທີ່ຢູ່ຕອນໃຕ້ຂອງປະເທດເຊິ່ງ ລາວສາມາດຊ່ວຍ ເອັນ ໄປເຮັດວຽກຮັບຈ້າງຫຍິບຜ້າຢູ່ທີ່ນັ້ນ. ລາວເວົ້າວ່າຈະຈ່າຍເງິນເດືອນທີ່ເໝາະສົມ, ແລະແລ້ວ ເອັນ ກໍຈະຕ້ອງຫາທີ່ພັກອາໄສດ້ວຍຕົວເອງ. ຊາຍຄົນນັ້ນໄດ້ເອົາເບີໂທຕິດຕໍ່ຂອງລາວໃຫ້ເອັນ, ເອັນມີພັນ້ອງຄົນໜຶ່ງທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເມືອງດຽວກັນເຊິ່ງລາວຫາກໍຮຽນຈົບມັດທະຍົມ ແລະ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ມີວຽກ ເຮັດ ລາວຕ້ອງການຢາກຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງ ແລະ ໂຮມເງິນເພື່ອສົ່ງໃຫ້ກັບພໍ່ແມ່ຂອງລາວ. ນ.ເອັນພະຍາ ຍາມຕັດສິນໃຈວ່າລາວຈະຍອມຮັບຂໍສະເໜີຂອງນາຍໜ້າ ຫຼື ບໍ່.

ເລື່ອງທີ 2

ທ. ດີ ມາຈາກຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກລາວເປັນພຽງແຕ່ສະມາຊິກຄົນໜຶ່ງໃນຄອບຄົວຜູ້ທີ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນ, ລາວໄດ້ຄະແນນດີ ແລະ ນາຍຄູຂອງລາວກໍຮັກແພງລາວຫຼາຍ ພໍ່ແມ່ຂອງລາວກໍເຮັດວຽກໜັກແຕ່ບໍ່ ໄດ້ຮັບເງິນ ຫຼາຍ. ລາວຕ້ອງການຢາກຊ່ວຍຄອບຄົວຂອງລາວແທ້ໆໃນການຫາເງິນ. ທ. ດີ ຍັງເຫຼືອ ໜຶ່ງປີທີ່ຈະຈົບຮຽນ, ລາວພະຍາຍາມຕັດສິນໃຈວ່າລາວຈະອອກໂຮງຮຽນເພື່ອໄປເຮັດວຽກກໍ່ສ້າງທີ່ບ້ານຕົນ ເອງ.

ບົດທີ 20: ການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມ

20

ບົດຮຽນດັ່ງກ່າວນີ້ຊ່ວຍເຈົ້າໃນການປະຕິບັດບາດກ້າວທີ2: ຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມຈາກແບບຢ່າງທີ່ນຳໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈ.

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ຄົ້ນຄວ້າຫຼາຍວິທີທາງໃນການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນ ຍ້າຍແຮງງານ, ໂດຍການຕັ້ງຄຳຖາມເພື່ອເຕືອນຕົນເອງໃນການຕັດສິນໃຈ.

ເວລາ: 75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ✦ ໃຊ້ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລະ ບິກຈຳນວນໜຶ່ງ
- ✦ ສຳເນົາ 20 ກ: ການຕັ້ງຄຳຖາມຕ່າງໆ ໃຫ້ສຳເນົາປະມານເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຜູ້ ເຂົ້າຮ່ວມ (ແຕ່ລະກຸ່ມຈະຕ້ອງໄດ້ແບ່ງເປັນຄູ່ເພື່ອນຳໃຊ້ຄຳຖາມດັ່ງກ່າວ).
- ✦ ປຶ້ມນ້ອຍຜູ້ນຳທາງທີ່ສະຫຼາດ

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ຄູຝຶກເອັນຊີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ແລ້ວຍົນເຈ້ຍລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ຄູຝຶກນຳໃຊ້ເກມທີ່ມີຢູ່ໃນລາຍການ.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ມີໃຜແດ່ໄດ້ຕື່ມຂໍ້ຄວາມໃສ່ແບບຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈໃນອາທິດແລ້ວນີ້? ຖ້າມີ ຈົ່ງເວົ້າສູ່ກັນຟັງວ່າພວກ ເຂົາໄດ້ເຮັດແນວໃດ

ການຮຽນເພີ່ມຕື່ມ

ຖ້າມີໃຜສາມາດອະທິບາຍ 5 ບາດກ້າວໃນການຕັດສິນໃຈ?

ມີ 5 ບາດກ້າວຄື:

- ບາດກ້າວທີ 1 . ອະທິບາຍການຕັດສິນໃຈຂອງເຈົ້າເປັນຄຳຖາມ.
- ບາດກ້າວທີ 2 . ການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມ
- ບາດກ້າວທີ 3 . ຊຽນລາຍການຕ່າງໆຂອງທາງເລືອກອອກມາ.
- ບາດກ້າວທີ 4 . ການປະເມີນຄວາມສູງ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ.
- ບາດກ້າວທີ 5 . ເລືອກເອົາການຕັດສິນໃຈ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາປຶ້ມຄູ່ມືການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພອອກມາ ແລະ ເບິ່ງບັນດາແບບຢ່າງອີກເທື່ອ ໜຶ່ງ.

ຈິ່ງອະທິບາຍຕື່ມອີກວ່າບົດຮຽນ 2 ຕອນທີ່ພວກເຮົາຈະໄດ້ຮຽນໃນຕໍ່ໜ້າແມ່ນພວກເຮົາຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ວິທີການລວບລວມຂໍ້ມູນ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາໃນການຕັດສິນໃຈນັ້ນແນວໃດ?

ພວກເຮົາຕ້ອງການຮຽນຮູ້ຫຍັງແດ່? ຂຽນຄໍາຖາມເຫຼົ່ານັ້ນອອກ

ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນ 4 ກຸ່ມ. ເອົາເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລະ ບົກໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຄິດເຖິງບັນດາຄໍາຖາມຕ່າງໆສິ່ງທີ່ພວກເຂົາຕ້ອງການຮູ້ຄໍາຕອບ ເພື່ອທີ່ຈະເອົາໄປນໍາໃຊ້ໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ, ແຕ່ລະກຸ່ມຈະໄດ້ເນັ້ນໜັກແລະ ສຸມໃສ່ຄໍາຖາມຕ່າງໆທີ່ພົວພັນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ. ແຕ່ລະກຸ່ມຈະຕ້ອງໄດ້ສຸມໃສ່ຫົວຂໍ້ດັ່ງລຸ່ມນີ້.

- ກຸ່ມທີ 1. ຕັ້ງຄໍາຖາມກ່ຽວກັບການຈະດໍາລົງຊີວິດຢູ່ປະເທດປາຍທາງແນວໃດ.
- ກຸ່ມທີ 2. ຕັ້ງຄໍາຖາມກ່ຽວກັບການເດີນທາງ (ຈະໄປທີ່ປະເທດປາຍທາງແນວໃດ, ຈະກັບມາໄດ້ແນວໃດ, ເມື່ອໄປເຖິງທີ່ໝາຍແລ້ວຈະມີການເຄື່ອນຍ້າຍໄປໃສ່ແດ່).
- ກຸ່ມທີ 3. ຕັ້ງຄໍາຖາມກ່ຽວກັບການເຮັດວຽກຕ່າງໆ.
- ກຸ່ມທີ 4. ຕັ້ງຄໍາຖາມກ່ຽວກັບການມີເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການເດີນທາງ.

ຫຼັງຈາກ 10 ນາທີ ຜ່ານໄປໃຫ້ພວກເຂົາເອົາຄໍາຖາມເຫຼົ່ານັ້ນມາສົນທະນາກັນ. ຖ້າຫາກວ່າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີຄໍາຖາມເພີ່ມເຕີມກໍ່ໃຫ້ພວກເຂົາຂຽນໃສ່ໃນລາຍການນັ້ນເລີຍ.

ຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບຄົນໃດຄົນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ, ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດຕອບຄໍາຖາມເລົ່ານັ້ນໄດ້. ບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນອາດແມ່ນ:

- ຄົນຜູ້ທີ່ເຄີຍເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານມາກ່ອນ.
- ພະນັກງານທ້ອງຖິ່ນ.
- ນາຍໜ້າຈັດທາງານ.
- ພະນັກງານໂຄງການ.

ບັນດາກຸ່ມເຫຼົ່ານັ້ນກໍ່ຈະໄດ້ໄປຍ້ຽມຢາມສະມາຊິກຄົນອື່ນໆຢູ່ໃນຊຸມຊົນ, ເພື່ອທີ່ຈະຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ, ຖ້າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຫາກຮູ້ຈັກກັບຄົນໃດຄົນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃນລາຍການທີ່ໄດ້ຂຽນມາຂ້າງເທິງນັ້ນທີ່ພວກເຂົາເຕັມໃຈຈະມາໂອ້ລົມນໍາ, ຖ້າພວກເຂົາຫວາງກໍ່ໃຫ້ເຮົາຕິດຕໍ່ກັບຄົນຜູ້ນັ້ນ. ຄູ່ຝຶກຄວນສຶກສາຄົນໃນຊຸມຊົນນັ້ນຜູ້ທີ່ອາດຕ້ອງການຢາກມາແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ ແລະ ປະສົບການກັບບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

ຂໍໃຫ້ອາສາສະມັກຄົນໜຶ່ງມາຂຽນຄໍາຖາມຕ່າງໆໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ເຊິ່ງພວກເຂົາສາມາດນໍາໄປພົບຄົນຜູ້ນັ້ນໄດ້. ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮັກສາເຈ້ຍດັ່ງກ່າວນີ້ໄວ້ ແລະ ສໍາເນົາເອົາໄວ້ຖືໄປນໍາເມື່ອພວກເຂົາໄປພົບຄົນຜູ້ນັ້ນເພື່ອທີ່ຈະໃຊ້ໄວ້ຖາມໃນບົດຮຽນຕໍ່ໜ້າ.

ການຝຶກຫັດກ່ຽວກັບການຖາມຄໍາຖາມ

ແບ່ງກຸ່ມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ເປັນຄູ່ເອົາສໍາເນົາເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 20 ກ: ຄໍາຖາມຕ່າງໆ ໃຫ້ອາສາສະມັກຄົນໜຶ່ງອານແບບຟອມດັ່ງກ່າວນັ້ນດັ່ງໆ.

ໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ຝຶກຫັດໃນການຖາມຄໍາຖາມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ໂດຍການນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບວ່າຈະຖາມຄໍາຖາມດັ່ງກ່າວນັ້ນແນວໃດ.

ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດແບ່ງເປັນກຸ່ມ 8-12 ຄົນ. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມກະກຽມການສະແດງບົດບາດສົມມຸດເປັນຜູ້ຊັກຊວນ. (ຖ້າມີຫຼາຍກວ່າ 2 ກຸ່ມພວກເຂົາກໍ່ສາມາດຫຼິ້ນເລື່ອງໜຶ່ງໄດ້ 2 ເທື່ອ).

ກຸ່ມທີ 1. ມີເພື່ອນສອງຄົນ, ຜູ້ໜຶ່ງໄດ້ເຂົ້າມາຫາອີກຜູ້ໜຶ່ງເພື່ອມາແນະນໍາວຽກຢູ່ທີ່ໂຮງງານປາກະປ່ອງທີ່ປະເທດໄທ, ມີເງິນເດືອນສູງ. ແລະ ລາວຄິດຢາກຈະອອກໂຮງຮຽນ ແລະ ຈະໄປຢືມເງິນ 300 ໂດລາເພື່ອຈ່າຍໃຫ້ນາຍໜ້າທີ່ຈະພາລາວໄປເຮັດວຽກດັ່ງກ່າວ. ເຈົ້າຈະແນະນໍາຊາຍຄົນນີ້ແນວໃດ?

ກຸ່ມທີ 2. ມີເພື່ອນ ຢູ່ 2 ຄົນ, ຜູ້ໜຶ່ງໄດ້ເຂົ້າມາຫາອີກຜູ້ໜຶ່ງເພື່ອແນະນໍາວຽກ. ຍິງຄົນນັ້ນລາວໄດ້ເຫັນການໂຄສະນາວຽກງານຕັດຫຍິບຢູ່ໃນໜັງສືພິມ, ມີເງິນເດືອນສູງ. ລາວບໍ່ຮູ້ວິທີຕັດຫຍິບແຕ່ວ່າຢູ່ໃນການໂຄສະນານັ້ນບໍ່ໄດ້ຕ້ອງການຜູ້ທີ່ມີປະສົບບການ. ການໂຄສະນາດັ່ງກ່າວກໍ່ບໍ່ໄດ້ໃຫ້ລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບວ່າໂຮງງານນັ້ນຕັ້ງຢູ່ໃສພຽງແຕ່ມີເປີໂທຂອງນາຍໜ້າທີ່ຕິດຢູ່ຢ່າງດຽວ. ເຈົ້າຈະແນະນໍາໃຫ້ຍິງຄົນນີ້ແນວໃດ?

ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມສ້າງການສະແດງບົດບາດສົມມຸດຂອງຕົນເອງ 5 ນາທີ ແລະ ແລ້ວກໍ່ໃຫ້ສະແດງໃຫ້ກັນເບິ່ງ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ຮູບແບບໃນການຕັດສິນໃຈສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານຕັດສິນໃຈວ່າຈະເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ຫຼື ບໍ່?
- ບາດກ້າວທີ 2 ຂອງແບບຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈແມ່ນການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມ.
- ເຈົ້າອາດຕ້ອງການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການດໍາລົງຊີວິດຢູ່ປະເທດປາຍທາງ, ຈະໄປທີ່ນັ້ນໄດ້ແນວໃດ, ຈະກັບມາໄດ້ແນວໃດ, ມີວຽກງານແບບໃດແດ່ທີ່ຢູ່ທີ່ນັ້ນ ແລະ ມີເອກະສານອັນໃດແດ່ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກະກຽມເພື່ອໄປເຮັດວຽກທີ່ນັ້ນ.
- ບຸກຄົນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ອາດຕອບຄໍາຖາມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໃຫ້ເຮົາໄດ້.
  - ຄົນຜູ້ທີ່ເຄີຍເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານມາກ່ອນ
  - ພະນັກງານທ້ອງຖິ່ນ
  - ນາຍໜ້າຈັດທາງານ.
  - ພະນັກງານໂຄງການ

ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອງແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູ່ຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ເຈົ້າຈະຕ້ອງໄດ້ນັດພົບກັນໃນສະໄມສອນເດັກເພື່ອທີ່ຈະນໍາໃຊ້ຄໍາຖາມຕ່າງໆ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ຕິດຕໍ່ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເພື່ອທີ່ຈະໃຫ້ພວກເຂົາຍືນຍັນເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່

20 ເອກະສານອ້າງອີງ 20 ກ: ການຕັ້ງຄຳຖາມ

ຄຳຖາມດັ່ງກ່າວແມ່ນອີງໃສ່ການເປັນກະບອກສູງໃນການປ່ຽນແປງເຄື່ອງມືດັ່ງກ່າວ.

ການແນະນຳຕ່າງໆ ຄວນປະຕິບັດໂດຍຫຼັກສູດການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພຂອງສະໂມສອນເດັກ ເມື່ອບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກ່າວເຖິງຄົນຜູ້ທີ່ຮຸ່ງຮູ້ກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ (ອີງໃສ່ຂໍ້ມູນດັ່ງລຸ່ມນີ້).

ການກະກຽມຕ່າງໆ

ຄວນເອົາໃຈໃສ່ໃນເວລາອັນເໝາະສົມໃນການເຂົ້າຫາຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ເບິ່ງວ່າທ້າວ ແລະ ນາງຈະເວົ້າກັນໃນກຸ່ມ. ຕົວຢ່າງວ່າ: ບໍ່ຄວນເຂົ້າຫາໃນເວລາທີ່ເຂົາກຳລັງເຮັດວຽກຢູ່ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຂົາມີບັນຫາກັບນາຍຂອງພວກເຂົາ. ບໍ່ຄວນເຂົ້າຫາຊາວນາຜູ້ທີ່ເຂົາອິດເມື່ອຍຈາກການເຮັດວຽກໜັກ.

ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບຈາບັນ

ການປົກປ້ອງຜູ້ທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍ.

- ບໍ່ຕ້ອງຖາມເຖິງອາດີດທີ່ຂົມຂືນຂອງເຂົາ.
- ບໍ່ໃຫ້ສຳພາດເດັກນ້ອຍ.

ປົກປ້ອງຜູ້ທີ່ມາຮ່ວມຢູ່ໃນສະໂມສອນເດັກ.

- ບໍ່ໃຫ້ນັດພົບກັບຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາ, ບາງເທື່ອເຂົາອາດບໍ່ພໍໃຈກັບຄຳຖາມດັ່ງກ່າວ(ຍົກຕົວຢ່າງ ບໍ່ຕ້ອງສຳພາດຜູ້ທີ່ພວກເຂົາອາດເປັນນາຍໜ້າ).
- ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ເດັກນ້ອຍຢູ່ກັບຜູ້ໃຫຍ່ໃນຫ້ອງໂດຍລຳພັງ.

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຕ້ອງມາຮ່ວມໂດຍສະໝັກໃຈ.

- ຈົ່ງບອກໃຫ້ຄົນຜູ້ທີ່ເຈົ້າຈະໄປຢ້ຽມນັ້ນເພື່ອຖາມຄຳຖາມຕ່າງໆ, ວ່າເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງມາ, ໃຜແດ່ມາກັບເຈົ້າ ແລະ ຄຳຖາມຂອງເຈົ້າແມ່ນຫຍັງ.
- ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂອງສະໂມສອນເດັກ ບໍ່ມາຮ່ວມກໍໄດ້ຖ້າພວກເຂົາບໍ່ຕ້ອງການຢາກຈະມາ.

ການເຄົາລົບຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາ.

- ຕ້ອງໃຫ້ຄວາມເຄົາລົບຕໍ່ກັບຜູ້ທີ່ຕອບຄຳຖາມຂອງເຈົ້າ.

ຄວນຫລີກລ່ຽງຄວາມຄາດຫວັງທີ່ບໍ່ເປັນຈິງ.

- ຜູ້ທີ່ຕອບຄຳຖາມຂອງເຈົ້າຄວນຮູ້ວ່າພວກເຂົາຈະບໍ່ໄດ້ຮັບເງິນ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆໃນວຽກດັ່ງກ່າວ.

ການເກັບຮັກສາຄວາມລັບ.

- ເມື່ອເຈົ້າຂຽນຄຳຕອບກໍບໍ່ຄວນໃຫ້ຂຽນຊື່ຂອງຜູ້ຕອບລົງໃສ່ ບໍ່ໃຫ້ໄປລົມກັບຄົນນອກກ່ຽວກັບຊື່ຂອງຜູ້ຕອບ.
- ຈົ່ງເຕືອນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າບໍ່ໃຫ້ໄປເລົ່າຕໍ່ ກ່ຽວກັບຄົນຜູ້ນັ້ນທີ່ໄດ້ເວົ້າອອກມາ.

ການຕັ້ງຄຳຖາມທີ່ດີ

ຕ້ອງຕັ້ງຄຳຖາມຢ່າງສຸພາບ.

- ຈົ່ງຂອບໃຈນຳຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ມາ.

ບໍ່ຕ້ອງຕັດສິນຄົນອື່ນ.

- ຄວນຫຼີກລ່ຽງສຳນຽງທີ່ເປັນການຕັດສິນ ບໍ່ຄວນສິ່ງສູງທີ່ເປັນການນາບຄູ່.

ຈົ່ງທຳຕົວໃຫ້ເປັນຜູ້ຟັງທີ່ດີ.

- ສະແດງຄວາມເມດຕາສົງສານຕໍ່ຜູ້ຖືກກ່າວຫາ ແລະ ສະແດງຄວາມສົນໃຈໃນແນວຄວາມຄິດຂອງພວກເຂົາ.
- ອະນຸຍາດໃຫ້ຜູ້ກ່າວຫາເວົ້າອອກມາທັງໝົດ.
- ຈົ່ງຄິດກ່ຽວກັບຄົນນັ້ນວ່າພວກເຂົາຕ້ອງການເວົ້າຫຍັງອອກມາ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ຖາມຄຳຖາມດ້ວຍຄວາມກະຈາງແຈ້ງ.

ຖາມຄຳຖາມຕໍ່ໄປເລີຍ.

- ຫາກຜູ້ຖືກກ່າວຫາໄດ້ເວົ້າໃນສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈ ສິ່ງທີ່ເຈົ້າຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເຂົ້າໃຈ ຫຼື ສິ່ງທີ່ເຈົ້າຕ້ອງການຢາກຮູ້ເພີ່ມຕື່ມ.

ຈົ່ງຈົດບັນທຶກໄວ້ໃຫ້ດີ.

- ຈົ່ງຂຽນໝົດທຸກຄຳເວົ້າຂອງຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາທີ່ພວກເຂົາໄດ້ເວົ້າອອກມາ. ກວດກາການຈົດບັນທຶກຂອງເຈົ້າກັບກຸ່ມເພື່ອກວດກາຄຳຕອບຢ່າງຈະແຈ້ງ.

ຈົ່ງບໍລິຫານເວລາ.

- ພະຍາຍາມໃຫ້ຖາມຄຳຖາມຂອງເຈົ້າໃຫ້ໝົດແຕ່ບໍ່ໃຫ້ລົມກັນເກີນກວ່າ 1 ຊົ່ວໂມງ.

21 ບົດທີ 21: ການຕັ້ງຄຳຖາມ

ໃນບົດຮຽນຕອນນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາປະຕິບັດການກັບບາດກ້າວທີ 2: ສຳລັບການຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມ ກ່ຽວກັບແບບຢ່າງທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຕັດສິນໃຈ.

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດໃນການຊອກຫາຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕ່າງໆ ແລະ ທັກສະໃນການສຳພາດເພື່ອຮຽນຮູ້ເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ, ເພື່ອເຕືອນຕົນເອງໃນການຕັດສິນໃຈ.

ເວລາ: 75 ນາທີ

ການກະກຽມ

ຄູຝຶກຄວນນັດພົບກັບບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຜູ້ທີ່ພວກເຮົາຮູ້ກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ (ດັ່ງທີ່ກ່າວໄວ້ໃນບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາ). ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວນີ້ສາມາດເວົ້າກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ແຕ່ວ່າບໍ່ຄວນເວົ້າກ່ຽວກັບຄວາມສູງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ອຸປະກອນ

- ❖ ສຳເນົາຄຳຖາມຕ່າງໆ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມພົດທຸກຄົນ ເຊິ່ງຄຳຖາມເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນແຕ່ລະກຸ່ມໄດ້ຂຽນໄວ້ໃນບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາແລ້ວ.
- ❖ ສຳເນົາ 21 ກ: ການຕັ້ງຄຳຖາມຕ່າງໆ ໃຫ້ພໍກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ຖ້າຫາກຄົນຜູ້ນີ້ບໍ່ສາມາດມາຮ່ວມໃນສະໄມສອນເດັກຂອງພວກເຮົາ ກໍ່ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄປຫາເຂົາເອງ.

ຖ້າກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວບໍ່ເກີດຕາມທີ່ເຮົາເຄີຍຈັດເປັນປົກກະຕິ, ກໍ່ໃຫ້ໂທຫາຫຼືໄປຢ້ຽມຢາມກຸ່ມສະມາຊິກຂອງສະໄມສອນເດັກພົດທຸກຄົນເພື່ອລາຍງານໃຫ້ພວກເຮົາກ່ຽວກັບການນັດປະຊຸມໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

ກ່ອນມີປະຊຸມນີ້ໜຶ່ງກໍ່ໃຫ້ໂທຫາບຸກຄົນທີ່ເຈົ້າຈະໄປພົບເພື່ອນັດກັບເຂົາວ່າເຈົ້າຈະໄປຫາເຂົາ.

ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າຈົ່ງສຳເນົາຄຳຖາມຕ່າງໆ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດເພື່ອນຳໄປພົບຄົນຜູ້ນັ້ນ.

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ. ຍິນເຈັຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໂດຍການນຳໃຊ້ເກມໃນລາຍການທີ່ມີຢູ່.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ກ່ອນທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄປພົບຜູ້ທີ່ຖືກສຳພາດກໍ່ໃຫ້ພວກເຮົາອ່ານຄຳຖາມພວກເຮົາຄືນອີກເທື່ອໜຶ່ງ ແລະ ອ່ານຄຳຖາມຈາກ ເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 21 ກ: ຄຳຖາມຕ່າງໆທົດສອບອ່ານຄຳຖາມໃຫ້ກຸ່ມຟັງດັງໆ.

ການຕັ້ງຄຳຖາມ

ບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດກ່ຽວກັບສະມາຊິກຢູ່ໃນຊຸມຊົນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດຕອບຄຳຖາມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ, ໃນບົດຮຽນດັ່ງກ່າວພວກເຮົາໄດ້ກະກຽມລາຍຊື່ຂອງບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນຜູ້ທີ່ພວກເຮົາຮູ້ກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ແລະ ຍັງໄດ້ກະກຽມກ່ຽວກັບລາຍການຂອງຄຳຖາມຕ່າງໆ.

ຄູຝຶກຈະຕ້ອງໄດ້ຕິດຕໍ່ຫາຄົນຜູ້ທີ່ເຂົາຮູ້ກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ. ຖ້າພວກເຮົາໄດ້ມີການນັດເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ເພື່ອທີ່ຈະໄດ້ປຶກສາຫາຫລືແລ້ວ ແລະ ອະທິບາຍກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງທີ່ຈະໄດ້ໄປພົບ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ຕິດຕໍ່ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ: ຕາຕະລາງຂອງການປະຊຸມຖືກກຳນົດໄວ້ຢ່າງຄັກແນ່.

ຄູຝຶກຄວນພົບກັບບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງໜ້ອຍ 20 ນາທີ ກ່ອນທີ່ຈະໄປພົບຄົນຜູ້ທີ່ເຂົາຮູ້ກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ຈົ່ງອ່ານເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 21 ກ: ການຖາມຄຳຖາມຢູ່ໃນກຸ່ມ. ເອົາສຳເນົາຂອງຄຳຖາມຕ່າງໆທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຂຽນໃນອາທິດທີ່ຜ່ານມາໃຫ້ແຕ່ລະຄົນ.

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຈະໄດ້ຖາມຄຳຖາມດ້ວຍຕົວຂອງພວກເຮົາເອງ ໂດຍອີງໃສ່ເອກະສານແນະນຳຈາກເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 21 ກ: ຄຳຖາມຕ່າງໆ

ໃນລະຫວ່າງການສຳພາດ ຢາກແນະນຳໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮູ້ໃນການຕັ້ງຄຳຖາມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມຄູຝຶກຕ້ອງຮັກສາບຸກຄົນນັ້ນໃນເມື່ອທີ່ພວກເຮົາໂອ້ລົມນຳ, ຖ້າບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຖາມຄຳຖາມທີ່ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນມີຄວາມຮູ້ສຶກບໍ່ສະບາຍໃຈ ຫຼື ໂສກເສົ້າ ຄູຝຶກກໍ່ຄວນຄ່ອຍແນະນຳໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມປ່ຽນຄຳຖາມໃໝ່.

ການສົນທະນາແມ່ນຕ້ອງຢູ່ໃນລະຫວ່າງ 30 ນາທີ ຫຼື 1 ຊົ່ວໂມງ. ການສົນທະນາບໍ່ໃຫ້ສືບຕໍ່ເນື່ອງເກີນ 1 ຊົ່ວໂມງ.

ມັນຈະມີປະໂຫຍດຫຼາຍສຳລັບຜູ້ທີ່ຍັງນ້ອຍໃນການຮຽນຮູ້ກັບຜູ້ທີ່ເຂົາມີປະສົບການໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ. ດັ່ງນັ້ນ ຖ້າຍັງມີເວລາເຫຼືອຢູ່ກໍ່ໃຫ້ບັນດາກຸ່ມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສຳພາດຫຼາຍກວ່າ 1 ຄົນໃນວິທີດຽວກັນນັ້ນ. ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າຄວນຂອບໃຈຜູ້ທີ່ຕອບຄຳຖາມຂອງພວກເຮົາ ແລະ ທີ່ໄດ້ເສຍສະຫຼະເວລາມາໂອ້ລົມກັບພວກເຮົາໃນນີ້.

22 ບົດທີ 22: ການນຳໃຊ້ລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍ ແຮງງານທີ່ປອດໄພ

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດມີຄວາມເຂົ້າໃຈວິທີການວາງເພື່ອໃຫ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ ແລະ ສາມາດກຳນົດທາງເລືອກຕ່າງໆໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ, ເພື່ອຮັກສາໃຫ້ພວກເຂົາມີຄວາມປອດໄພ.

ເວລາ: 75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ✦ ປຶ້ມຄູ່ມືນ້ອຍຜູ້ນຳທາງທີ່ສະຫຼາດ.
- ✦ ເອກະສານອ້າງອີງ: 22 ກ: ລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ

ການແນະນຳ: ຍືນດີຕ້ອນຮັບ: ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຍືນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ: ໂດຍການນຳໃຊ້ເຕມຢູ່ໃນລາຍການ.

ທວນຄືນບົດຮຽນ: ມີໃຜແດ່ໄດ້ມີຄວາມຕື່ນເຕັ້ນກ່ຽວກັບການສຳພາດໃນຄັ້ງທີ່ຜ່ານມາ.

ພວກເຂົາໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຊີວິດຂອງເຂົາເອງບໍ?

ມີໃຜແດ່ທີ່ໄດ້ຄິດເຖິງຄືນອີ່ນື່ງທີ່ເຈົ້າໄດ້ຖາມຄຳຖາມກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ

ລາຍການທີ່ໃຊ້ໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ

ລາຍການດັ່ງກ່າວ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮູ້ຈັກວິທີການໃນການວາງແຜນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ.

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາປຶ້ມຄູ່ມືການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ ແລະ ເປີດປຶ້ມໄປທີ່ໜ້າລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພແລ້ວ ໃຫ້ອາສາສະໝັກຄືນໜຶ່ງອ່ານດັ່ງໆ.

ອະທິບາຍຕື່ມອີກວ່າລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ ຈະບໍ່ໄດ້ຕື່ມໃສ່ໃນບົດຮຽນຕອນນີ້ມັນໄດ້ຖືກອອກແບບມາເພື່ອຊ່ວຍພວກເຂົາເມື່ອພວກເຂົາຄິດຈະວາງແຜນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ. ນີ້ກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າຖ້າພວກເຂົາຈະຄິດ, ໃນອະນາຄົດພວກເຂົາຈະວາງແຜນເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານພວກເຂົາຄວນຕື່ມໃສ່ລາຍການດັ່ງກ່າວນີ້ກ່ອນ.

ຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ຖາມບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ:

- ມີຄຳຖາມອັນໃດບໍ່ທີ່ເຈົ້າຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ?
- ບັນດາຄຳຖາມຕ່າງໆສາມາດຊ່ວຍເຈົ້າໃນການກະກຽມການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານບໍ?
- ມີອັນໃດທີ່ເປັນອຸປະສັກໃນການນຳໃຊ້ລາຍການດັ່ງກ່າວນີ້?

- ພວກເຂົາສາມາດເອົາຊະນະກັບອຸປະສັກດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ແນວໃດ?
- ເຈົ້າໄດ້ເອົາຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວນີ້ມາຈາກໃສໃນການຕື່ມໃສ່ລາຍການນີ້?
- ເຈົ້າສາມາດເອົາຂໍ້ມູນຈາກແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນກ່ອນໆບໍ່, ອຳນາດການປົກຄອງ, ບັນດາຄູອາຈານ ຫຼື ພະນັກງານໂຄງການຄົນໃດຄົນໜຶ່ງ.
- ເຈົ້າໄດ້ເອົາລາຍການນີ້ເລົ່າສູ່ຄອບຄົວຟັງຢູ່ບໍ?

ຖ້າວ່າຂ້ອຍບໍ່ສາມາດຫາຂໍ້ມູນຈາກລາຍການດັ່ງກ່າວນີ້ ຂ້ອຍຄວນເຮັດແນວໃດ?

ຖ້າເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາຂໍ້ມູນຈຳນວນໜຶ່ງ.

ລາຍການດັ່ງກ່າວເປັນເຄື່ອງມືໃນການແນະນຳ ມີແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຫຼາຍຄົນບໍ່ສາມາດຊອກຂໍ້ມູນທັງໝົດໄດ້ເພື່ອທີ່ຈະມາຕື່ມໃສ່ລາຍການດັ່ງກ່າວກ່ອນທີ່ພວກເຂົາຈະເດີນທາງໄປ ແຕ່ມີຫຼາຍຄຳຖາມຢູ່ໃນລາຍການດັ່ງກ່າວທີ່ຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານສາມາດຕອບໄດ້ແລະ ມັນຈະມີຄວາມປອດໄພກວ່າຖ້າພວກເຂົາຈະໄປ

ຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາຂໍ້ມູນໄດ້ໝົດ ຫຼື ຂໍ້ມູນທັງໝົດ

ແຕ່ຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາຂໍ້ມູນໄດ້ໝົດ ຫຼື ເກືອບໝົດທຸກອັນຕາມລາຍການດັ່ງກ່າວທີ່ກ່າວໄວ້ນັ້ນ ນີ້ແລະເປັນສັນຍານເຕືອນອັນໜຶ່ງທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ທ່ານຕິກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຂອງການຖືກຄ້າມະນຸດ.

ການນຳໃຊ້ຄຳສິນທະນາຫຼາຍຢ່າງໃນແບບຢ່າງຂອງການຕັດສິນໃຈ, ຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆຈະເປັນຜົນອັນຍິ່ງໃຫຍ່ເກີນກວ່າຜົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບ.

ຖ້າເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາຂໍ້ມູນທັງໝົດ ພວກເຂົາຄວນພິຈາລະນາທາງເລືອກອື່ນໆກ່ອນທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ທາງເລືອກອື່ນໆເພື່ອການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ

ໃຫ້ບອກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເມື່ອພວກເຂົາຈະຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບວ່າຈະເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຫຼືບໍ່? ບາງຄັ້ງມັນກໍ່ຍາກໃນການຄິດທາງເລືອກຕ່າງໆ. ໃຫ້ບອກກັບແຕ່ລະກຸ່ມອີກວ່າມັນມີປະໂຫຍດຫຼາຍໃນການພິຈາລະນາທາງເລືອກເຫຼົ່ານັ້ນ (ອ່ານທາງເລືອກດັ່ງກ່າວດັ່ງໆ ໃຫ້ກຸ່ມອື່ນຟັງ).

ການທ່ວງເວລາກ່ອນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ຈິ່ງຖາມຕົວເຈົ້າເອງວ່າ: ສະພາບແວດລ້ອມຄອບຄົວຂອງເຈົ້າໄດ້ຜັກດັນໃຫ້ເຈົ້າມີການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໂລດບໍ່? ຖ້າບໍ່ເປັນເຊັ່ນນັ້ນ, ມັນເປັນສິ່ງທີ່ດີຫຼາຍທີ່ຄວນຈະທ່ວງເວລາກ່ອນທີ່ຈະມີການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ຈິ່ງລໍຖ້າຈົນກະທັ້ງເຈົ້າມີອາຍຸເກີນ 16 ປີ ໃນຫຼາຍໆປະເທດມັນຜິດກົດໝາຍແຮງງານຖ້າວ່າເຈົ້າມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 16 ປີ ຈະມາເຮັດວຽກເຕັມຊົ່ວໂມງ. ເຊັ່ນດຽວກັນຖ້າເຈົ້າລໍຖ້າຈົນເຈົ້າເຕີບໃຫຍ່ເຈົ້າກໍ່ຈະຮູ້ໂລກກ້ວາງຫຼາຍຂຶ້ນຕື່ມອີກ ແລະ ເປັນຄົນທີ່ສະຫຼາດຂຶ້ນ. ຖ້າເຈົ້າຫາກສາມາດລໍຖ້າຈົນກະທັ້ງອາຍຸຂອງເຈົ້າໄດ້ 18 ປີ ຍິ່ງເປັນການດີທີ່ສຸດສຳລັບເຈົ້າ.

(ບັນດາຄູຝຶກ ຄວນເຕືອນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນເກນອາຍຸທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານພາຍໃນປະເທດຂອງຕົນເອງ ແລະ ອາຍຸທີ່ອະນຸຍາດໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໄປຕ່າງປະເທດແມ່ນ 18 ປີ).

ການໃຊ້ເວລາຮຽນຢູ່ໂຮງຮຽນເປັນເວລາດົນ.

ຖ້າເຈົ້າຫາກໃຊ້ເວລາຮຽນຢູ່ໂຮງຮຽນເປັນເວລາດົນ ເຈົ້າກໍ່ຈະໄດ້ຮັບການສຶກສາຫຼາຍຂຶ້ນ. ເລື່ອງນີ້ກໍ່ຈະໃຫ້

ບົດທີ 22 ກ: ລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍ ແຮງງານທີ່ປອດໄພ

22

ເຈົ້າສາມາດສະມັກເຮັດວຽກທີ່ດີໄດ້, ໂດຍສະເພາະຖ້າເຈົ້າຮຽນຮູ້ທັກສະຕ່າງໆເຊັ່ນວ່າ: ທັກສະໃນການນຳໃຊ້ ຄອມພິວເຕີ, ຮຽນຮູ້ພາສາຈີນ, ພາສາໄທຫຼື ພາສາອັງກິດຢູ່ທີ່ໂຮງຮຽນ, ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ເຈົ້າເຂົ້າ ໃຈເຖິງເອກະສານຕ່າງໆ ຫຼື ສັນຍາແຮງງານອີກດ້ວຍ.

ຕ້ອງຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບທັກສະວິຊາຊີບຈຳນວນໜຶ່ງສາກ່ອນ.

ກ່ອນອື່ນໝົດຊອກຫາໂຮງງານອຸດສາຫະກຳບ່ອນທີ່ເຂົາມີການຈ້າງງານຫຼາຍໆຄົນ ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຄິດຢາກຈະ ໄປເຮັດ, ຖ້າມີໂຮງງານຕັດຫຍິບເຈົ້າກໍຈະຕ້ອງໄດ້ຮຽນຫຍິບກ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປ, ຖ້າມີໂຮງງານປະກອບລົດ ຍົນເຈົ້າກໍຕ້ອງໄດ້ຮຽນຫຼັກສູດເປັນຊ່າງແປງລົດສາກ່ອນ.

ການຂຽນບັນທຶກປະຈຳວັນ

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ແຕ່ມຸ່ງກ່ຽວກັບໄພອັນຕະລາຍທີ່ບັນດາຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານອາດຈະປະເຊີນ ຖ້າພວກເຂົາຫາກບໍ່ມີຂໍ້ມູນຢູ່ໃນລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ເຈົ້າຄວນຂຽນຕື່ມໃສ່ລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານກ່ອນທີ່ຈະເດີນທາງ.
- ຖ້າເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາຂໍ້ມູນໄດ້ໝົດຢູ່ໃນລາຍການດັ່ງກ່າວ ສິ່ງນີ້ ແລະ ເປັນສັນຍານເຕືອນໄພອັນ ໜຶ່ງທີ່ອາດເຮັດໃຫ້ເຈົ້າຕົກຢູ່ໃນຄວາມສູງຂອງການຖືກຄ້າມະນຸດໄດ້.
- ຖ້າເຈົ້າບໍ່ສາມາດພົບຂໍ້ມູນທັງໝົດໄດ້ ເຈົ້າກໍຄວນພິຈາລະນາທາງເລືອກດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ເຊັ່ນ.
  - ການທ່ວງເວລາຂອງການເດີນທາງ
  - ການໃຊ້ເວລາເພື່ອຮຽນໜັງສືໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.
  - ການຮຽນຮູ້ທັກສະວິຊາຊີບບາງສາຍໃດສາຍໜຶ່ງສາກ່ອນ.

ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອບແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູ່ຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງ ບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈທຸກໆຄົນທີ່ມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້, ພົບກັນໃນອາທິດໜ້າ, ທຸກໆທີ່ມາຮ່ວມແມ່ນໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ 1 ດວງ.

ການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານສາມາດເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາພົບກັບສິ່ງທີ່ດີ ແລະ ບໍ່ດີ. ມັນສາມາດເຮັດໃຫ້ຄົນໜຸ່ມນ້ອຍ ມີວຽກເຮັດງານທຳແລະສ້າງຊີວິດທີ່ດີກ່ວາ. ລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພສະບັບນີ້ ໄດ້ຖືກອອກ ແບບເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຄົນເຮົາຮູ້ຜູ້ທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໄປຢ່າງມີຄວາມປອດໄພ, ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຂົາສາມາດ ໄດ້ຮັບໂອກາດໂດຍບັດສະຈາກການຖືກຫລອກລວງ ຫຼື ການຊຸດຮີດແຮງງານໄດ້.

ຈົ່ງຕອບຄຳຖາມເລົ່ານີ້ເມື່ອເຈົ້າເລີ່ມຕົ້ນສົນທະນາກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໄປຫາວຽກເຮັດຢູ່ ນອກປະເທດຂອງເຈົ້າ. ຈົ່ງສົນທະນາຄຳຖາມເລົ່ານີ້ກັບຄອບຄົວຂອງເຈົ້າ.

ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບປະເທດປາຍທາງຂອງເຈົ້າ	ເຮັດ	ບໍ່ຮູ້
ເຈົ້າຮູ້ບໍ່ເຈົ້າຈະໄປໃສ? ຖ້າຮູ້ຈົ່ງຂຽນຊື່ຂອງເມືອງໃສ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້:		
ເຈົ້າຮູ້ຈັກກັບໃຜແດ່ຢູ່ທີ່ເມືອງບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປນັ້ນ?		
ເຈົ້າມີເບີໂທຕິດຕໍ່ຂອງຜູ້ທີ່ເຈົ້າຮູ້ຢູ່ໃນເມືອງນັ້ນບໍ?		
ເຈົ້າສາມາດໂທຫາເຂົາເພື່ອວາງແຜນໃຫ້ເຂົາມາພົບເຈົ້າເມື່ອເຈົ້າໄປເຖິງໄດ້ບໍ?		
ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການເດີນທາງ.	ເຮັດ	ບໍ່ຮູ້
ເຈົ້າຮູ້ບໍ່ເຈົ້າຈະກັບບ້ານເຈົ້າໄດ້ແນວໃດເມື່ອເຈົ້າຢຸດເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນ ?		
ເຈົ້າຮູ້ບໍ່ວ່າ ຄ່າເດີນທາງກັບເທົ່າໃດ ຈົ່ງຂຽນຈຳນວນເງິນໃສ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້ _____		
ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຢູ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກນັ້ນ ມີໜຶ່ງຈະໝົດເທົ່າໃດຖ້າຍັງບໍ່ມີວຽກເຮັດ ເມື່ອເຮົາໄປຮອດ? ຈົ່ງຂຽນຈຳນວນເງິນດັ່ງກ່າວນັ້ນລົງ _____		
ເຈົ້າມີເງິນພຽງພໍທີ່ຈະກັບບ້ານໄດ້ບໍ່ແລະອາໄສຢູ່ທີ່ນັ້ນໄດ້ຈັກໄລຍະໜຶ່ງບໍ?		
(ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າມັນເປັນສິ່ງທີ່ອັນຕະລາຍທີ່ສຸດຖ້າເຈົ້າຍິມເງິນນຳນາຍໜ້າ ຫຼື ນາຍຈ້າງເພື່ອທີ່ຈະໃຊ້ໃນ ການເດີນທາງ, ຖ້າຫາກເຈົ້າຕົກເປັນລູກໜີ້ຂອງພວກເຂົາແລ້ວມັນຈະເປັນອັນຕະລາຍເມື່ອເຈົ້າໄປເຮັດ ວຽກ ໂດຍທີ່ເຈົ້າເປັນໜີ້ຜູ້ຈັດທາງານ ຫຼື ນາຍຈ້າງ).		
ເຈົ້າຈະເດີນທາງໄປກັບໝູ່ເພື່ອນຂອງເຈົ້າບໍ ?		
ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບວຽກງານ	ເຮັດ	ບໍ່ຮູ້
ເຈົ້າຮູ້ຈັກກັບໃຜແດ່ຄົນຜູ້ທີ່ເຂົາໄດ້ເຮັດວຽກກັບຜູ້ທີ່ຈັດທາງານຄົນນີ້ມາກ່ອນບໍ?		
ຜູ້ທີ່ເຂົາໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນ ບາງຄັ້ງພວກເຂົາກໍໄດ້ມາຍ້າມຢາມບ້ານຢູ່ບໍ ?		
ບຸກຄົນຜູ້ທີ່ໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນໄດ້ໂທຫາຄອບຄົວຢູ່ບໍ?		
ວຽກງານດັ່ງກ່າວນີ້ຄ້າຍຄືກັນກັບວຽກທີ່ເຈົ້າໄດ້ຍິນມາບໍ?		
ເງິນເດືອນກໍໄດ້ເທົ່າກັນກັບຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຄົນອື່ນໆທີ່ເຈົ້າໄດ້ຮູ້ຈັກຜ່ານມາຢູ່ບໍ? (ມັນຟັງຄ້າຍຄືກັນວ່າ ເກີນຄວາມຈິງບໍ? ມັນອາດຈະຕົວະບໍ?)		

ຄົນຜູ້ທີ່ຈະຫາວຽກໃຫ້ເຈົ້າເຮັດໄດ້ບອກຊື່ສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກນັ້ນບໍ່? ຈົ່ງຂຽນຊື່ບໍລິສັດນັ້ນໃສ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ຖ້າຫາກວ່າເຂົາບອກ_____

ພວກເຂົາສາມາດບອກທີ່ຢູ່ ແລະ ເບີໂທລະສັບຂອງບໍລິສັດນັ້ນໃຫ້ກັບເຈົ້າບໍ່? ຈົ່ງຂຽນຊື່ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວໃສ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້_____

ເຈົ້າສາມາດເຂົ້າໃຊ້ອິນເຕີເນັດເພື່ອເບິ່ງເບິ່ງຊື່ບໍລິສັດນັ້ນທາງອິນເຕີເນັດກ່ອນ?

ເຈົ້າມີສັນຍາແຮງງານບໍ່?

ຖ້າເຈົ້າບໍ່ມີສັນຍາແຮງງານ, ເຈົ້າກໍສາມາດໂອ້ລົມກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂສໍາລັບວຽກງານຂອງເຈົ້າ?

ເຈົ້າສາມາດອ່ານແລະເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນສັນຍາຕ່າງໆຢ່າງຖີ່ຖ້ວນແລ້ວບໍ່?

ເຈົ້າຕົກລົງໃນເງື່ອນໄຂທີ່ສັນຍາໄດ້ລະບຸໄວ້ທຸກຂໍ້ແລ້ວບໍ່?

ເອກະສານຕ່າງໆ.

ຖ້າເຈົ້າມີຈຸດປະສົງຢາກເດີນທາງໄປປະເທດໃດໜຶ່ງ ເຈົ້າມີໜັງສືເດີນທາງ ແລະ ວີຊາໃຫ້ເຂົ້າປະເທດນັ້ນແລ້ວບໍ່?

ຄົນຜູ້ທີ່ເຮົາຈະຕິດຕໍ່ຫາ

ເຈົ້າໄດ້ຖືເບີໂທຕິດຕໍ່ຂອງຜູ້ປົກຄອງໄປກັບເຈົ້າບໍ່ ເພື່ອທີ່ເຈົ້າຈະສາມາດໂທຫາຄອບຄົວຂອງເຈົ້າໃນເມື່ອເຈົ້າຢູ່ໃນລະຫວ່າງທາງ ຫຼື ອື່ນໆ?

ເຈົ້າຮູ້ອົງການໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຄົນໃດໜຶ່ງບໍ່ ເພື່ອເຈົ້າຈະໄດ້ຕິດຕໍ່ຫາຢູ່ໃນເມື່ອອື່ນໆ ປະເທດອື່ນ. ຖ້າມີບາງສິ່ງບາງຢ່າງທາກເກີດຜິດພາດຂຶ້ນ ແລະ ເຈົ້າຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອເພື່ອຄວາມປອດໄພ?

ຈົ່ງຕື່ມແນວຄວາມຄິດຂອງບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃສ່ຫ້ອງນີ້ ຕົວຢ່າງສະເພາະຂອງປະເທດໃຜມັນ

ຖ້າເຈົ້າຮູ້ຄຳຕອບຫຼາຍເທົ່າໃດ ຍິ່ງເຮັດໃຫ້ແຜນການເດີນທາງຂອງເຈົ້າ ຍິ່ງປອດໄພຂຶ້ນຫຼາຍເທົ່ານັ້ນ.

ໄດ້	ບໍ່ຮູ້
ໄດ້	ບໍ່ຮູ້

ບົດທີ 23: ການຮັກສາຄວາມປອດໄພ ໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ 23

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຍຸດທະສາດໃນການຮັກສາຄວາມປອດໄພໃນລະຫວ່າງທີ່ພວກເຂົາມີການເດີນທາງເພື່ອເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ

ເວລາ: 75 ນາທີ

- ອຸປະກອນ**
- ❖ ບັນຊີມີການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
  - ❖ ອ້າງອີງເອກະສານ 23 ກ: ລາຍການເດີນທາງທີ່ປອດໄພ ແລະ 23 ຂ: ເອກະສານທີ່ສໍາຄັນ.
  - ❖ ປ້າຍຫ້າມອັນຈາກ 23 ຄ: ປ້າຍຫ້າມຕ່າງໆສໍາລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

ການແນະນຳ:

ຍືນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຍືນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໂດຍການນໍາໃຊ້ເກມທີ່ມີຢູ່ໃນລາຍການ.

ຫວນຄືນບົດຮຽນ:

ໃນບົດຮຽນ 2-3 ຕອນທີ່ຜ່ານມາພວກເຮົາໄດ້ເວົ້າແບບຢ່າງໃນການຕັດສິນໃຈ. ມີໃຜແດ່ສາມາດບອກໄດ້ບໍ່ວ່າໃນບາດກ້າວທີ 5 ຂອງແບບທີ່ໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈແມ່ນຫຍັງ? ເຈົ້າໄດ້ນໍາເອົາບາດກ້າວເຫຼົ່ານັ້ນໄປນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຈົ້າບໍ່?

ການຮັກສາຄວາມປອດໄພໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ

ຖ້າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ປະຕິບັດຕາມໝົດທຸກບາດກ້າວດັ່ງກ່າວແລ້ວ ແລະ ໄດ້ຕັດສິນໃຈໃນການເຄື່ອນຍ້າຍ, ຕໍ່ໄປນີ້ພວກເຂົາຕ້ອງການຢາກຈະຮູ້ເພື່ອທີ່ຈະເດີນທາງໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພນັ້ນແມ່ນເຮັດແນວໃດ.

ຈົ່ງບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕື່ມອີກວ່າ ກ່ອນທີ່ພວກເຂົາຈະມີການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ, ພວກເຂົາຄວນຕື່ມໃສ່ລາຍການດັ່ງກ່າວນັ້ນໃຫ້ໝົດສາກອນ: ການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພທີ່ພວກເຂົາໄດ້ໂອ້ລົມກັນໃນລະຫວ່າງບົດຮຽນ 2-3 ຕອນທີ່ຜ່ານມາ ແລະ ແລ້ວໃຫ້ພວກເຂົາເລືອກເອົາແລະທໍ່ເອົາເອກະສານທີ່ສໍາຄັນຂອງພວກເຂົາໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງບັນຊີເອກະສານຄູ່ມື ແລະ ເປີດໄປທີ່ໜ້າລາຍການ: ເອກະສານທີ່ຈໍາເປັນ.

ອະທິບາຍຕື່ມອີກວ່າລາຍການເອກະສານທີ່ຈໍາເປັນພວກເຂົາຕ້ອງການຈະເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ຈົ່ງຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າມີໃຜແດ່ຈື່ໄດ້ບໍ່ວ່າໜັງສືເດີນທາງແລະວີຊາແມ່ນຫຍັງ?

ຈົ່ງເຕືອນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າໜັງສືເດີນທາງແມ່ນ ເອກະສານທີ່ອອກໃຫ້ໂດຍປະເທດຂອງເຂົາ ເຊິ່ງພວກເຂົາ

ຕ້ອງເອົາມາສະແດງໃຫ້ເບິ່ງໃນຕອນທີ່ພວກເຂົາຂ້າມຊາຍແດນ, ເມື່ອພວກເຂົາມີໜັງສືເດີນທາງຈາກປະເທດຂອງພວກເຂົາເອງພວກເຂົາກໍສາມາດສະໝັກເອົາວີຊ້າເພື່ອເຂົ້າປະເທດນັ້ນໆ ແລະ ເຕືອນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອີກວ່າການຮັກສາໜັງສືເດີນທາງໃຫ້ປອດໄພນັ້ນແມ່ນສໍາຄັນທີ່ສຸດໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ. ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ເອົາເອກະສານເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ຜູ້ອື່ນຮັກສາໄວ້ເດັດຂາດ. ບອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮູ້ວ່າວີຊ້າແມ່ນກາຈ້າ ຫຼື ສະຕິກເກື້ອນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໃນໜັງສືເດີນທາງຈາກປະເທດຂອງເຂົາເອງ, ທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົ້າປະເທດນັ້ນ. ອະທິບາຍໃຫ້ພວກເຂົາຕື່ມອີກວ່າປະເທດທີ່ພວກເຂົາຕ້ອງການຢາກຈະໄປນັ້ນບາງຄັ້ງພວກເຂົາອາດຈະບໍ່ອອກວີຊ້າໃຫ້.

ມີວີຊ້າຫຼາຍຊະນິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ: ວີຊ້າເພື່ອເຮັດວຽກພວກເຂົາສາມາດໄປເຮັດວຽກຢູ່ປະເທດນັ້ນໄດ້, ວີຊ້າທ່ອງທ່ຽວໝາຍຄວາມວ່າພວກເຂົາສາມາດໄປທ່ອງທ່ຽວແຕ່ບໍ່ສາມາດໄປເຮັດວຽກໄດ້.

ໝາຍເຫດ: ຖ້າວ່າເຈົ້າບໍ່ມີເອກະສານທີ່ຄົບຕາມລາຍການນັ້ນ, ຖ້າເຈົ້າມີເອກະສານຫຼາຍເທົ່າໃດຍິ່ງເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມປອດໄພຫຼາຍເທົ່ານັ້ນ.

ພວກເຂົາຕ້ອງມີຄວາມລະມັດລະວັງເພື່ອຮັບປະກັນວ່າເອກະສານຕ່າງໆຂອງພວກເຂົາໃນເວລາເດີນທາງມີຄວາມປອດໄພ. ຈິ່ງອ່ານຂໍ້ຄວນລະມັດລະວັງ 2 ຢ່າງທີ່ພວກເຂົາສາມາດປະຕິບັດ:

1. ກ່ອນອື່ນໝົດແມ່ນໃຫ້ສໍາເນົາໜັງສືເດີນທາງ 2 ສະບັບ, ວີຊ້າ, ສັນຍາແຮງງານ, ບັດປະຈຳຕົວ, (ຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າມີເອກະສານເຫຼົ່ານີ້).

ເຈົ້າຄວນປະສໍາເນົາເອກະສານໄວ້ນໍາຄອບຄົວ, ໄວ້ນໍາເພື່ອນຢູ່ທີ່ເຮືອນຂອງເຈົ້າ, ແລະຮັກສາສໍາເນົາສະບັບໜຶ່ງໄວ້ກັບເຈົ້າບໍ່ໃຫ້ຮັກສາສໍາເນົາທີ່ເຈົ້າເອົາໄປນໍາໄວ້ປົນກັນກັບເອກະສານຕົ້ນສະບັບ.

ຖ້າຫາກວ່າເອກະສານຂອງເຈົ້າເສຍຫຼືຖືກລັກໃນເວລາເດີນທາງສໍາເນົາສະບັບໜຶ່ງທີ່ເຈົ້າມີກໍຈະສາມາດໃຊ້ແທນກັນໄດ້.

ຖ້າຄອບຄົວຂອງເຈົ້າຕິດຕໍ່ຫາເຈົ້າບໍ່ໄດ້ ແລະ ເຂົາກໍກັງວົນກ່ຽວກັບເຈົ້າສໍາເນົາເອກະສານທີ່ເຈົ້າປະໄວ້ໃນເບື້ອງຕົ້ນນັ້ນກໍຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຂົາໃນການໄປແຈ້ງເຈົ້າໜ້າທີ່ໃນການຫາຍໂຕຂອງເຈົ້າເພື່ອທີ່ຈະຊອກຫາເຈົ້າໄດ້.

2. ຂໍ້ຄວນລະວັງໂຕທີ 2 ແມ່ນຊອກຫາສະຖານທີ່ດີໆໃນການເຊື່ອງເອກະສານໄວ້ໃນເສື້ອຜ້າຂອງເຈົ້າ (ບໍ່ຄວນເຊື່ອງໃສ່ຖົງໃນຄະນະທີ່ເຈົ້າເດີນທາງ. ບັນດາຜູ້ແປກໜ້າກໍບໍ່ສາມາດແນມເຫັນບ່ອນທີ່ເຈົ້າເຊື່ອງເອກະສານນັ້ນ.

ຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງ ແລະ ເປີດໄປທີ່ໜ້າ: ການເດີນທາງທີ່ມີຄວາມປອດໄພ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານລາຍການນັ້ນດັ່ງໆ ແລະ ຕັ້ງຄໍາຖາມກັບລາວ.

- ເຈົ້າຄິດວ່າຂໍ້ຄວນລະວັງດັ່ງກ່າວສາມາດເດີນທາງດ້ວຍຄວາມປອດໄພບໍ່?
- ອັນໃດທີ່ເປັນອຸປະສັກໃນການນໍາໃຊ້ຂໍ້ຄວນລະວັງດັ່ງກ່າວ?
- ເຈົ້າສາມາດເອົາຊະນະກັບອຸປະສັກເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ແນວໃດ?

ການສະແດງເລື່ອງທີ່ເວົ້າວ່າ ຢຸດ

ເອົາບ້າຍບອກຢຸດສິດແດງອອກມາ ເລື່ອງດັ່ງກ່າວນີ້ຈະໄດ້ເວົ້າກ່ຽວກັບແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນໜຶ່ງທຸກໆຄັ້ງເມື່ອແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍເຮັດໃນສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ, ກຸ່ມກໍ່ໃຫ້ຍົກບ້າຍຢຸດຂຶ້ນມາແລ້ວກໍ່ເວົ້າວ່າ **ຢຸດ**. ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກໍ່ໃຫ້ອະທິບາຍວ່າຄວາມອັນຕະລາຍນັ້ນແມ່ນຫຍັງ ແລະ ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ

ຄວນຈະເຮັດແນວໃດ? ຈິ່ງອ່ານເລື່ອງນີ້ໃຫ້ດັ່ງໆ:

“ນ. ເອັດ ເປັນຍິງໜຸ່ມຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮຽນໜັງສືເລີຍ ແລະ ລາວໄດ້ຕັດສິນໃຈເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ. (ຢຸດ... ລາວຄວນຮຽນໜັງສືເພີ່ມເຕີມຖ້າເປັນໄປໄດ້). ລາວຄວນພິຈາລະນາເບິ່ງສະຖານທີ່ ບ່ອນທີ່ລາວຈະເດີນທາງໄປເຮັດວຽກສາກ່ອນ.”

ລາວໄດ້ພົບກັບຜູ້ຊາຍຄົນໜຶ່ງຜູ້ທີ່ໄດ້ບອກກັບ ນ. ເອັດ ວ່າຊາຍຄົນນັ້ນສາມາດຊອກວຽກເຮັດງານທຳທີ່ມີເງິນເດືອນ 200 ໂດລາ/ເດືອນ. ນ. ເອັດ ກໍ່ໄດ້ລົມກັບຄອບຄົວຂອງລາວໃນການຕັດສິນໃຈ ແລະ ໃນທີ່ສຸດລາວກໍ່ໄດ້ຕັດສິນໃຈຍື່ມເງິນຈາກຜູ້ທີ່ໃຫ້ກູ້ຍື່ມເງິນໃນທ້ອງຖິ່ນ ພ້ອມທັງເອົານາຂອງຄອບຄົວຂອງລາວໄປຈຳນຳ. (ຢຸດ... ເຈົ້າບໍ່ຄວນຄິດຢາກຈະເປັນໜີ້ສິນເພື່ອທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານໄປເຮັດວຽກ ແລະ ຄອບຄົວຂອງເຈົ້າເຫັນດີກັບແຜນຂອງເຈົ້າແລ້ວບໍ່?).

ນ. ເອັດໄດ້ເອົາເງິນໃຫ້ຊາຍຜູ້ນັ້ນ 200 ໂດລາ ແລະ ໄດ້ເຊັນສັນຍາເປັນພາສາທີ່ລາວອ່ານບໍ່ໄດ້ເລີຍ. (ຢຸດ... ບໍ່ຄວນເຊັນສັນຍາໂດຍທີ່ທ່ານອ່ານບໍ່ໄດ້ເລີຍ).

ນ. ເອັດ ມີບັດປະຈຳຕົວອັນໜຶ່ງ. ນາຍໜ້າໄດ້ເອົາບັດປະຈຳຕົວຂອງລາວ ແລະ ບອກກັບ ນ. ເອັດວ່າລາວຈະຮັກສາບັດນີ້ໄວ້ໃຫ້ກັບນາຍຈ້າງຂອງ ນ. ເອັດ (ຢຸດ... ເຈົ້າບໍ່ຄວນເອົາບັດປະຈຳຕົວຂອງເຈົ້າໃຫ້ກັບຄົນອື່ນ).

ລາວກໍ່ບໍ່ໄດ້ປະສໍາເນົາສະບັບໃດໜຶ່ງ ແລະ ເອກະສານຕ່າງໆຂອງລາວໄວ້ນໍາຄອບຄົວເລີຍ (ຢຸດ... ເຈົ້າຄວນປະເອກະສານຕ່າງໆ ແລະ ສໍາເນົາໄວ້ນໍາຄອບຄົວ).

ນ. ເອັດມີເພື່ອນຫຼາຍຄົນຜູ້ທີ່ເຄີຍເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຈາກບ້ານຂອງລາວເອງແຕ່ວ່ານາຍໜ້າໄດ້ບອກກັບ ນ. ເອັດວ່າພວກເຂົາໄດ້ໄປທຳງານຢູ່ແຫ່ງໃດແຫ່ງໜຶ່ງຂອງປະເທດໄທແລ້ວ ເຊິ່ງລາວບໍ່ເຄີຍໄດ້ຍິນມາກ່ອນ.

(ຢຸດ... ເຈົ້າຄວນຮູ້ສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະເດີນທາງໄປເຮັດວຽກ. ຊື່ນາຍຈ້າງຂອງເຈົ້າ, ເຈົ້າຄວນຮູ້ກ່ອນທີ່ຈະໄປ).

ນ. ເອັດມາຈາກຄອບຄົວທີ່ທຸກຍາກ. ເມື່ອລາວໄດ້ອອກຈາກບ້ານຂອງລາວ ລາວເກືອບຈະບໍ່ມີເງິນຕິດຕົວໃນກະເປົ່າເລີຍ (ຢຸດ... ເຈົ້າຄວນມີເງິນພຽງພໍຈຳນວນໜຶ່ງເພື່ອທີ່ຈະຊື້ກິນ ໃນເວລາທີ່ເຈົ້າກຳລັງຊອກຫາວຽກງານແລະຄວນໃຫ້ມີເງິນພຽງພໍທີ່ຈະຊື້ບໍລິດກັບບ້ານໃນເມື່ອຫາວຽກງານບໍ່ໄດ້).

ລາວບໍ່ໄດ້ຖືນ້ຳເບີໂທລະສັບແລະກໍ່ບໍ່ຮູ້ນ້ຳເບີຂອງໃຜຢູ່ທີ່ບ້ານຂອງລາວເລີຍ. (ຢຸດ... ເຈົ້າຄວນຖືເອົາເບີໂທລະສັບຫຼືຢ່າງໜ້ອຍເຈົ້າຕ້ອງຮູ້ເບີຄົນໃດຄົນໜຶ່ງຢູ່ໃນບ້ານຂອງເຈົ້າກ່ອນທີ່ຈະເດີນທາງໄປທຳງານ).

ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ນ. ເອັດ ໄດ້ຄາດວ່າລາວຈະໄປທຳງານຢູ່ປະເທດອື່ນໆທີ່ຖືກກົດໝາຍແຕ່ວ່ານາຍໜ້າພັດມາບອກກັບລາວວ່າ ພວກເຂົາຕ້ອງເດີນທາງໃນເວລາກາງຄືນເພາະວ່າພວກເຂົາຈະໄດ້ຂ້າມຊາຍແດນໄປປະເທດໄທໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ. (ຢຸດ... ເຈົ້າຄວນເດີນທາງໄປທຳງານຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຖ້າເປັນໄປໄດ້).

ພາຍຫຼັງທີ່ພວກເຂົາຂ້າມຊາຍແດນແລ້ວ ນ. ເອັດ ກໍ່ໄດ້ໄປຂຶ້ນລົດສ່ວນບຸກຄົນຄັນໜຶ່ງ (ຢຸດ... ເຈົ້າບໍ່ຄວນໄປຂຶ້ນລົດສ່ວນບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ).

ຫຼິ້ນເກມປິດສະໜາ

ຫຼິ້ນເກມປິດສະໜາທວນຄວາມຊິງຈຳຈາກກິດຈະກຳອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ ທີ່ພວກເຮົາໄດ້ຫຼິ້ນໃນຕອນຕົ້ນຂອງເອກະສານສະບັບນີ້.

ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບ່ງເປັນກຸ່ມ 8 -12 ຄົນ. ແຕ່ລະກຸ່ມຕ້ອງກະກຽມການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ. ມີແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນໜຶ່ງກຳລັງຂີ່ລົດເມຢູ່ ແລະ ມີຜູ້ທີ່ເດີນທາງມານຳຜູ້ໜຶ່ງພະຍາຍາມແນະນຳສະເໜີ ວຽກໃຫ້ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນນັ້ນ ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນນັ້ນໄດ້ນຳໃຊ້ການສື່ສານທີ່ສຸພາບໃນການປະ ຕິເສດຄຳສະເໜີດັ່ງກ່າວ ແລະ ແລ້ວຜູ້ຂັບລົດເມຊັກຊວນແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນນັ້ນໄປຂຶ້ນລົດເມສ່ວນຕົວ ຢູ່ທີ່ບ້າຍຈອດລົດໃນຕໍ່ໜ້ານີ້. ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຄົນນີ້ຄວນເຮັດແນວໃດ.

- ສະຫຼຸບບົດຮຽນ:**
- ຈົ່ງຕື່ມໃສ່ລາຍການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ ແລະ ກວດກາເອກະສານທີ່ຈຳເປັນກ່ອນການເດີນທາງ.
  - ປະສຳເນົາເອກະສານທີ່ຈຳເປັນໄວ້ນຳຄົນຜູ້ທີ່ເຈົ້າເຊື່ອໝັ້ນ, ຖືສຳເນົາເອກະສານສະບັບໜຶ່ງອີກໄວ້ຕ່າງ ຫາກ. ຈົ່ງເຊື່ອງເອກະສານຕົ້ນສະບັບໄວ້ບ່ອນທີ່ຜູ້ອື່ນບໍ່ສາມາດເຫັນ ຖືບັ້ມຄູ່ມືການເດີນທາງທີ່ປອດໄພໄປນຳ.
  - ສຳຫຼວດທາງເລືອກຕ່າງໆເພື່ອປະກອບເອກະສານເພາະວ່າມັນຈະມີຄວາມປອດໄພກວ່າ.
  - ຄວນເດີນທາງພ້ອມກັບຖືເງິນໃຫ້ພຽງພໍທີ່ຈະດຳລົງຊີວິດຢູ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະຊອກຫາວຽກ ແລະ ກຳໃຫ້ພຽງພໍທີ່ຈະຊື້ບໍລິດກັບບ້ານ.
  - ບໍ່ຕ້ອງເອົາເອກະສານໃຫ້ກັບຄົນອື່ນຖືໄວ້.
  - ຈົ່ງລະແວງຄົນແປກໜ້າໄວ້ກ່ອນ “ຫຼື ເພື່ອນທີ່ບໍ່ແມ່ນເພື່ອນແທ້ ພວກເຂົາອາດແມ່ນຜູ້ຄ້າມະນຸດ”.

ບົດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອບແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູ່ຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈທຸກໆຄົນທີ່ມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້. ພວກເຮົາຈະນັດປະຊຸມກັນໃນເທື່ອໜ້າ. ທຸກໆຄົນທີ່ມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້ກໍໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ 1 ດວງ.

ບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກັບເມື່ອຖາມຄອບຄົວຂອງພວກເຂົາກ່ຽວກັບການເດີນທາງທີ່ປອດໄພ.

ບັນດາຄູ່ຝຶກສາມາດບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນຄຳຖາມໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ເພື່ອເຕືອນຄວາມຊົງຈຳຂອງພວກເຂົາແລ້ວສາມາດຖືເມື່ອເຮືອນກໍໄດ້.

ເອກະສານ 23 ກ: ລາຍການການເດີນທາງທີ່ປອດໄພ

ຈົ່ງກວດກາເບິ່ງລາຍການຂ້າງລຸ່ມນີ້ວ່າ ຂໍ້ໃດທີ່ທ່ານຕື່ມໄດ້ສຳເລັດໝົດ

ລາຍການເພື່ອການເດີນທາງທີ່ປອດໄພ	
ຈົ່ງສຳຫຼວດເບິ່ງທາງເລືອກຕ່າງໆເພື່ອປະກອບເອກະສານເດີນທາງ	
ຈົ່ງຕື່ມໃສ່ລາຍການດັ່ງກ່າວນີ້: ການເດີນທາງທີ່ປອດໄພ ແລະ ເອກະສານທີ່ສຳຄັນກ່ອນທີ່ຈະເດີນທາງ.	
ຈົ່ງທ່ອງໃຫ້ຂຶ້ນໃຈກ່ຽວກັບເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນ ກ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະເດີນທາງ (ຈາກເອກະສານ 24 ຄ: ເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຈາກປະເທດຂອງເຈົ້າເອງ ແລະ ເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຂອງປະເທດທີ່ເຈົ້າຈະໄປ).	
ຈົ່ງປະສຳເນົາເອກະສານສະບັບໜຶ່ງໄວ້ນຳຄົນໃດຄົນໜຶ່ງທີ່ເຈົ້າເຊື່ອໝັ້ນໃນຄອບຄົວ (ເມື່ອເຈົ້າມີບັນຫາ ຫຼື ເອກະສານຂອງເຈົ້າທີ່ຖືໄປນຳເສຍ ເຂົາກໍຈະໄດ້ມາຊ່ວຍເຈົ້າ).	
ຖືສຳເນົາສະບັບໜຶ່ງແຍກຕ່າງຫາກຈາກເອກະສານຕົ້ນສະບັບ.	
ຈົ່ງເດີນທາງພ້ອມກັບການຖືເງິນໃຫ້ພຽງພໍທີ່ຈະໃຊ້ຈ່າຍໃນໄລຍະເວລາທີ່ຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳບໍ່ໄດ້ ແລະ ໃຫ້ພຽງພໍທີ່ຈະກັບບ້ານ.	
ຮັກສາບັ້ມເອກະສານການເດີນທາງທີ່ປອດໄພ ແລະ ເອກະສານຕ່າງໆຂອງເຈົ້າ ແລະ ເງິນຂອງເຈົ້າເຊື່ອງໄວ້ໃນບ່ອນທີ່ປອດໄພ.	

- ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າ:**
- ຄວນເດີນທາງໄປກັບກຸ່ມຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານຄືກັນກັບເຈົ້າ (ມັນເປັນການຍາກທີ່ຈະຫລອກລວງຄົນຢູ່ໃນກຸ່ມ ແລະ ການໄປເປັນກຸ່ມໝາຍຄວາມວ່າເຈົ້າມີເພື່ອນທີ່ຈະສາມາດຊ່ວຍກັນໄດ້).
  - ຈົ່ງລະແວງຄົນແປກໜ້າຢູ່ສະເໝີ (ບາງເທື່ອພວກເຂົາອາດເປັນຜູ້ຄ້າມະນຸດ).
  - ຖ້າມີຄົນໃດຄົນໜຶ່ງມາບັງຄັບເພື່ອທີ່ຈະເອົາເອກະສານຂອງເຈົ້າໄວ້ເຈົ້າຕ້ອງຮ້ອງຫາຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອນຳຜູ້ທີ່ເດີນທາງມານຳກັນ ຫຼື ພະນັກງານອື່ນໆມາຊ່ວຍ.
  - ບໍ່ຕ້ອງໄປນຳຄົນແປກໜ້າຢູ່ທີ່ສະຖານີລົດໄຟ ຫຼື ສະຖານີລົດເມ.
- ພະຍາຍາມຫລີກລ່ຽງບໍ່ໃຫ້ໄປຂຶ້ນລົດສ່ວນຕົວ ຫຼື ລົດຕູ້ຂອງຄົນອື່ນ.

23 ເອກະສານ 23 ຂ: ລາຍການເອກະສານ ທີ່ຈຳເປັນຕ່າງໆ

ນີ້ແມ່ນລາຍການຂອງນ້ຳເບີໂທລະສັບ ແລະ ເອກະສານຕ່າງໆທີ່ເຈົ້າຄວນຈະຖືໄວ້ກັບເຈົ້າຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ ເມື່ອເວລາເຈົ້າເດີນທາງ.

ຈົ່ງສຳເນົາເອກະສານຂອງເຈົ້າໄວ້ 2 ສະບັບ. ເອົາຊຸດໜຶ່ງປະໄວ້ນຳຄອບຄົວແລະອີກຊຸດໜຶ່ງຖືໄວ້ກັບເຈົ້າ. ຈົ່ງປະສານເອກະສານສະບັບໜຶ່ງໄວ້ກັບເຈົ້າໂດຍແຍກອອກຈາກເອກະສານຕົ້ນສະບັບ, ດັ່ງນັ້ນຖ້າວ່າ ເອກະສານຕົ້ນສະບັບຫາກເສຍຫາຍ ຫຼື ຖືກລັກ, ອີກສະບັບໜຶ່ງທີ່ສຳເນົານຳເອົາມາແຈ້ງຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ໄດ້.

ຈົ່ງຂຽນເບີໂທລະສັບ ແລະ ທີ່ຢູ່ລົງໃສ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້ຖ້າມີ:

ເບີໂທລະສັບຄອບຄົວຂອງເຈົ້າ _____

ເບີໂທລະສັບຂອງຄົນຜູ້ທີ່ເຂົາໄດ້ເຮັດວຽກແລ້ວ. _____

ເບີໂທລະສັບຂອງຄົນຜູ້ທີ່ຢູ່ໃນປະເທດປາຍທາງຜູ້ທີ່ເຈົ້າຮູ້. _____

ເບີໂທລະສັບຂອງໜ່ວຍງານໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ/ໂຄງການຢູ່ໃນສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກ
- ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ. _____

ເບີໂທຕິດຕໍ່ຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ. _____

ຊື່ ແລະ ທີ່ຢູ່ຂອງສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກ. _____

ຊື່ ແລະ ທີ່ຢູ່ຂອງສະຖານທີ່ຂອງປະເທດທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກ. _____

ຊື່ ແລະ ທີ່ຢູ່ຂອງໂຄງການເຊັ່ນ: ອົງການສຸພະນິດມິດໃນປະເທດທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກ. _____

ລາຍການ: ເຈົ້າມີສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່?	ໄວ້	ບໍ່ຮູ້
ໜັງສືເດີນທາງ (ຟັດສະບັບ) ຖ້າທ່ານຈະເດີນທາງໄປຕ່າງປະເທດ.		
ສຳເນົາຟັດສະບັບ (ພຽງແຕ່ເອົາສຳເນົາຟັດສະບັບໃຫ້ກັບຄົນອື່ນເທົ່ານັ້ນເຈົ້າຄວນຖືປັດສະບັດ້ວຍຕົວເຈົ້າເອງຕະຫຼອດເວລາ).		
ຈົ່ງຂໍວິຊາເຂົ້າປະເທດປາຍທາງ (ຖ້າເຈົ້າມີຈຸດປະສົງຈະເດີນທາງໄປຕ່າງປະເທດ).		
ຈົ່ງສຳເນົາເອກະສານຂໍວິຊາ.		
ຈົ່ງສຳເນົາສັນຍາແຮງງານຂອງເຈົ້າ.		
ຖືໂທລະສັບອັນໜຶ່ງ (ເຈົ້າສາມາດເອົາຊົມກາດຈາກປະເທດປາຍທາງຂອງເຈົ້າທີ່ໃຊ້ໄດ້).		
ຈົ່ງຖືເງິນໃຫ້ພຽງພໍສຳລັບການຈ່າຍບັດລົດກັບບ້ານເມື່ອເວລາມີບັນຫາ.		
ທ້ອງນີ້ແມ່ນຂຽນຄຳເຫັນຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃສ່.		

ເຈົ້າມີຂໍ້ມູນຫຼາຍເທົ່າໃດຍິ່ງເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມປອດໄພຫຼາຍເທົ່ານັ້ນ.

ບົດທີ 24: ເມື່ອເວລາທີ່ເຈົ້າໄປເຖິງຈຸດ
ໝາຍປາຍທາງ

24

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮຽນຮູ້ຍຸດທະສາດໃນການຮັກສາຕົນເອງໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພ
ໃນຕອນທີ່ເຈົ້າໄປເຖິງປະເທດປາຍທາງ

ເວລາ:
75 ນາທີ

- ອຸປະກອນ**
- ❖ ສໍາເນົາ 24 ຂ: ເມື່ອເວລາເຈົ້າມາຮອດ
  - ❖ ສໍາເນົາ 24 ຂ: ພາບກາຕູນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານສໍາເນົາໃຫ້ພຽງພໍເຄິ່ງ
ໜຶ່ງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ. (ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ນໍາໃຊ້ພາບກາຕູນດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນຄູ່).
  - ❖ ເອກະສານ 24 ຄ: ວິທີໂທຫາຄອບຄົວ
  - ❖ ປຶ້ມຄູ່ມືການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

ການແນະນຳ:

ຍືນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຍືນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ.

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ໂດຍການນໍາໃຊ້ເກມຈາກລາຍການຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ມີໃຜສາມາດຈື່ໄດ້ບໍ່ວ່າບາງຍຸດທະສາດທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ເຮົາມີຄວາມປອດໄພໃນໄລຍະເດີນທາງນັ້ນແມ່ນ
ຫຍັງ?.

ພໍ່ແມ່ຂອງພວກເຈົ້າໄດ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການເດີນທາງທີ່ປອດໄພແນວໃດ?

ເຈົ້າຄິດວ່າຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວນີ້ກໍ່ເໝາະສົມກັບຄວາມຈິງຢູ່ບໍ່? ເປັນຫຍັງຈຶ່ງບໍ່ເໝາະສົມ?

ການຮັກສາຄວາມປອດໄພເມື່ອເຈົ້າມາຮອດ

ຢາຍປຶ້ມຄູ່ມືການເດີນທາງທີ່ປອດໄພໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລ້ວໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປີດໄປທີ່ໜ້າບ່ອນທີ່ມີຫົວຂໍ້ “ຄວາມ
ປອດໄພເມື່ອເຈົ້າໄປຮອດຈຸດໝາຍປາຍທາງ”ທີ່ຢູ່ໃນປຶ້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈິ່ງອ່ານຜ່ານລາຍການ
ສິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ຕົນເອງມີຄວາມປອດໄພ.

ຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປີດໄປທີ່ໜ້າທີ່ມີຫົວຂໍ້ວ່າ “ວິທີການນໍາໃຊ້ໂທລະສັບໂທເມື່ອບ້ານ” (ສິ່ງດັ່ງກ່າວລວມຢູ່
ໃນເອກະສານ 24 ຄ ຂ້າງລຸ່ມນີ້ :

ຈິ່ງຖາມບັນດາກຸ່ມ:

- ຄໍາສະເໜີດັ່ງກ່າວນີ້ມັນເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມີຄວາມເຂົ້າໃຈບໍ່?
- ເຈົ້າໄດ້ນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນເບີໂທນັ້ນບໍ່? ເປັນຫຍັງຈຶ່ງນໍາໃຊ້? ແລະເປັນຫຍັງຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ໃຊ້?
- ເຈົ້າສາມາດຄິດເຖິງວິທີທາງໃດໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢູ່ໃນຄວາມປອດໄພເມື່ອພວກເຂົາເດີນທາງ

ເອກະສານ 24 ກ: ຈົ່ງຮັກສາຄວາມປອດໄພເມື່ອເວລາທີ່ເຈົ້າໄປເຖິງຈຸດ

ໄປຮອດສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ພວກເຂົາຈະເຮັດວຽກ ? ເຈົ້າສາມາດລົມເລື່ອງນີ້ໃຫ້ກັບກຸ່ມຟັງໄດ້ບໍ່ ?

ພາບກະຕູນທີ່ບົ່ງບອກແຕ່ລະໂລຍະການເດີນທາງ

ຢາຍເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 24 ຂ: ພາບກະຕູນທີ່ນຳໃຊ້ໃນການມາຮອດຈຸດໝາຍປາຍທາງ, ຮູບພາບດັ່ງກ່າວຍັງໄດ້ບອກເຖິງເລື່ອງຂອງ ຍິງໝູ່ມຄົນໜຶ່ງໃນການເດີນທາງເຂົ້າໄປເຮັດວຽກ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບ່ງອອກເປັນ 2 – 3 ກຸ່ມ ແລະ ໃຫ້ອ່ານໃນເລື່ອງດັ່ງກ່າວ ແລະ ອ່ານຂໍ້ຄວາມໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ ແລະ ຈົ່ງຂຽນຕົວຢ່າງບາງອັນທີ່ລາວສາມາດໄປຮອດແຕ່ລະສະຖານທີ່ເພື່ອເພີ່ມຄວາມປອດໄພໃຫ້ກັບລາວ ຍົກຕົວຢ່າງໃນພາບທຳອິດທີ່ລາວເວົ້າວ່າຕື່ມຂໍ້ມູນຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ.

ເກມປິດສະໜາ

ຈົ່ງຫຼິ້ນເກມໝາກບານເພື່ອເຕືອນຄວາມຊົງຈໍາຈາກກິດຈະກຳອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ ຈາກເບື້ອງຕົ້ນຂອງຄູ່ມືສະບັບນີ້.

ການຂຽນປະຈຳວັນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ແຕ້ມໃສ່ປຶ້ມບັນທຶກປະຈຳວັນຂອງພວກເຂົາກໍໄດ້.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ຈົ່ງໂທຫາຄອບຄົວຂອງພວກເຈົ້າເປັນປະຈຳ ແລະ ບອກໃຫ້ພວກເຂົາຮູ້ຈັກກ່ຽວກັບລາຍລະອຽດຂອງການດຳລົງຊີວິດຂອງເຈົ້າຢູ່ທີ່ນັ້ນ.
- ຈົ່ງໄປເດີນສຳຫຼວດເບິ່ງສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກ ແລະ ຕັດສິນໃຈວ່າສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວມັນເໝາະທີ່ຈະໄປເຮັດວຽກຫຼືບໍ່.
- ຈົ່ງສ້າງເພື່ອນຜູ້ທີ່ຢູ່ໃນສະຖານະການດຽວກັນກັບເຈົ້າແຕ່ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າມີຫຼາຍຄົນທີ່ຖືກຂາຍໂດຍຄົນຜູ້ທີ່ເຂົາຮູ້ຈັກເປັນສ່ວນໃຫຍ່.
- ຈົ່ງສຶກສາສະຖານທີ່, ສະຖານີຕຳຫຼວດ, ສະຖານີລົດເມ, ອົງການຊ່ວຍເຫຼືອທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ສູນທີ່ໃຫ້ຄຳປຶກສາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ.
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ສິ່ງເງິນໃສ່ຊຸກກັບບ້ານເພາະວ່າມັນຈະຖືກລັກໄດ້ງ່າຍ.

ປິດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອບແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູ່ຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈທຸກໆຄົນທີ່ມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້, ພວກເຮົາຈະນັດປະຊຸມກັນໃໝ່ໃນເທື່ອໜ້າ, ທຸກໆຄົນແມ່ນໄດ້ຮັບດາວຕື່ມຄົນລະ 1 ດວງ.

ໃຫ້ສະມາຊິກໃນກຸ່ມຖາມພໍ່ແມ່ຂອງພວກເຂົາ, ຖາມຜູ້ປົກຄອງຂອງພວກເຂົາ ແລະ ເພື່ອນຂອງພວກເຂົາໃນຊຸມຊົນວ່າ:

- ເຈົ້າມີຂໍ້ສະເໜີຫຍັງທີ່ຈະແນະນຳກ່ຽວກັບວິທີຮັກສາຕົວເຈົ້າໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງບໍ່?
- ມີໃຜຮູ້ຄົນໃດຄົນໜຶ່ງບໍ່ຜູ້ທີ່ເຂົາເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານມາກ່ອນ?
- ພວກເຂົາເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຕິດຕໍ່ມາຫາບ້ານຂອງພວກເຂົາຢູ່ບໍ່?

ບັນດາຄູ່ຝຶກຕ້ອງບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນຂໍ້ຄວາມໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລ້ວໃຫ້ຖືກັບເຮືອນເພື່ອເຕືອນຄວາມຊົງຈໍາຂອງພວກເຂົາ.

ຈົ່ງອະທິບາຍຕື່ມອີກວ່າອາທິດໜ້າພວກເຮົາຈະໄດ້ໂອ້ລົມກ່ຽວກັບຫົວຂໍ້ທີ່ຕ່າງຈາກນີ້ຄື: ເຈົ້າຈະເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອເວລາທີ່ເຈົ້າຖືກຫລອກແລ້ວ.

ສິ່ງທີ່ເຈົ້າຄວນຈະເຮັດໃນເມື່ອເຈົ້າໄປຮອດຈຸດໝາຍປາຍທາງ.	 ຈົ່ງກວດເບິ່ງເມື່ອເຈົ້າໄດ້ເຮັດສຳເລັດແລ້ວ
ເມື່ອໃດທີ່ທ່ານໄປເຖິງຈຸດໝາຍປາຍທາງແລ້ວ, ຈົ່ງໃຫ້ຖາມຊື່ເມືອງ ແລະ ພື້ນຜູ້ທີ່ເຈົ້າຢູ່ນຳ. ຮຽນຮູ້ໃນການອະທິບາຍໃຫ້ກັບຄົນວ່າເຈົ້າອາໄສຢູ່ໃສ? (ການອະທິບາຍດັ່ງກ່າວນີ້ຈະໄດ້ບົ່ງບອກວ່າເຈົ້າຢູ່ໃສໃນເມື່ອເຈົ້າເກີດບັນຫາ).	
ໂທຫາຄອບຄົວຂອງເຈົ້າໃຫ້ໄວທີ່ສຸດໃນເມື່ອເຈົ້າໄປຮອດ (ວິທີການໂທຫາຄອບຄົວແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍໃນເອກະສານຄູ່ມືນີ້ແລ້ວ). ຈົ່ງບອກກັບຄອບຄົວຂອງເຈົ້າວ່າເຈົ້າພາຍູ່ໃສ ຖ້າເປັນໄປໄດ້ກໍໃຫ້ເອົາເບີໂທຂອງໝູ່ບ່ອນທີ່ຄອບຄົວຈະສາມາດໂທຫາເຈົ້າໄດ້.	
ຈົ່ງໂທຫາພໍ່ແມ່ຂອງເຈົ້າເປັນປະຈຳ. ມັນເປັນສິ່ງທີ່ດີຖ້າຫາກເຈົ້າມີແຜນໂທຫາຄອບຄົວອາທິດລະຄັ້ງໃນວັນດຽວ ແລະ ເວລາດຽວ. ມີໝາຍຄວາມວ່າ: ຖ້າວ່າເຈົ້າຫຼົງ ຫຼື ເຈົ້າບໍ່ໄດ້ໂທຫາພວກເຂົາກໍຈະຮູ້ວ່າເຈົ້າຕົກຢູ່ໃນຄວາມອັນຕະລາຍ. ຈົ່ງບອກກັບພວກເຂົາຖ້າເຈົ້າມີບັນຫາຫຍັງ.	
ຈົ່ງໂອ້ລົມບັນຫາດັ່ງກ່າວກັບພໍ່ແມ່ຂອງເຈົ້າ.	
ຈົ່ງໄປເດີນສຳຫຼວດສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະໄປເຮັດວຽກສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວຈະເໝາະກັບເຈົ້າ ຫຼື ບໍ່.	
ຈົ່ງຕິດຕໍ່ຫາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຜູ້ທີ່ເດີນທາງມາກັບເຈົ້າເປັນປະຈຳ, ຈົ່ງເຮັດຄືໝູ່ຜູ້ທີ່ຢູ່ໃນສະຖານະການດຽວກັນກັບເຈົ້າ. ຈົ່ງຈຳໄວ້ວ່າມີຫຼາຍຄົນທີ່ຖືກຫລອກໂດຍຄົນທີ່ພວກເຂົາຮູ້ຈັກ.	
ຈົ່ງເດີນສຳຫຼວດເພື່ອນບ້ານຂອງເຈົ້າ ແລະ ສຶກສາວ່າ: ສະຖານີຕຳຫຼວດ, ສະຖານີລົດເມຢູ່ໃສ.	
ຈົ່ງຖາມຫາສູນຊຸມຊົນ ຫຼື ອົງການບໍລິການແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ, ສະຖານທີ່ນັດພົບແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ. ຈົ່ງເດີນສຳຫຼວດສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ.	
ຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າຕັດສິນໃຈຢາກຈະສິ່ງເງິນກັບບ້ານ. ຈົ່ງປຶກສາກັບເພື່ອນໃນທາງທີ່ປອດໄພໃນການສິ່ງເງິນກັບບ້ານ. ຫ້າມສິ່ງເງິນກັບບ້ານໂດຍໃສ່ຊຸກຈົດໝາຍເພາະວ່າມັນອາດຖືກລັກໄດ້ງ່າຍ.	

24 ເອກະສານ 24 ຂ: ພາບກະຕຸນທີ່ສະແດງເຖິງ ການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານແຕ່ລະໄລຍະ

ຈຶ່ງນຳໃຊ້ຮູບພາບກາຕູນອັນໜຶ່ງເຊິ່ງວ່າ ນ. ເອັດ ໄດ້ໄປໃນແຕ່ລະໄລຍະ ໃນແຕ່ລະໄລຍະມີຄຳຖາມທີ່ໄດ້ ຂຽນຢູ່ໃນຂາງລຸ່ມພາບກາຕູນນັ້ນ ແລະ ລັກສະນະຂອງ ນ. ເອັດ ແມ່ນໄດ້ມີວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ໂດຍປະ ສະຈາກຄຳເວົ້າຕ່າງໆ, ວົງມົນດັ່ງກ່າວກໍ່ໃຫ້ໃຫຍ່ພຽງພໍເພື່ອທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮວມຂຽນຄຳເຫັນໃສ່ໄດ້. ໃນກ້ອງ ຮູບພາບດັ່ງກ່າວກໍ່ໃຫ້ຂຽນຂໍ້ຄວາມໃສ່ກ່ອນຈະມີການເລີ່ມກິດຈະກຳ:

ພາບທີ 1: ນ. ເອັດ ກຳລັງເດີນທາງ.

ຢູ່ໃນກ້ອງພາບດັ່ງກ່າວ ນ. ເອັດ ເຮັດແນວໃດເພື່ອໃຫ້ລາວມີຄວາມປອດໄພໃນຄະນະທີ່ລາວ ຂີ່ລົດເມ?

ຍົກຕົວຢ່າງ ຂໍ້ຄວາມທີ່ຂຽນໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ "ຂ້ອຍຮັກສາເອກະສານຢູ່ໃນບ່ອນທີ່ປອດ ໄພແລ້ວ, ຂ້ອຍຈະບໍ່ເວົ້າກັບຄົນແປກໜ້າ".

ພາບທີ 2: ນ. ເອັດ ກຳລັງຢູ່ໃນສະຖານທີ່ບ່ອນຈອດລົດເມ. ມີຜູ້ຍິງຄົນໜຶ່ງໄດ້ເຂົ້າມາຫາ ເອັດ. ນ. ເອັດກໍ່ເປັນເສີຍຕໍ່ກັບຍິງຄົນນັ້ນແລະກໍ່ໄດ້ຂັບລົດເມຄັນໜຶ່ງໄປພົບເພື່ອນຂອງລາວ.

ຢູ່ໃນກ້ອງພາບດັ່ງກ່າວ ນ. ເອັດ ຄວນເຮັດແນວໃດເພື່ອຮັກສາຕົວລາວເອງໃຫ້ມີຄວາມປອດ ໄພຢູ່ໃນບ່ອນຈອດລົດເມ?

ຕົວຢ່າງຂໍ້ຄວາມທີ່ຢູ່ໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ "ບໍ່ຂອບໃຈ ຂ້ອຍມີແຜນທີ່ຈະໄປພົບເພື່ອນຂອງ ຂ້ອຍແລ້ວ"

ຮູບພາບທີ 3: ນ. ເອັດ ມາຮອດທີ່ໂຮງງານແລະລາວກໍ່ໄດ້ເບິ່ງຜ່ານງູຄົນຢູ່ທີ່ນັ້ນກຳລັງເຮັດ ວຽກຢູ່.

ໃນກ້ອງຮູບພາບ: ນ. ເອັດ ຄວນເຮັດແນວໃດເພື່ອຮັກສາໃຫ້ລາວມີຄວາມປອດໄພໃນວຽກ ງານໃໝ່.

ຂໍ້ຄວາມທີ່ຢູ່ໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ "ກ່ອນຂ້ອຍຈະເລີ່ມຕົ້ນເຮັດວຽກຂ້ອຍຕ້ອງການກວດເບິ່ງ ກ່ອນບ່ອນທີ່ຂ້ອຍຈະໄປເຮັດວຽກ. ຂ້ອຍຈະລະມັດລະວັງໃນການເຊັນສັນຍາແຮງງານເພື່ອ ຮັບປະກັນວ່າຂ້ອຍໄດ້ຮັບເງິນເດືອນແຕ່ລະເດືອນ, ດັ່ງນັ້ນບໍ່ມີໃຜສາມາດເອົາປຽບຂ້ອຍໄດ້"

ຮູບພາບທີ 4: ນ. ເອັດ ໄດ້ຍ່າງສຳຫຼວດເບິ່ງບ້ານໃກ້ຄຽງ, ລາວໄດ້ສັງເກດເບິ່ງສະຖານີຕຳຫຼວດ.

ຢູ່ກ້ອງພາບດັ່ງກ່າວ ນ. ເອັດ ຄວນເຮັດແນວໃດເພື່ອເຮັດໃຫ້ລາວມີຄວາມປອດໄພທີ່ຢູ່ກັບ ເພື່ອນບ້ານໃໝ່ຂອງລາວ?

ຕົວຢ່າງຂອງຂໍ້ຄວາມທີ່ຢູ່ໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ "ຂ້ອຍໄດ້ຮູ້ສະຖານທີ່ທີ່ສຳຄັນຢູ່ໃນບໍລິ ເວນທີ່ຂ້ອຍຢູ່ແລະຂ້ອຍກຳລັງເປີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຢູ່ໃນສະຖານທີ່ນັ້ນ"

ຮູບພາບທີ 5: ນ. ເອັດ ຢູ່ທີ່ສູນຊຸມຊົນແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍແຫ່ງໜຶ່ງ, ລາວກຳລັງຮູ້ຈັກກັບ ເພື່ອນໃໝ່.

ຢູ່ກ້ອງຮູບພາບ ນ. ເອັດ ຈະສ້າງເພື່ອນແນວໃດ?

ຕົວຢ່າງຂອງຂໍ້ຄວາມທີ່ຢູ່ໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້ "ຂ້ອຍຈະເປີດໂອກາດ ແລະແລກປ່ຽນ ເລື່ອງຂອງຂ້ອຍກັບຄົນທີ່ຂ້ອຍເຊື່ອໝັ້ນ, ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາສາມາດຊ່ວຍຂ້ອຍໃນການແກ້ ໄຂບັນຫາ"

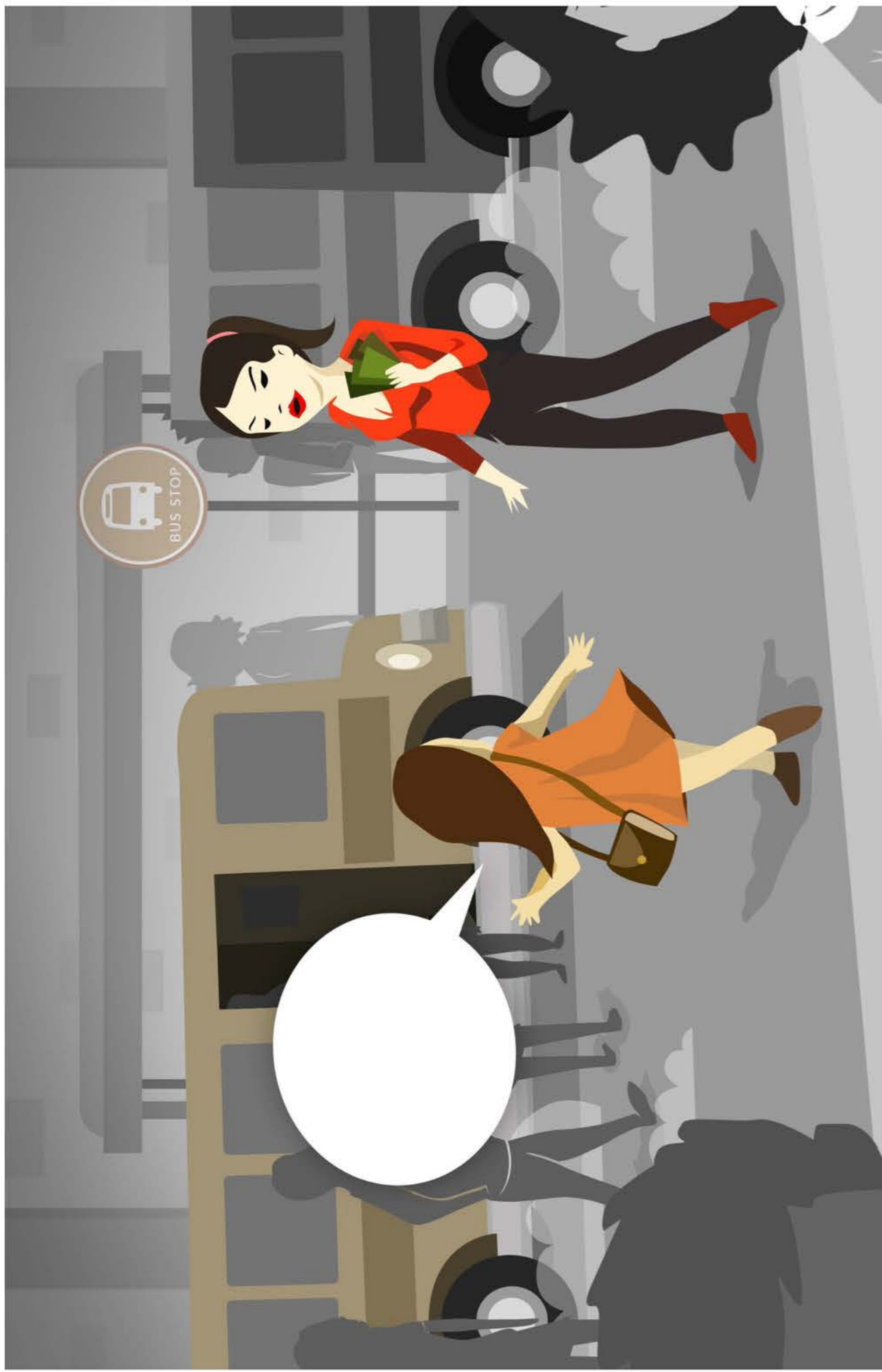
ຮູບພາບທີ 6: ນ. ເອັດ ກຳລັງໂທຫາຄອບຄົວຂອງລາວເພື່ອບອກກັບພໍ່ແມ່ວ່າລາວຢູ່ໃສ.

ຢູ່ກ້ອງຮູບພາບ: ນ. ເອັດ ໄດ້ປົກປ້ອງຕົວຂອງລາວເອງໄດ້ແນວໃດ?

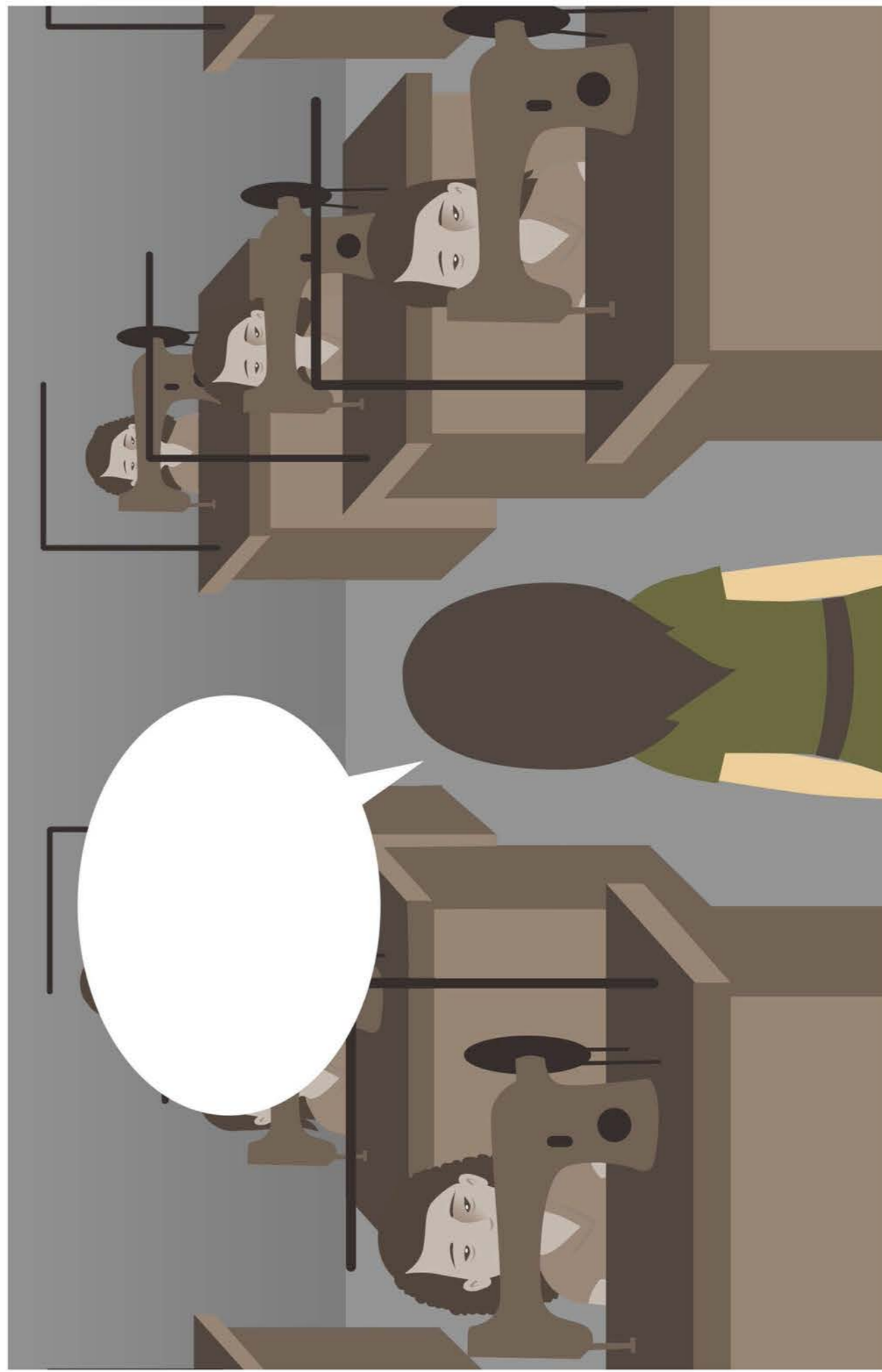
ຕົວຢ່າງຂອງຂໍ້ຄວາມທີ່ຢູ່ໃນວົງມົນທີ່ຂີດອ້ອມໄວ້: "ຂ້ອຍຈະເຮັດໃຫ້ຄອບຄົວຂອງຂ້ອຍຮູ້ວ່າ ຂ້ອຍຢູ່ໃສ ແລະຂ້ອຍຈະມີຄວາມປອດໄພທີ່ຂ້ອຍໄດ້ຕິດຕໍ່ຫາຄອບຄົວເປັນປະຈຳ"

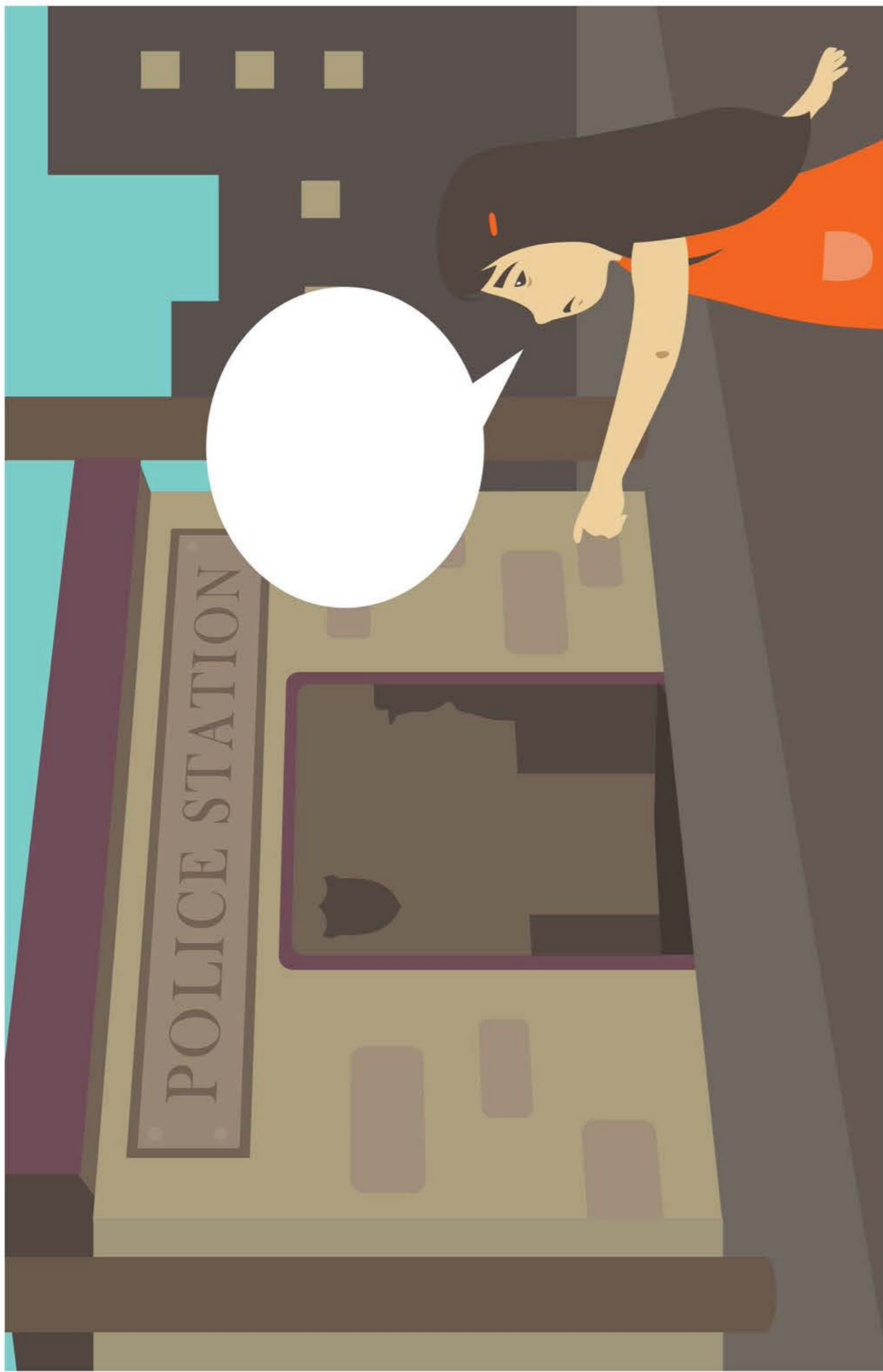
1. ນາງ ເອສ ໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພ ໃນຂະນະຂີ່ລົດເມ? 1.

2. ນາງ ເອສ ເຮັດແນວໃດເພື່ອຮັກສາມີຄວາມປອດໄພໃນຄົວລົດເມ?

3. ນາງ ເອສ ເຮັດແນວໃດໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພ ໃນຂະນະເລີ່ມວຽກໃໝ່?

4. ນາງ ເອສ ໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພ ໃນຂະນະທີ່ຢູ່ກັບເພື່ອນບ້ານໃໝ່?

5. ນາງ ເອສ ເຮັດແນວໃດໃນການສ້າງເພື່ອນ?

6.. ນາງ ເອສ ໄດ້ປົກປ້ອງຕົວຂອງລາວແນວໃດ?

ເອກະສານ 24 ຄ: ວິທີການໂທລະສັບ ຫາຄອບຄົວ

24

ຖ້າຫາກເຈົ້າມີໂທລະສັບກໍ່ຄວນຖືໄປນຳເຈົ້າໃນເມື່ອເຈົ້າເດີນທາງໄປເຮັດວຽກ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມເບີໂທຂອງເຈົ້າກໍ່ບໍ່ສາມາດໃຊ້ໄດ້ໃນຕ່າງປະເທດແຕ່ເຈົ້າສາມາດຊື້ເບີໂທມາໃສ່ເມື່ອເຈົ້າເດີນທາງໄປປະເທດປາຍທາງ.

ຖ້າເຈົ້າບໍ່ມີໂທລະສັບຂອງເຈົ້າເອງ, ມີຫຼາຍປະເທດປາຍທາງເຊັ່ນວ່າ: ປະເທດໄທ, ປະເທດມາເລເຊຍ ກໍ່ມີຮ້ານບໍລິການອິນເຕີເນັດ ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຈະຈ່າຍເງິນໃຫ້ເຂົາເພື່ອໂທຫາຄອບຄົວ.

ເມື່ອໂທຫາປະເທດຂອງເຈົ້າ ເຈົ້າຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

ໃຫ້ກົດ: 001

ແລະແລ້ວ: ລະຫັດປະເທດ.

ແລະແລ້ວ: ເບີໂທລະສັບປະເທດຂອງເຈົ້າ, ຈົ່ງຂ້າມເລກ 0 ໂຕທຳອິດ

001 + ລະຫັດປະເທດ + (ບີໂທຂຽນ 0) + ເບີໂທ.

ນີ້ແມ່ນລະຫັດຂອງແຕ່ລະປະເທດ:

ປະເທດກຳປູເຈຍ: 855

ປະເທດຈີນ: 86

ປະເທດລາວ: 856

ປະເທດຫວຽດນາມ: 84

ປະເທດໄທ: 66

ປະເທດພະມ້າ: 95

(ພະນັກງານອົງການສຸພະນິມິດ, ຈຶ່ງຮັກສາລະຫັດປະເທດເຫຼົ່ານີ້ໄວ້ ແຕ່ໃຫ້ໝາຍລະຫັດປະເທດຂອງຕົນໄວ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ)

ຕົວຢ່າງ: ຖ້າເບີໂທຂອງເຈົ້າແມ່ນຢູ່ປະເທດກຳປູເຈຍແມ່ນ 012 820544 ຖ້າເຈົ້າຢູ່ປະເທດໄທ ແລະ ຢາກໂທເມື່ອເຮືອນແມ່ນ

ໃຫ້ກົດ: 001 855 12 820 544

ຕົວຢ່າງ: ຖ້າເບີໂທຂອງເຈົ້າຢູ່ຫວຽດນາມ ແມ່ນ 018 442211, ແລະ ເຈົ້າຕ້ອງການທີ່ຈະໂທຫາປະເທດຫວຽດນາມ ຈາກປະເທດໄທ

ໃຫ້ເຈົ້າແຈ້ງ: 001 84 18 442211

25 ບົດທີ 25: ເຈົ້າຈະເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອເຈົ້າ ຖືກຄ້າມະນຸດ?

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອບັນດາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ຈະໄດ້ພິຈາລະນາເຖິງທາງເລືອກຕ່າງໆຂອງແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຜູ້ທີ່ເຂົ້າໄດ້ຖືກຄ້າມະນຸດ.

ເວລາ: 75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ✦ ສໍາເນົາ 25 ກ: ສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ(ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ໃຊ້ 4 ຫຼື 5 ຄົນ)
- ✦ ເອກະສານ 25 ຂ: ຖ້າເຈົ້າຖືກຄ້າມະນຸດ ແລະ 25 ຄ: ເບີໂທຕິດຕໍ່
- ✦ ປຶ້ມຜູ້ນໍາທາງທີ່ສະຫຼາດໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຍິ່ນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ .

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ຄູຝຶກຕ້ອງໄດ້ນໍາໃຊ້ເກມຕາມລາຍການທີ່ມີຢູ່.

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ມີໃຜແດ່ໄດ້ຮັບຄໍາແນະນໍາຈາກພໍ່ແມ່ຂອງພວກເຈົ້າ ວິທີການຮັກສາຕົນເອງໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ? ຄໍາແນະນໍາດັ່ງກ່າວແມ່ນແນວໃດ?

ມີໃຜແດ່ທີ່ຮູ້ຈັກກັບຜູ້ທີ່ເຂົາໄດ້ຕິດຕໍ່ຫາຄອບຄົວຂອງເຂົາພາຍຫຼັງທີ່ພວກເຂົາໄດ້ເດີນທາງໄປທ່າງານທີ່ຕ່າງປະເທດ?

ການຄວບຄຸມຂອງຜູ້ຄ້າມະນຸດ

ໃນບົດຮຽນຕອນນີ້ຈະເວົ້າກ່ຽວກັບ ພວກເຮົາຄວນເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອພວກເຮົາຮູ້ວ່າມີຄົນຖືກຄ້າມະນຸດ ນີ້ກໍ່ເປັນເລື່ອງທີ່ຍາກທີ່ຈະກ່າວເຖິງເພາະວ່າບໍ່ມີຄຳຕອບທີ່ງ່າຍດາຍ. ເຊິ່ງຜູ້ຄ້າມະນຸດກໍ່ພະຍາຍາມຢ່າງໜັກເພື່ອຮັບປະກັນເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາບໍ່ສາມາດລັກໜີໄດ້ ຫຼື ບໍ່ໃຫ້ຄົນງານນັ້ນຕິດຕໍ່ຫາຄອບຄົວເພື່ອໃຫ້ມາຊ່ວຍ. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຄິດຫາວິທີທາງທີ່ຜູ້ຄ້າມະນຸດຄຸມຕົວຜູ້ທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍຢູ່ ສິ່ງດັ່ງກ່າວອາດເປັນ:

- ການຄູ່ເຂັນ
- ຄວາມຮຸນແຮງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ
- ການຂົ່ມຄູ່ຄອບຄົວຜູ້ທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍ.
- ການກັກຂັງຜູ້ທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍໃຫ້ໂດດດ່ຽວ.
- ການໃຫ້ຄຳພັນສັນຍາກັບຜູ້ທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍວ່າຈະເອົາເງິນໃຫ້ຖ້າພວກເຂົາຫາກເຮັດວຽກດີນ.

- ການເອົາຢາເສບຕິດໃຫ້ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍກິນ.
- ຄູ່ເຂັນຜູ້ໄດ້ຮັບເຄາະຮ້າຍ ແລະ ຈະລາຍງານໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ ເພາະວ່າເຈົ້າບໍ່ມີເອກະສານເຂົ້າເມືອງທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.
- ກັກຂັງຜູ້ທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍໃນສະຖານທີ່ເຮັດວຽກ ຫຼື ໃນໂຮງງານ.

ສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ

ຈິ່ງບອກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າມັນເປັນສິ່ງທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ອັນຕະລາຍຫຼາຍທີ່ຈະລັກໜີຈາກຜູ້ຄ້າມະນຸດ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບ່ງອອກເປັນກຸ່ມກຸ່ມລະ 4 -5 ຄົນ ແລະ ແຕ່ລະກຸ່ມໃຫ້ມີສໍາເນົາເອກະສານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ 25 ກ: ສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເລືອກສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກດັ່ງກ່າວ ແລະ ພິຈາລະນາວ່າພວກເຂົາຄິດແນວໃດກ່ຽວກັບຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກການຄ້າມະນຸດ ແລະ ພວກເຂົາຄວນເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອຕົກຢູ່ໃນກໍລະນີແບບນີ້.

ການສະໜັບສະໜູນການໃຫ້ບໍລິການ

ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາປຶ້ມຄູ່ມືການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພອອກມາ. ຈິ່ງເບິ່ງທີ່ລາຍການຂອງເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຕ່າງໆ. ອະທິບາຍຕື່ມອີກວ່ານັບຕັ້ງແຕ່ແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍຊອກຫາວຽກເຮັດງານທຳໃນແຕ່ລະປະເທດກໍ່ມີເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນທີ່ສາມາດໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນປະເທດນັ້ນໆ.

ທຸກຄົນຄວນທ່ອງ ແລະ ຈື່ຈໍາເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນເຫຼົ່ານັ້ນ,ເບີໂທປະເທດທີ່ພວກເຂົາເຮັດວຽກຢູ່, ເບີໂທຕິດຕໍ່ຫາຄອບຄົວ ຫຼື ເບີໂທຂອງເພື່ອນຂອງພວກເຂົາ. ສິ່ງນີ້ກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າຖ້າພວກເຂົາຫາກເຮັດເບີດັ່ງກ່າວເສຍ ພວກເຂົາກໍ່ຈະຈໍາໄດ້ແລະຕໍ່ໄປນີ້ໃຫ້ຊ່ວຍຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການທ່ອງເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນເລົ່ານັ້ນ. ໃຫ້ຄູຝຶກອ່ານເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນດັ່ງກ່າວໃນທ່ານອງສຽງເພງ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເວົ້າຕາມຫຼືຮ້ອງຕາມໝາຍເລກນັ້ນຕາມຫຼັງພ້ອມໆກັນ ແລະ ກໍ່ສາມາດຮ້ອງເປັນທ່ານອງສຽງເພງແບບງ່າຍໆຍົກຕົວຢ່າງ.

ຄູຝຶກ : “1-1-9-1- ເຈົ້າໂທຫາຕໍາຫຼວດມາຊ່ວຍ” .
ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ “1-1-9-1 ເຈົ້າໂທຫາຕໍາຫຼວດມາຊ່ວຍ”.

ຈິ່ງເວົ້າຄືນໝາຍເລກດັ່ງກ່າວນີ້ຫຼາຍໆຄັ້ງຈົນກະທັ້ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຈື່ຈໍາໄດ້ ແລະ ແລ້ວກໍ່ໃຫ້ທ່ອງນໍ້າເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນທີ່ປະເທດປາຍທາງ ຫຼື ນໍ້າເບີຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຂອງບັນດາປະເທດທີ່ໄກກັບປະເທດຂອງເຈົ້າ.

ອະທິບາຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕື່ມວ່າ ມັນມີປະໂຫຍດຫຼາຍໃນການຮຽນຮູ້ເຖິງກົດໝາຍແຮງງານໃນປະເທດຂອງເຈົ້າກ່ອນທີ່ຈະມີການເດີນທາງ ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຈະເຂົ້າໃຈສິດທິຕ່າງໆ ຜົນໄດ້ຮັບຂອງຄົນງານຕ່າງດ້າວ.

ເຈົ້າຈະເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອເຈົ້າຫາກຖືກຄ້າມະນຸດ

ຕັ້ງຄຳຖາມ: ເຈົ້າຄວນເຮັດແນວໃດຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າຖືກຄ້າມະນຸດ ເປີດໄປໃນໃບທີ່ມີຄຳວ່າ “ ເຈົ້າຈະເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອເຈົ້າຖືກຄ້າມະນຸດ” ຖ້າວ່າມັນມີຢູ່ໃນປຶ້ມຄູ່ມືການເຂົ້າເມືອງທີ່ປອດໄພໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານດັ່ງໆ”.

ໃນເອກະສານໜ້ານີ້ໄດ້ສະເໜີການໃຫ້ຄຳແນະນໍາ ແຕ່ວ່າການປະຕິບັດດັ່ງກ່າວອາດບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ທີ່ຖືກຄ້າມະນຸດ. ບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດພວກເຂົາເປັນອາດສະຍາກຳທີ່ອັນຕະລາຍຫຼາຍ. ທາງທີ່ດີກໍ່ຮັກສາໃຫ້ຕົນເອງເພື່ອທີ່ຈະບໍ່ໃຫ້ຖືກຄ້າມະນຸດຕັ້ງແຕ່ຕອນທຳອິດ.

ຖ້າຫາກວ່າຜູ້ໃດເຄີຍພົບເຫັນຄົນໃດຄົນໜຶ່ງ, ຜູ້ທີ່ລອດຕາຍອອກຈາກການຄ້າມະນຸດຫຼືລອດອອກຈາກການ

ກິດຂີ່ຊູດຮີດແຮງງານ. ຖ້າພວກເຂົາຫາກເຄີຍຮູ້ວ່າມີຜູ້ທີ່ເຄີຍລອດຈາກການຄ້າມະນຸດ. ເຂົາລອດອອກມາໄດ້ແນວໃດ?

ການສະແດງບົດບາດສົມມຸດ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບ່ງອອກເປັນກຸ່ມ ກຸ່ມລະ 8-12 ຄົນ ແລະ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມເລືອກເອົາຫົວຂໍ້ສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ເພື່ອກະກຽມການສະແດງບົດບາດສົມມຸດກ່ຽວກັບສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ.

ບອກໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມກຽມການສະແດງບົດບາດສົມມຸດປະມານ 5 ນາທີ ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ເອົາມາສະແດງໃຫ້ກັນເບິ່ງ.

ສະຫຼຸບບົດຮຽນ

- ການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຢູ່ໃນປະເທດຂອງເຈົ້າທີ່ຢູ່ໃນປະເທດປາຍທາງ.
- ຖ້າວ່າພວກເຈົ້າຫາກຖືກຄ້າມະນຸດພວກເຈົ້າຄວນ:
  - ຈົ່ງພະຍາຍາມຈຳແນກສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຢູ່ ໂດຍການເບິ່ງຊື່ຂອງສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ, ທາງດ່ວນ, ເບີໂທຕ່າງໆ, ຊື່ເມືອງຕ່າງໆ, ບັນດາຕຶກອາຄານທີ່ມີຈຸດເດັ່ນໆ. ນີ້ເປັນວິທີການທີ່ເຈົ້າຈະໃຊ້ໂທລະສັບໂທຫາເພື່ອພວກເຂົາຈະໂທຫາເຈົ້າໄດ້ ແລະ ເພື່ອທີ່ເຂົາຈະຊອກຫາເຈົ້າ.
  - ພະຍາຍາມຈື່ຊື່ຂອງໂຮງງານ, ຮ້ານອາຫານ ຫຼື ຮ້ານຂາຍບໍລິການ ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຢູ່ນັ້ນ.
  - ຈົ່ງວາງແຜນການທີ່ຈະລົງມືເຮັດ.
  - ບໍ່ຕ້ອງເຮັດວຽກຖ້າຖ້າຮາຍໜ້າຫາກເວົ້າວ່າເຂົາຈະບໍ່ຈ່າຍເງິນເດືອນໃຫ້ເຈົ້າເປັນປີ.
  - ໂທຫາເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນທີ່ຢູ່ໃນປື້ມນ້ອຍຂອງເຈົ້າ.
- ຄວາມຈິງກໍ່ຄືວ່າ ມັນກໍ່ເປັນການຍາກທີ່ຈະລັກໜີອອກຈາກການປົກຄອງຂອງຜູ້ຄ້າມະນຸດ. ສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດກໍ່ຄວນໃຫ້ລະວັງ ພະຍາຍາມຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໃຫ້ຖືກຂາຍໃນຕອນທຳອິດ.

ບົດບົດຮຽນ

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊຽນ ຫຼື ຖາມ ຫຼື ສອບແສງກັບ ສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລ້ວໃຫ້ບັນດາຄູຝຶກຕອບໃນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈ.

ຂອບໃຈທຸກຄົນທີ່ມາຮ່ວມໃນຄັ້ງນີ້. ພວກເຮົາຈະນັດປະຊຸມກັນໃໝ່ໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ, ທຸກຄົນທີ່ເຂົ້າມາຮ່ວມໃນມື້ນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ຮັບດາວຄົນລະ 1 ດວງ.

ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມທ່ອງເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຂອງປະເທດປາຍທາງໃຫ້ໄດ້.

ບັນດາຄູຝຶກຕ້ອງບອກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຊຽນໃສ່ເຈ້ຍໃບໃຫຍ່ເພື່ອເຕືອນຄວາມຊົງຈຳຂອງພວກເຂົາ

ເອກະສານ 25 ກ: ສະຖານະການທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ

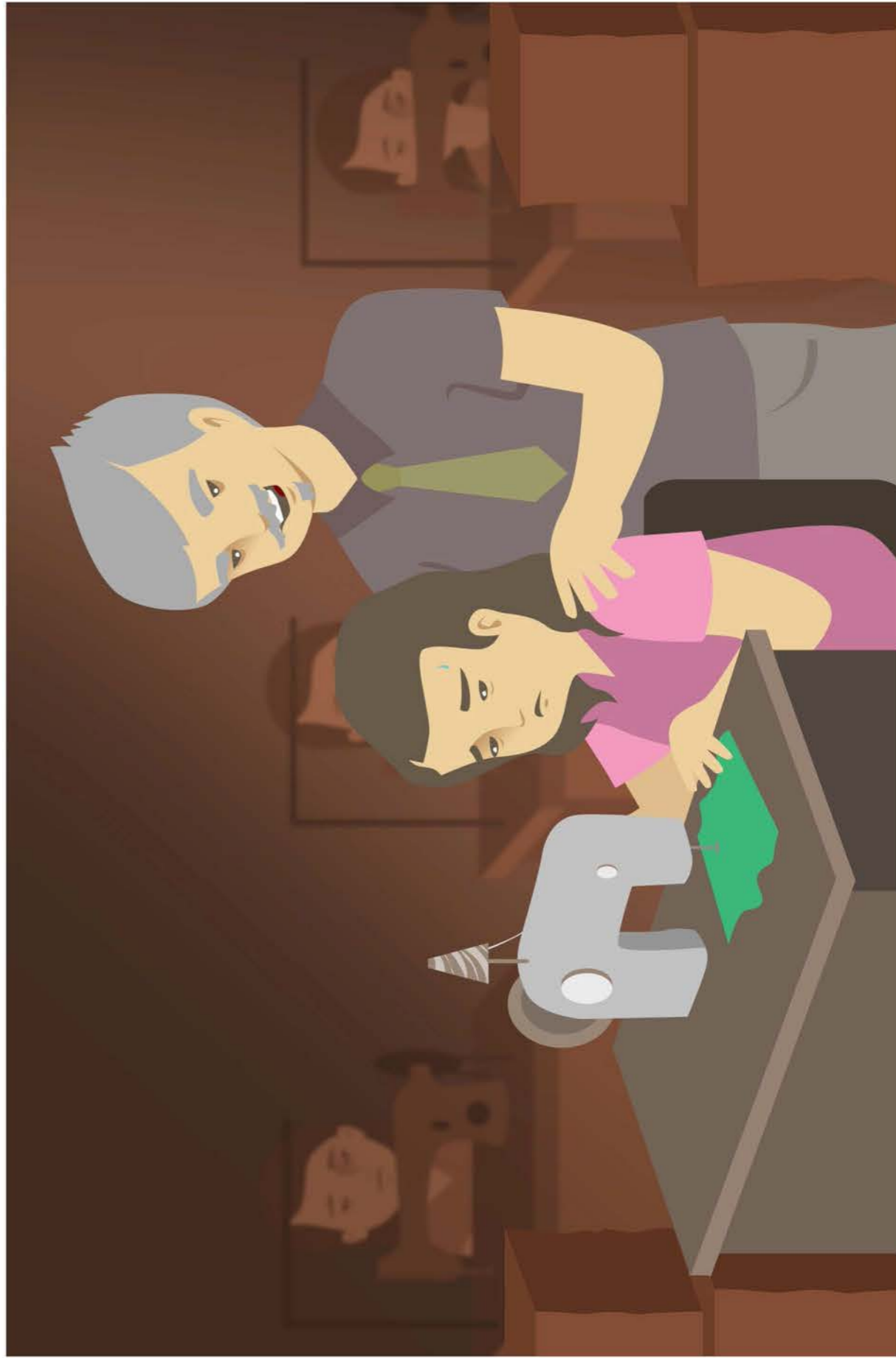
1. ທ. ເອັດ ໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ເຮືອຫາປາແຫ່ງໜຶ່ງ ໃນບໍ່ຊ່າງນີ້ເຮືອກໍ່ຈະໄດ້ອອກຈາກຝັ່ງແລ້ວ. ທ. ເອັດ ກໍ່ຮູ້ສຶກຕົວຂັ້ນມາໂລດວ່າ ລາວໄດ້ຕິດສົນໃຈຜິດພາດອັນຍິ່ງໃຫຍ່ແລ້ວ. ຜູ້ຂັບເຮືອໄດ້ໃຫ້ພວກເຂົາ ເຮັດວຽກ 20 ຊົ່ວໂມງຕໍ່ມື້ ແລະ ຕີພວກເຂົາໃນເມື່ອລາວມີອາການໄມໂຫ ແລະ ເມື່ອລູກເຮືອຄົນໜຶ່ງເກີດຄວາມເຈັບປ່ວຍຂັ້ນມາ ຜູ້ຂັບເຮືອຄົນນັ້ນກໍ່ໄດ້ໂຍນລາວລົງທະເລເລີຍ. ເຮືອຫາປາດັ່ງກ່າວໄດ້ໃຊ້ເວລາອອກຫາປາຢູ່ໃນທະເລເປັນເວລາ 2 ເດືອນ, ທ. ເອັດ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບເງິນເດືອນຈັກກີບເລີຍ. ຫຼັງຈາກນັ້ນລາວໄດ້ທັກໜີໃນຕອນກາງຄືນ ແລະ ລາວບໍ່ມີເງິນຕິດຕົວຈັກກີບເລີຍ.

ທ. ເອັດ ຄວນເຮັດແນວໃດ ໃນເມື່ອເກີດເຫດການແບບນີ້?

ທ. ເອ້ມ ມີອາຍຸ 9 ປີ ລາວໄດ້ຖືກໄພໄພຕັ້ງແຕ່ລາວຍັງນ້ອຍ ແລະ ໜ້າຕາຂອງລາວເຕັມໄປດ້ວຍແປ້ວ ແລະ ຄອບຄົວຂອງລາວໄດ້ສົ່ງລາວໄປຂໍທານຢູ່ທີ່ເມືອງທອງຫຼວງແຫ່ງໜຶ່ງ. ລາວໄດ້ຖືກຄຸມຕິວໂດຍຊາຍຄົນໜຶ່ງ ທີ່ຜູ້ທີ່ພາລາວໄປຂໍທານຢູ່ຕາມຖະໜົນຫົນທາງໃນຕອນເຊົ້າ ແລະ ໄປຮັບເອົາລາວໃນເວລາກາງຄືນແລະລາວກໍໄດ້ບັງຄັບເອົາເງິນທັງໝົດທີ່ ທ. ເອ້ມ ຂໍມາໂຕ ຊາຍຄົນນັ້ນກໍໄດ້ຕີ ທ. ເອ້ມ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເອົາເງິນໃຫ້ລາວຈັກກີບເລີຍ.

2. ທ. ເອ້ມ ຄວນເຮັດແນວໃດ ໃນເມື່ອເກີດເຫດການແບບນີ້?

3. ມ. ແອວ ໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ໂຮງງານຜະລິດເກີບຢູ່ໃນເມືອງແຫ່ງໜຶ່ງ. ລາວໄດ້ຈ່າຍເງິນໃຫ້ເຈົ້າທີ່ຜູ້ທີ່ຫາວຽກໃຫ້ລາວ. ມ. ແອວ ໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນັ້ນເປັນເວລາ 3 ເດືອນ ແລະ ກໍ່ນອນຢູ່ທີ່ໂຮງງານນັ້ນເລີຍ ແຕ່ວ່າເຈົ້າຂອງໂຮງງານຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຈ່າຍເງິນເດືອນໃຫ້ລາວຈັກເທື່ອ ເຈົ້າຂອງໂຮງງານໄດ້ສົ່ງເກດ ມ. ແອວ ແລະ ມັກມາຈັບຕາເບິ່ງ ມ. ແອວ ຢູ່ເລື້ອຍໆ ແລະ ບອກກັບ ມ. ແອວ ວ່າເຈົ້າເປັນຄົນງາມຫຼາຍ. ມ. ແອວ ບໍ່ມັກເລີຍທີ່ເຈົ້າຂອງໂຮງງານມາຈັບລາວຈັ່ງຊົມ ແລະ ມ. ແອວ ກໍ່ພະຍາຍາມຫລີກລ່ຽງການຢູ່ກັບເຈົ້າຂອງໂຮງງານໂດຍລັກຝັງ. ມ. ແອວ ຄວນເຮັດແນວໃດ ໃນເມື່ອເກີດເຫດການແບບນີ້?

25 ເອກະສານ 25 ຂ: ເຈົ້າຈະເຮັດແນວໃດ ຖ້າເຈົ້າເປັນຜູ້ທີ່ຖືກຄ້າມະນຸດ

- ຖ້າວ່າເຈົ້າໄດ້ຖືກເຄື່ອນຍ້າຍຈາກບ່ອນນີ້ໄປຫາບ່ອນອື່ນໂດຍການປົກຄອງຂອງຜູ້ຄ້າມະນຸດ ຈຶ່ງຈັບຕາເບິ່ງປ້າຍໂຄສະນາ ຫຼື ເຄື່ອງໝາຍຕ່າງໆ ພະຍາຍາມນຶກວາດພາບວ່າເຈົ້າກຳລັງຢູ່ບ່ອນໃດ. ຈຶ່ງເບິ່ງສະຖານີລິດໄຟຕ່າງໆ, ໝາຍເລກທາງດ່ວນຕ່າງໆ, ຊື່ເມືອງ ຫຼື ອາຄານທີ່ສັງເກດເຫັນໄດ້ງ່າຍ. ຈຶ່ງຈົດຈຳທຸກລາຍລະອຽດເພາະວ່າວິທີນີ້ກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າເຈົ້າກໍ່ສາມາດຊອກວິທີທາງ ເພື່ອໂຫລະສັບຫາຜູ້ທີ່ຈະມາຊ່ວຍເຫຼືອວ່າເຈົ້ານັ້ນກຳລັງຢູ່ໃສ.
- ຖ້າເຈົ້າຖືກບັງຄັບໃຫ້ເຮັດວຽກທີ່ຂັດກັບຄວາມບໍ່ປະສົງຂອງເຈົ້າເຊັ່ນ: ການເຮັດວຽກຢູ່ໃນຮ້ານຂາຍບໍລິການ ຫຼື ເຮັດວຽກຢູ່ໂຮງງານ ກໍ່ໃຫ້ພະຍາຍາມຈຳຊື່ສະຖານທີ່ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຢູ່ນັ້ນ. ຖ້າເຈົ້າຄິດວ່າມັນຈະມີຄວາມປອດໄພກໍ່ໃຫ້ເຈົ້າໄປໂອ້ລົມກັບຄົນທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ ແລະ ຖາມເຖິງສະຖານທີ່ນັ້ນວ່າ ບ່ອນທີ່ເຈົ້າຢູ່ແມ່ນສະຖານທີ່ໃດ.
- ຈຶ່ງຈົດຈຳຮູບຮ່າງໜ້າຕາຂອງຜູ້ຄ້າມະນຸດຄົນນັ້ນ.
- ຖ້າເຈົ້າມີໂອກາດໃຫ້ເຈົ້າໂຫລະສັບເພື່ອຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ, ພ້ອມທັງສາມາດອະທິບາຍວ່າສະຖານທີ່ບ່ອນເຈົ້າຢູ່ນັ້ນແມ່ນສະຖານທີ່ໃດ ແລະ ຢູ່ໃສ.
- ຖ້າເຈົ້າຄິດວ່າເຈົ້າຖືກຄ້າມະນຸດແລ້ວ ກໍ່ຄວນໃຫ້ວາງແຜນຢ່າງລະອຽດກ່ອນທີ່ຈະທຳສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ແລະ ບໍ່ສະແດງອາການໃຫ້ຜູ້ຄ້າມະນຸດຮູ້ວ່າເຈົ້ານັ້ນໄດ້ຖືກຂາຍ, ທຳທຳເຮັດວຽກຄືບໍ່ຮູ້ຈັກທັງ ແລະ ສັງເກດທາທາງເພື່ອລັກໝິ.
- ຖ້າເຈົ້າຖືກຂາຍບໍລິການທາງເພດ, ພະຍາຍາມຊັກຊວນໃຫ້ຜູ້ມາໃຊ້ບໍລິການຜູ້ນັ້ນໃສ່ຖົງຢາງອານາໄມ.
- ຈຶ່ງໂຫລະສັບເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນທີ່ຢູ່ໃນປື້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້.
- ຖ້າເຈົ້າຖືກຄ້າມະນຸດ ແລະ ເຈົ້າກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບເງິນເດືອນຫຍັງ ແລະ ນາຍຈ້າງຊ້ຳພັດມາບອກກັບເຈົ້າວ່າເຈົ້າຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດວຽກຢູ່ທີ່ນີ້ໃນໄລຍະ 1 ຫຼື 2 ປີ ຈຶ່ງຈະໄດ້ເງິນເປັນກ້ອນໃນຕອນທ້າຍ, ຈຶ່ງຢ່າໄດ້ເຊື່ອຄຳເວົ້າດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນເດັດຂາດ ເພາະວ່າບັນດາຜູ້ຄ້າມະນຸດທັງຫຼາຍພວກເຂົາກໍ່ໄດ້ມີວິທີການດຽວກັນໃນການຫລອກລວງແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍມາກ່ອນ ແລະ ບັນດາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍທັງຫຼາຍກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບເງິນໃນເຫດການທີ່ຜ່ານມາ.

ເອກະສານ 25 ຄ: ເບີໂທລະສັບ ສຸກເສີນ

25

ປະທັບກຳປູເຈຍ

- ນະຄອນຫຼວງພະນົມເປັນ **017 276 222**
- ແຂວງ ບັດຕຳບອງ **017 256 222**
- ແຂວງ ບັງເຕີຍ **017 260 222**
- ແຂວງ ຊຽມລຽບ **017 258 222**
- ກຳປົງທຸມ **017 254 222**
- ກຳປົງຈະນັງ **017 254 222**

ປະທັບຫວຽດນາມ

ເບີໂທທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ: ສອງໝາຍເລກຂອງໜ່ວຍງານຕໍ່ໄປນີ້ເຊິ່ງບັນດາຜູ້ເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ ສາມາດເຂົ້າມານຳໃຊ້ໃນກໍລະນີສຸກເສີນເພື່ອຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ.

ໜ່ວຍງານຕ້ານການຄ້າມະນຸດແມ່ນ: **1 800 1567**

ສູນແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍ: **(844) 3936 6633**

ໜ່ວຍງານສືບສວນຄະດີອາຍາ: **0694 4037**

ປະທັບມຽນມາ

ເບີໂທສຸກເສີນ ຂອງໜ່ວຍງານຕ້ານການຄ້າມະນຸດຂອງປະເທດ

95-67-412 555 ແລະ **95-949-555777**
95-67-412 666 ແລະ **95-949-555888**
95-949-555666 ແລະ **95-949-555999**

UNIAP, UNICEF, IOM, Save the children, World Vision ແລະ AFXB

ປະທັບຈີນ

- ເບີໂທສຸກເສີນໄວໜຸ່ມ **12355**
- ເບີໂທສຸກເສີນແມ່ຍິງ **12338**
- ເບີໂທຂອງສິດທິຜູ້ອອກແຮງງານ **12333**
- ເບີໂທຂອງຫ້ອງການປົກຄອງແຂວງ **12345**
- ເບີໂທຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ **110**
- ເບີໂທສຸກເສີນຂອງກະຊວງແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ

ປະທັບລາວ

ຕໍາຫຼວດຕ້ານການຄ້າມະນຸດ: **(+856 21 970 543)**

ສະຫະພັນແມ່ຍິງ: **(+856 21 771 302)**

ສາຍດ່ວນ: **136**

ປະທັບໄທ

ບັນດາແຮງງານເຄື່ອນຍ້າຍສາມາດໂຫລະສັບເບີ 1300 ເພື່ອຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກປະເທດໄທໃນບາງແຂວງ ເບີໂທຕິດຕໍ່ສຸກເສີນກໍ່ມີລາມແປພາສາຂອງບາງປະເທດເພື່ອນບ້ານ.

1191 ແມ່ນສາຍໂຫລະສັບເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ຕໍາຫຼວດທີ່ຢູ່ໜ່ວຍງານການສະກັດກັ້ນການຄ້າມະນຸດ.

1417 ນໍ້າເບີຕິດຕໍ່ສຸກເສີນຂອງໄວໜຸ່ມເພື່ອຂໍຄໍາແນະນຳ

26 ບົດທີ 26: ການທົບທວນຄືນເສັ້ນທາງທີ່ນຳພາໄປສູ່ຄວາມປອດໄພ

ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ສາທິດ ທີ່ພວກເຂົາໄດ້ຮຽນໃນການແຕ້ມຮູບ ແລະ ການວາດພາບຍຸດທະສາດຕ່າງໆທີ່ສຳຄັນສຳລັບການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ.

ເວລາ: 75 ນາທີ

ອຸປະກອນ

- ❖ ກະກຽມເຈ້ຍຍາວໆແຜ່ນໜຶ່ງ ເຈົ້າອາດຈະເອົາມາຕິດກັນ 2-3 ແຜ່ນຕາມປົກກະຕິດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາຈຶ່ງຈະຂີດເສັ້ນຍາວໆໄດ້
- ❖ ບິກສີຕ່າງໆ.
- ❖ ປື້ມນ້ອຍຜູ້ນຳທາງທີ່ສະຫຼາດ

ການແນະນຳ:

ຍົນດີຕ້ອນຮັບ:

ໂດຍການເອີ້ນຊື່ ແລະ ຍິ່ນເຈ້ຍໃບລົງທະບຽນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊັ່ນ .

ອົບອຸ່ນຮ່າງກາຍ:

ອົບອຸ່ນຮ່າງດ້ວຍການນຳໃຊ້ເກມໃນລາຍການທີ່ມີຢູ່ .

ທວນຄືນບົດຮຽນ:

ໂດຍການຖາມຄຳຖາມບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາ.

ເບີໂທຕິດຕໍ່ສູກເສີນໃນປະເທດຂອງເຈົ້າ ແລະ ປະເທດປາຍທາງມີເບີໃດແດ່? (ຖ້າບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຍັງສັບສົນຢູ່ ກໍ່ໃຫ້ເວົ້າຄືນໃໝ່ ເຊິ່ງວ່າສະມາຊິກໃນກຸ່ມກໍ່ຕ້ອງເວົ້າຕາມຫຼັງກັນ)

ການທົບທວນບົດຮຽນ

ຄູ່ມືການນຳໃຊ້ໃນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ ໄດ້ກວມເອົາຂໍ້ມູນຫຼາຍຢ່າງ. ບົດຮຽນຂ້າງລຸ່ມນີ້ແມ່ນໄດ້ສັງລວມເອົາຫົວຂໍ້ຕ່າງໆທີ່ພວກເຮົາໄດ້ຮຽນຜ່ານມາ. ຈົ່ງອ່ານລາຍການດັ່ງລຸ່ມນີ້ໃຫ້ຜູ້ອື່ນຟັງດັ່ງໆ.

ເມື່ອສຸດຂໍ້ໃດກໍ່ໃຫ້ຢຸດສາກ່ອນ ແລະ ໃຫ້ຖາມຄົນໃດຄົນໜຶ່ງວ່າພວກເຂົາມີຄວາມສາມາດຈຶ່ງໄດ້ບໍ່ວ່າບົດຮຽນດັ່ງກ່າວເວົ້າກ່ຽວກັບຫຍັງ ແລະ ມີກິດຈະກຳອັນໃດແດ່ທີ່ພວກເຂົາໄດ້ປະຕິບັດຜ່ານມາ.

- ນິຍາມຄຳວ່າ: ການຄ້າມະນຸດແມ່ນຫຍັງ.
- ນິຍາມຂອງການຄ້າເດັກນ້ອຍແມ່ນແນວໃດ.
- ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງການຄ້າມະນຸດ ແລະ ການລັກລອບເຂົ້າເມືອງທີ່ຜິດກົດໝາຍແມ່ນແນວໃດ.
- ການຄ້າມະນຸດເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການຂາຍບໍລິການທາງເພດ, ການຄ້າເດັກເພື່ອຜົນປະໂຫຍດທາງເພດ ແລະ ການຄ້າມະນຸດທີ່ຢູ່ໃນຊ່ອງໂສເພນີແມ່ນແນວໃດ.
- ການຄ້າມະນຸດເພື່ອຂຸດຮີດແຮງງານ.

- ການຄ້າມະນຸດເພື່ອຂຸດຮີດແຮງງານເດັກ.
- ການຄ້າມະນຸດສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ທຸກບ່ອນ.
- ບັນດາເລັກິນຕ່າງໆທີ່ຜູ້ຄ້າມະນຸດມັກນຳໃຊ້.
- ການຕິດຕໍ່ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນລະຫວ່າງການຄ້າມະນຸດ ແລະ ການໃຊ້ຢາເສບຕິດ.
- ການຕິດຕໍ່ພົວພັນກັນລະຫວ່າງການຄ້າມະນຸດ ແລະ ບົດບາດຍິງຊາຍ.
- ວິທີການສື່ສານແບບສຸພາບ ແລະ ເປັນຜູ້ຟັງທີ່ດີເພື່ອປ້ອງກັນຕົວເຈົ້າເອງແມ່ນແນວໃດ.
- ວິທີການກະກຽມເພື່ອການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພແມ່ນເຮັດແນວໃດ (ລາຍການ ແລະ ແບບຢ່າງທີ່ໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈ).
- ການຮັກສາຕົນເອງໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ.
- ການຮັກສາຄວາມປອດໄພຫຼັງຈາກທີ່ທ່ານໄປຮອດປະເທດປາຍທາງ.
- ເຈົ້າຄວນເຮັດແນວໃດໃນເມື່ອເຈົ້າຖືກຄ້າມະນຸດ.

ການວາດພາບເສັ້ນທາງກ່ຽວໄປສູ່ການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພ

ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາປື້ມຄູ່ມືການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານທີ່ປອດໄພອອກມາ.

ມື້ນີ້ພວກເຮົາຈະວາດພາບບາງສິ່ງບາງຢ່າງ ທີ່ພວກເຮົາໄດ້ຮຽນຮູ້ໃນການແຕ້ມຮູບດັ່ງກ່າວສາມາດປະກອບພາບໃສ່ ແລະ ຄຳເວົ້າທີ່ອະທິບາຍເຖິງຮູບພາບດັ່ງກ່າວ.

ການວາດພາບຈະໄດ້ປະກອບຢູ່ 3 ຕອນດ້ວຍກັນ:

1. ການກະກຽມກ່ອນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.
2. ໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ.
3. ໃນເວລາໄປຮອດປະເທດປາຍທາງ.

ໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດຄືນຫຼັງຕາມລາຍການທີ່ພວກເຮົາໄດ້ອ່ານໃນເມື່ອກ່ອນ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມປະກອບໃສ່ຫົວຂໍ້ອັນໃດທີ່ນ້ອນຢູ່ໃນຮູບພາບຂອງພວກເຮົາໃນເວລາກະກຽມກ່ອນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ?

ຄຳຕອບດັ່ງກ່າວອາດຈະປະກອບມີ:

- ການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບການຄ້າມະນຸດແມ່ນຫຍັງ.
- ເລັກິນຕ່າງໆຂອງຜູ້ຄ້າມະນຸດ.
- ຮູບແບບທີ່ໃຊ້ໃນການຕັດສິນໃຈ.
- ລາຍການຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ກ່ອນການເຄື່ອນຍ້າຍແຮງງານ.
- ການຄ້າມະນຸດສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ທຸກບ່ອນ.
- ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດ.

ຈົ່ງບອກໃຫ້ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນເອົາຫົວຂໍ້ອັນໃດອັນໜຶ່ງປະກອບໃສ່ຮູບພາບຂອງພວກເຮົາ ໃນເວລາທີ່ກຳລັງເດີນທາງຢູ່ ?

ຄຳຕອບດັ່ງກ່າວອາດປະກອບດ້ວຍ:

- ບັນດາເລັກິນຕ່າງໆຂອງຜູ້ຄ້າມະນຸດ.
- ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງເພື່ອນແທ້ ແລະ ຜູ້ຄ້າມະນຸດ.
- ການຮັກສາຕົນເອງໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພໃນລະຫວ່າງການເດີນທາງ.

